

Årsrapport 2012

Fylkesmannen i Telemark

Innhold

Kapittel 1 - Om embetet	Side 4
Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer	Side 10
Kapittel 3 - Resultatområder	Side 23
Kongehuset	Side 23
Miljøverndepartementet	Side 23
Landbruks- og matdepartementet	Side 28
Kunnskapsdepartementet	Side 45
Statens Helsetilsyn	Side 62
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	Side 66
Justis- og beredskapsdepartementet	Side 70
Kommunal- og regionaldepartementet	Side 74
Arbeidsdepartementet	Side 77
Helse- og omsorgsdepartementet	Side 80
Samferdselsdepartementet	Side 93
Utenriksdepartementet	Side 93
Kulturdepartementet	Side 93
Fomyings-, administrasjons- og kirke departementet	Side 94
Andre	Side 97
Endringer i årsrapporten	Side 98

Kapittel 1 - Om embetet

1.1 Tilstanden i embetet og fylket generelt

Fylkesmannen i Telemark gikk inn i 2012 med klare intensjoner om å styrke oss som enhet innad og være en positiv, synlig samarbeidspartner utad, både overfor kommunene og over grensene mot Buskerud, Vestfold, Agder-fylkene og Rogaland.

Så langt har det gitt gode resultater:

Det er avholdt faste fellesmøter med rådmenn og ordførere i telemarkskommunene om tilbakemeldinger på tilsynsordningen.

Politisk og administrativ ledelse i hver av de 18 kommunene får besøk av fylkesmann og fagdirektører for samtale to ganger pr valgperiode. I årets møter har økonomien blitt viet stor plass, ikke minst fordi vi har en kommune i ROBEK, og kan forvente at flere følger etter i 2013.

Telemark fylkeskommune og Fylkesmannen i Telemark har startet samarbeid om nettportalen Telemarksbarometeret, som er en samling statistisk materiale om og for Telemark. Dette skal bidra til å styrke arbeidet med kommunal planlegging, statlig innovasjon og utvikling. Vi regner med at dette skal bli et verdifullt verktøy i forhold til oppdatering i fagmiljøer og generelt et stort skritt framover i forhold til databruk i offentlig sektor.

Det store digitale kartsamarbeidet (GIS) med Telemark fylkeskommune og fylkesmannen i Buskerud som partnere fortsetter, som det første i Norge.

Begge disse prosjektene føler vi er viktige skritt i retning av å gjøre kommunene og oss tilgjengelige for folk flest, og er også verdifulle arbeidsverktøy internt.

På byggesaksområdet er det sammen med Aust Agder, Vest Agder og Rogaland tatt initiativ til mulig samordning av tiltak for å få ned behandlingstiden. En prosjektplan som blant annet inkluderer opplæring av kommunene og effektivisering av sakbehandlingen dette ligger til behandling i KRD.

Samarbeidet med næringslivet er videreført gjennom et felles prosjekt med LO og NHO. Det er avholdt møte mellom lederne i statlige institusjoner, politikere og næringslivet her i distriktet, Vestfold inkludert, –med klare intensjoner om å utvikle og videreføre det i 2013. Selv om ikke næringsliv hører med under Fylkesmannens primærområder, føler vi at Fylkesmannen og regional stat har mye å tilføre når det gjelder rammevilkårene for næringslivet. Det er også viktig å være positiv medspiller i forhold til næringsutviklingen i regionen. Telemark bærer fortsatt preg av frafall i antall store hjørnestensvirksomheter men har god fremvekst i små- og mellomstore bedrifter, - ikke minst gjennom industri- og utviklingsparkene på Herøya, Porsgrunn, Klosterøya Skien, Rjukan og Notodden.

Prosjektet med Grønne Innkjøp, der kommunens fikk opplæring i å ta miljøhensyn ved innkjøp, er nå avsluttet. NHO sørger for at programmet videreføres.

Fylkesmannen har også deltatt i arbeidet for at vei- og jernbanesatsningen i Telemark har fått det nødvendige løftet, takket være vei- jernbanestrekningen mellom Larvik og Porsgrunn (Eidangerparsellen) og planene om nytt knutepunkt for Sørlandsbanen i Porsgrunn. Dette vil få stor regional betydning.

Det er ikke til å stikke under en stol at Telemark har store utfordringer når det gjelder levekår. Skoleresultatene er i snitt lave, vi ligger høyt på statistikkene når det gjelder arbeidsledighet, uførhet, spesialundervisning og frafall i videregående skole. Positiv utvikling er imidlertid at Telemark er best på rehabilitering, og har gode rekrutteringstilbud for eksempel gjennom prosjekter som GREP.

I 2012 har vi videreført den store satsningen Talenter for Framtida, som er et samarbeid mellom kommunene i Grenland, Telemark fylkeskommune, NAV Fylkesmannen i Telemark, NHO og LO. Den siste tiden har prosjektet hatt særlig fokus på overgangene mellom barnehage/skole og skole/skole, samt foreldresamarbeid. Dette prosjektet oppleves som svært konkret og vellykket og skal videreføres ut over 2013, så lenge det finnes midler. Det primære målet er å stanse frafallet i den videregående skole.

Vi er aktive i arbeidet med å få ansatt flere førskolelærere, med vekt på kommunene utenfor Grenland, der

mangelen er stor. Det er laget reklamefilm og drives rekrutteringsarbeid blant ufaglærte i barnehagene. Assistentene i barnehagene tilbys desentralisert undervisning gjennom Høgskolen i Telemark.

Fylkesmannen følger nøye med på skolestrukturdebatten, som er betydelig i mange av kommunene når budsjettene er så trange som nå. Som følge av offentlige nedleggelse er det opprettet flere Montessori-skoler etter initiativ fra foreldre, noe som på sikt kan endre skolestrukturen, ikke minst i distrikts-Telemark.

Vår region opplever i større grad enn andre at antall førerkortsaker stiger. Årsaken kan ligge i geografi, demografi og muligens i forhold til levekår. Belastningen på sosial- og helseavdelingen er betydelig, og vi har stort fokus på å finne en løsning på dette, gjerne i samarbeid med andre embeter.

Risiko- og sårbarhetsanalysen for Telemark ble grundig revidert i 2012.

FM Telemark deltok også på en stor orkanøvelse i samarbeid med DSB, politiet, Forsvaret og fylkesmennene i Agder-fylkene og Rogaland i november. Vi følger opp øvelsen med å delta på kurs i krisekommunikasjon i Asker i februar 2013.

Vi har også gjort oss klare til å ta i mot vergemålsreformen i 2013, og skal være klar med lokaliteter og vel 5 årsverk når reformen trer i kraft 1. juli. Kommunene er godt i gang med datafangsten i forbindelse med prosjektet. Vi konstaterer med tilfredshet at vi kan fylle vakansene ved overflytting fra kommunene av folk som kjenner fagområdet fra før. Også lederen av prosjektet har erfaring fra denne tjenesten i den største av kommunene. Vergemål er administrativt lagt til Barnehage- og Utdanningsavdelingen.

På miljøsidene har samarbeidet mellom Aust-Agder og Telemark med å etablere nasjonalpark i området rundt Jomfruland i Kragerø og Raet i Aust-Agder godt i gang. Målet er ferdigstilling i 2016. Det blir det også lagt stort fokus på samarbeid med kommunene og grunneiere i planprosessen.

Vi kan også med glede konstatere at rovdyrerstatningene i Telemark gikk ned i 2012.

Selv om antall bruk er nedadgående i Telemark, har interessen rundt lokal matproduksjon økt. Sauherad har nå 20 prosent av Norges epleproduksjon, og har et aktivt miljø i forhold til nyutvikling og markedsføring. Vi har også en rekke småprodusenter av mat som klarer seg bra i markedet. Fylkesmannen i samarbeid med landbruksselskapet for andre år på rad med på andelslandbruk-prosjektet på Århus forsøksgård, som har vist seg som en stor suksess. Flere står på venteliste, og i Porsgrunn er et nytt andelsbruk under etablering.

Kommunikasjonsarbeid, tydelighet og synlighet utad har vært en av de største oppgavene i 2012. Fylkesmannen i Telemark har i hele 2012 hatt fokus på klarspråkarbeidet. Hver avdeling har sin egen avdelingsredaktør som sørger for at artiklene som distribueres på hjemmesidene er tydelige og korrekte, og medarbeiderne har hatt klarspråkkurs.

Telemark har sju nynorskkommuner og 11 nøytrale. Derfor har vi avviklet egne nynorsk kurs gjennom året, og har to måneder der alle saker vi legger ut på internett, skrives på nynorsk.

Fra 1. oktober ble det ansatt en egen kommunikasjonsrådgiver, som leder redaktørgruppen og møter i embetets ledergruppe. Hun skal bistå i lanseringen av embetets saker i media, øke fylkesmannens synlighet og er også representant i det nasjonale styret for kommunikasjonsrådgiverne hos fylkesmennene. Vi har også gjort et fremstøt i forhold til sosiale medier, og er både på Facebook og Twitter. Vi har også et godt fungerende intranett som vedlikeholdes tett og er verdifullt lim mellom avdelingene.

Embetet har i likhet med andre opplevd press og startproblemer i forbindelse med omleggingen til ny webbløsning for fylkesmennene i 2012. Vi håper at erfaringene som er gjort tas med og gjør endringen til ny intranettplattform sommeren 2013 noe enklere. Vi vil delta aktivt i at både de lokale og nasjonale portalene skal fungere optimalt.

Fylkesmannen i Telemark har ikke hatt besøk av kongefamilien i året som har gått, men vet konkret om søknader som ligger inne, og er innstilt på å hjelpe potensielle vertskap i søkerprosessen. Vi har også kommunikasjon mot Slottet om dette.

1.2 Ressursbruk og andre økonomiske forhold

Viser til anmodning fra FAD om å oppgi honorarutbetalinger, som har kommet med i ressursrapporteringen (Fagdep).

KD: Av dette utgjør kr 1 020 496,88 godtgjørelse til sensorer

HOD: Av dette utgjør kr 954 894,94 godtgjørelse til kontrollkommisjonen

Regnskapet for ordinært driftsbudsjett, kappost 151001, viser et mindreforbruk på kr 528 212 i 2012 . Vi har god oversikt og styring

med den økonomiske situasjonen gjennom året.

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
Miljøverndepartementet	kr 7 928 082,47	kr 2 234 896,55
Landbruks- og matdepartementet	kr 8 460 650,73	kr 7 852,50
Kunnskapsdepartementet	kr 5 405 823,01	kr 1 453 586,80
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	kr 2 401 725,98	kr 0,00
Justis- og beredskapsdepartementet	kr 2 723 420,22	kr 591 226,45
Kommunal- og regionaldepartementet	kr 4 042 019,45	kr 0,00
Arbeidsdepartementet	kr 868 087,23	kr 1 595 308,59
Helse- og omsorgsdepartementet	kr 6 550 964,01	kr 2 803 394,28
Andre	kr 22 342 433,66	kr 0,00
Sum:	kr 60 723 206,00	kr 8 686 265,00

1.3 Andre forhold

1.4.1 Helhetlig strategisk ledelse og medarbeiderskap

Fylkesmennes embetsoppdrag kan forstås som overordnede virksomhetsmål. I arbeidet med mål og strategi skal dette lede til ulike konkrete tiltak. Tiltakene i de årlige embetsoppdragene er ofte svært detaljerte, svært forskjellige og slett ikke alltid utledet av en helhetlig strategi. Dette kan gjøre det vanskelig å styre fylkesmannsambetet ut i fra en helhetlig tankegang.

Det er derfor behov for å tenke strategisk ledelse i en noe annen form enn i de fleste andre virksomheter.

Målet for vår helhetlig og strategiske ledelse er

- En god balanse mellom måloppnåelse på de ulike resultatområdene gjennom å gi nødvendig handlingsrom til avdelingsledelsen og felles oppmerksomhet på det som tjener embetet som helhet og bidrar til felles omdømme.

Vi har valgt å rapportere på vårt arbeid med helhetlig og strategiske mål **i to overordnede områder**, interne og eksterne tiltak:

Interne prosesser av betydning for felles måloppnåelse på resultatområdet 1.4.1:

- Utviklet en ny strategisk plan med involvering av hele embetet.
- Løpende arbeid med å videreutvikle felles systemer for kvalitetssikring og risikoanalyse.
- Vi har fortsatt arbeidet med effektivisering der økt bruk av digitale løsninger internt og i kommunikasjon

med kommuner og andre samarbeidspartnere er en strategisk viktig faktor.

- Ledergruppen har sammen med administrasjonsavdelingen utviklet et økonomistyringssystem som er klart og har forståelse og aksept. Avdelingslederne har fått noe mer handlefrihet innen eget budsjett. Utviklingsarbeidet på økonomiområdet har ført til mer harmoniske budsjett prosesser og bedre oppfølging og kontroll i løp av året.
- Embetsledelsen har lagt vekt på å følge opp grupper som arbeider med temaer på tvers, for eksempel: Koordinert tilsyn, plansaker, kommunikasjonsgruppe, beredskap og Tilstandsrapporten (forventninger til kommunene).
- I fagmiljøer der vi av og til har tilstøtende eller motstridende interesser, for eksempel på landbruk og miljø, har vi utarbeidet rutiner for bedre samhandling.
- Vi gjennomfører allmøter etter alle fylkesmannsmøtene for å formidle nye signaler til hele embetet. Her har vi også tatt opp fylkesmannen ulike roller og forventninger til den.
- Har gjennomført to dagers samling for hele embetet der temaer som felles identitet og omdømme, etikk, habilitet og godt språk har vært temaer.
- Medarbeiderundersøkelser følges aktivt opp etter anbefalt mal. Opplæring av mellomledere er et tema i embetsoppdraget. Vi har ingen mellomledere hos oss. Nestlederne på avdelingsnivå har ikke hatt systematisk felles opplæring i rapporteringsåret, men dette er planlagt for 2013. Nestlederne deltar på utvidede ledermøter når særlig strategiske eller viktig saker står på dagsorden.
- Bruker ledermøtene aktivt for å dele informasjon som er viktig for forståelsen av helheten og særlig saker som kan påvirke omdømme. Arbeidet aktivt for at alle skal erkjenne at vi har et felles omdømme.
- Bruker ledermøtene og andre arenaer for å drøfte vanskelige, felles dilemmaer og en anledning til å søke råd hos hverandre for egne vanskelige saker.
- Gjennomført språkopplæring for hele embetet. I rapporteringsperioden har vi lagt særlig vekt på nynorsk.
- Opplæring i forvaltningslov og kommunelov. Embetets spesielle rolle i samfunnet.
- Har gjennomført en intern organisasjonsanalyse i forbindelse med innfasing av vergemål. Valgte i forståelse med de tillitsvalgte ikke å gjøre større organisasjonsmessige grep nå.
- Legger mer vekt på eksternt kommunikasjon med mål å øke kunnskapen om vår virksomhet, framstå som en attraktiv arbeidsplass og øke synliggjøringen.

- Mer samarbeid med andre embeter:

To dagers møte med Buskerud, Oslo/Akershus, Østfold og Vestfold der vi har utvekslet erfaring om vår praksis på områder vi har opplevd som vanskelige/uklare.

Møte om felles utfordringer med Vestfold, Agderfylkene og Telemark.

Startet en oppfølging av FADs lederopplæring sammen med Agderfylkene. Del 2 kommer høsten 2013.

Våren 2013 skal ledergruppen på studiereise til Gavleborg i Sverige for å utveksle erfaringer.

Eksternt:

Eksempler på deltakelse i prosesser til beste for fylket basert på egne oppdrag og utfordringer i fylket:

- Deltakelse i flerårig prosjekt for å motvirke at elever får problemer med å gjennomføre skoleløpet. Prosjektet «Talenter for framtida» er i samarbeid med fylkeskommunen og NHO, LO og NAV, der vi har fordelt oppgavene noe. Vi har konsentrert oss om grunnskoletiltak. Vi har fått ekstra midler fra Arbeidsdirektoratet og Barne- og Likestillings- og Inkluderingsdepartementet til satsningen. I dette prosjektet arbeider Sosial- og Helseavdelingen og Barnehage- og Utdanningsavdelingen tett sammen.
- Samarbeid med telemark fylkskommune om statistikkbanken Telemarksbarometeret. (kap 1.1)
- Sammen med NHO og LO startet arbeidet med å knytte kontakt mellom statsetater og næringsliv for felles forståelse for hverandres roller. Første fase fokus på reiseliv.
- Fylkesmannen har deltatt som en aktiv støttespiller for å virkeliggjøre planer om å etablere UNESCO verdensarvstatus for industrihistorien på Rjukan og Notodden.
- Sammen med Aust-Agder Fylkesmannsembete er vi i gang med å forbrede nasjonalparkene: Jomfruland og Raet Nasjonalpark. Dette arbeidet er i nær samarbeid med fylkeskommunene og de fire berørte kommunene. Arbeidet er i hovedsak finansiert fra DN.
- Vi har hatt et systematisk samarbeid med kommunene. Dette skjer i ulike typer konferanser, noen i samarbeid med KS. Vi besøker også alle kommunene «hjemme» to ganger i valgperioden. Dette er en anledning for oss til å møte helheten i kommunens utfordringer og en anledning for kommunene til å møte alle avdelingsdirektører hos Fylkesmannen samtidig.

I tillegg besøker fylkesmannen fylkets fire regionråd regelmessig.

Vi har nå også etablert felles møter mellom ledergruppa hos oss og ledergruppa i fylkeskommunene.

Vi har et løpende godt samarbeid med KS og deltar på en rekke andre arenaer som er viktige for utviklingen i fylket.

- Sammen med fylkeskommunen har vi arbeidet med å etablere en felles database med viktige opplysninger om Telemark: «Telemarksbarometeret». Dette er et krevende prosjekt men vil forhåpentlig bli en viktig informasjonsbase for mange miljøer i Telemark. Dette prosjektet bidrar også sterkt til at vi må lykkes bedre med å fastholde den kunnskap som kommer til vårt embete og vil disiplinere oss til å arbeide sammen om vår datafangst på ulike områder.

Kap 1.4.2 Risikovurderinger og evalueringer

I 2012 har vi prioritert samarbeidet med FAD om å lage en egen veileder for de andre fylkesmannsembetene om risikostyring. Arbeidsgruppa sin rapport og anbefalinger ble presentert i et eget veiledningsseminar på Gardemoen den 20.9 2012. Vårt inntrykk er at både rapporten og veiledningen fra FAD ble godt mottatt og har vært til god nytte for embetene.

I etterkant av denne prosessen har vi revidert våre interne retningslinjer for risikostyring generelt og laget nye prosedyrer spesielt for tilskuddsforvaltning og økonomistyring.

Vårt system for risikostyring og gjennomføringen av dette ble vurdert av Riksrevisjonen høsten 2011. I tilbakemeldingen til oss i januar 2012 bekrefter revisjonen at våre metoder og rutiner tilfredsstiller deres krav til helhetlig risikostyring, men at avdelingene våre kan bli bedre på å ta det i bruk. Det jobber vi med nå. I tillegg har vi på overordnet nivå utarbeidet utkast til ny strategisk plan for perioden 2013 til 2017. I løpet av februar 2013 vil de ulike innsatsområdene bli risikovurdert gjennom egne analyser.

Miljøfyrtårn. Ansvar for arbeidet med miljøfyrtårn er lagt til Arbeidsmiljøutvalget. Det er utarbeidet en handlingsplan for miljøfyrtårnarbeidet for perioden 2012-2013. Handlingsplanen blir jevnlig fulgt opp i Arbeidsmiljøutvalget. Embetet har i flere år hatt kildesortering av plast, matavfall, glass/metall etc. Det har i 2012 vært større fokus på informasjon til ansatte om dette. Det er utarbeidet en egen plakat som henger på alle kontorer som gir informasjon om hvor de forskjellige tingene skal sorteres.

Lærlinger. Embetet har hatt en IKT-lærling som gjennomførte og besto fagprøve i 2012.

Inkluderende arbeidsliv. Det er, i samarbeid tillitsvalgte, utarbeidet en handlingsplan for inkluderende arbeidsliv. Den inneholder en oversikt over de tiltak vi har hatt i flere år og hva vi spesielt skal satse på i året som kommer. Vi har fokus på forebyggende arbeid. Av tiltak kan nevnes trimkalender m/premiering, anledning til gåtur i arbeidstiden, årlig helsedag (fokus på kosthold og livsstil, kondisjonstester, informasjon fra bedriftshelsetjenesten, helsekontroll etc.). Vi har i 2012 hatt et bredere samarbeid med bedriftshelsetjenesten med hensyn på forebyggende arbeid.

Kapittel 2 - Sentrale politiske føringer

2.1 Generelle samordningsoppgaver. Fornyning av offentlig sektor

Vi gjennomfører løpende veiledning om kommunalrettslige spørsmål, ved daglige henvendelser, ved foredrag i kommunestyre og ved konferanser. Arbeidet har betydning for rettssikkerheten og bidrar samtidig til større forståelse av lokalt handlingsrom og lokalt samordningsansvar.

Det er fremdeles en kommune i Telemark som ikke har vedtatt finansreglementet. Når det gjelder ROBEK kan vi etter regnskap for 2012 se ut som vi får et par nye innmeldinger. Viser til resultatområdet 62 om kommuneøkonomi.

Skjønnsmidler brukes aktivt for å bidra til kommunenes arbeid med fornying, effektivisering og omstilling. Mesteparten av skjønnsmidlene til omstilling og fornyingstiltak formidles gjennom regionrådene. Det legges større vekt på resultater, overføringsverdi og å evaluere effekten av prosjektene. Fylkesmannen har møte med regionrådsledere fire ganger i året og deltar jevnlig i regionsrådsmøter.

Ved bruk av en årlig Tilstandsrapport og i annet kommunerettlig arbeid vektlegger fylkesmannen betydningen av å klargjøre statlig politikk og forventninger til kommunal prioritering og innsats.

Fylkesmannen har over år bygget gode rammer for en konstruktiv dialog mellom stat og kommune. Gjensidig tillit og respekt er bærende elementer i dialogen. Gjennom dialogen vektlegges arbeidet med å synliggjøre det kommunale handlingsrommet og kommunenes ansvar for prioritering.

Fylkesmannen personlig møter den administrative og politiske ledelsen i hver kommune to ganger hver valgperiode. I tillegg møter hun hvert av de 4 regionrådene en gang i året.

2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting

Tilsyn

Fylkesmannen har også tidligere år pekt på at vi mottar et stort og detaljert oppdrag fra Statens helsetilsyn vedrørende tilsynsystema, volumkrav og metoder for tilsyn. Ut fra de ressurser vi har til rådighet, er dette oppdraget så stort at Fylkesmannen i svært liten grad klarer å foreta egeninitierte tilsyn rettet mot områdene velferd, helse og personlig tjenesteyting. Fylkesmannen mener dette er uheldig, fordi det alltid vil være lokale forhold som burde ført til egne tilsyn rettet mot enkelte områder i kommuner og spesialisthelsetjenesten.

I 2012 gjennomførte Fylkesmannen et tilsyn rettet mot et sykehjem i Kragerø kommune, som en direkte følge av bekymring for varslede nedskjæringer i denne kommunen. Dette tilsynet opplevde vi som svært nyttig og godt. Volumet på oppdraget fra Statens helsetilsyn, sammen med et svært detaljert oppdrag fra Helsedirektoratet, fører også til at Fylkesmannen heller ikke i år har sett seg i stand til å foreta egne kartlegginger innenfor de aktuelle områdene

Fylkesmannen vil også uttrykke bekymring for et svært stort tilsynstrykk mot kommunene i fylket. I endel tilfelle ville både tjenestene og ikke minst brukerne vært like godt, eller bedre tjent med at Fylkesmannen hadde større ressurser til å drive målrettet råd og veiledning til kommunene i fylket.

Det vises forøvrig til detaljert rapport til Statens helsetilsyn vedrørende årets tilsyn på helse-, sosial og barnevernsområdet.

Øvrige oppgaver:

Sosial- og helseavdelingen legger et betydelig arbeid i kontakten med NAV-kontorer og opplæring av personell der. Det er også mye møter og personlig kontakt med NAV-ledelsen i fylket og i kommunene. Avdelingen får svært gode tilbakemeldinger fra NAV om dette, og det foreligger også dokumentasjon på at opplæringen har effekt. Vi antar at opplæringen av NAV-ansatte er i det minste en del av årsaken til at Fylkesmannen har opplevd en reduksjon av antall klager på vedtak fattet av NAV, se nedenfor. Vi har avholdt tilsyn med flere NAV-kontor i

fylket, og erfaringene fra tilsyn er også at saksbehandlingen er i bedring jevnt over. Det henvises til separate detaljrapporter om dette.

Når det gjelder Samhandlingsreformen, ser Fylkesmannen at kommunene og helseforetaket i Telemark er godt i gang med arbeidet. Det arrangeres jevnlig dialogmøter mellom kommunene og foretaket, og Fylkesmannen er representert på de fleste av disse møtene, med en seniorrådgiver, ass. fylkeslege eller fylkeslege. Det er utarbeidet kontrakter mellom helseforetaket og kommunene om utskriving av pasienter, og nå i det siste også om administrering av turnuslegeordningen siden man i 2013 går bort fra loddtrekning ved turnusvalg og over til en situasjon der legene må søke om jobb som turnuslege.

Fylkesmannen merker seg at presset på helseforetakets sengeplasser er redusert etter innføring av samhandlingsreformen, men det er også indikasjoner på et økt press på sykehjem og hjemmesykepleie i noen av kommunene. I et par kommuner i fylket har det tydelig blitt en økt terskel for å få innvilget plass på sykehjem.

Fylkesmannen i Telemark er svært opptatt av situasjonen i pleie- og omsorgstjenesten, og følger aktivt opp arbeidet med Omsorgsplan 2015. Fylkeslegen har deltatt i en arbeidsgruppe sammen med KS, Fylkeskommunen, Høgskolen i Telemark og andre, for å kartlegge behovet for helsepersonell og særlig helsefagarbeidere framover. Fylkesmannen har dessuten i media satt fokus på disse utfordringene ved flere anledninger. Vi er informert om og prøver å støtte opp om et forskningsprosjekt på Høgskolen i Telemark, om pasientsikkerhet i sykehjem (prosjektleder; Katrine Cappelen på Høgskolen). Vi følger også opp vår egen satsing på å lære opp personale på sykehjem om medikamenthåndtering, tidligere drevet i Grenlandsområdet og nå i flere kommuner. Her har vi godt samarbeid med Kunnskapsenteret.

Spesielt om rus og psykisk helse:

Fylkesmannen ser relevante satsinger i sammenheng. Ut fra dette har tilskuddsordninger til barnefattigdom, boligsosialt arbeid, rusfeltet og ungdomssatsing fra Arbeids- og velferdsdirektoratet blitt sett i sammenheng ved tildeling av midler, og oppfølging av de aktuelle kommuner. Selv om tisluddsordningen for rusfeltet nå er over, vil vi fortsatt se de aktuelle områdene i sammenheng ved vår kontakt ut mot kommunene.

Rus og psykisk helse er overlappende områder. Dette kommer til uttrykk gjennom Fylkesmannens samarbeid med Korus og med fylkesmannsembetene i Vestfold, Buskerud, Aust-Agder og Vest-Agder om felles kompetanseplan. Kurstilbudene utarbeides slik at de omfatter temaer av interesse for ansatte innen både rus og psykisk helsearbeid.

Fylkesmannen arrangerer rusfaglige nettverk i samarbeid med kommunene i Telemark. Disse nettverkene inngår også som et tilbud til ansatte som jobber med psykisk helsearbeid.

Arbeidet med folkehelse: Fylkesmannen har her et nært samarbeid med Fylkeskommunen og en variert aktivitet som gjelder oppfølging av helsestasjoner, informasjon og rådgivning på skoler, tilrettelegging av friluftsområder, rådgivning om utearealer på sykehjem, frisklivssentraler og annet. Alle fagavdelingene hos Fylkesmannen er informert om at den totale virksomheten skal ses i lys av Lov om folkehelse, som trådte i kraft i 2012. På våre møter med ledelsen i kommunene presiserer vi også at folkehelseperspektivet nå skal være i fokus ved all virksomhet, ikke minst ved utarbeidelse av arealplaner, samferdsel, skoleutbygging og annet.

Prioritering av oppdrag på helseområdet

Som Helse- og omsorgsdepartementet skriver i oppdragsbrevet, har oppgaveøkningen spesielt på helsefeltet økt betydelig i fylkesmannsembetene, uten at det er tilført mer ressurser. Dette gjør at avdelingen må prioritere sterkt, og vi har da valgt å prioritere individsaker, både tilsynsklager og rettighetsklager på de ulike feltene og dessuten de andre individsakene. Den største gruppen av de sistnevnte er førerkortsakene som har hatt en betydelig økning de senere år og der presset fra publikum og helsevesenet er stort. Avdelingen har derfor sett seg nødt til å nedprioritere enkelte utviklingsoppgaver. Dette er gjort i samarbeid med embetsledelsen, som har ansvaret for de prioriteringene som er gjort.

Vi viser til vårt brev til helse- og omsorgsdepartementet av 14.09.2012, med kopi til bla Fornyings- og administrasjonsdepartementet. Her fremgår embetets prioritering av de ulike oppdrag på helseområdet.

Sosiale tjenester i NAV

Det har vært en relativt stor nedgang i mottatte klagesaker fra 129 i 2011 til 81 i 2012. Dette har ved flere anledninger blitt tatt opp med NAV ledere i fylket, uten at en klar årsak til den store nedgangen har kommet frem. Vi har midlertid gjennom hele 2012 hatt en tett oppfølging av NAV kontorene, og brukt videoveiledning hyppig. Ved opphevelse av klager, har vi invitert det aktuelle NAV kontoret til videoveiledning, slik at saksbehandlingsfeil har blitt drøftet og praksis ved kontorene har blitt endret. Vi har grunn til å tro at dette har

bidratt til nedgangen i antall klagesaker.

Videre har vi merket oss at målrettet boligsosialt arbeid og økonomisk rådgivning på NAV kontorene har bidratt til å gjøre brukerne i større grad økonomisk selvhjulpe. Noe som har bidratt til økt livskvalitet for den enkelte bruker og deres familier og for samfunnet forøvrig.

Det er etablert et godt samarbeid med NAV fylke, og sommeren 2012 startet vi opp arbeidet med å utarbeide en samarbeidsavtale mellom NAV fylke og Fylkesmannen i Telemark.

Formålet med avtalen er å styrke og sikre samarbeidet om å gjøre NAV kontorene gode på å følge opp brukere i en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning og formidle brukere til arbeid og aktiviteter. Videre skal avtalen videreføre og styrke samarbeidet mellom NAV Telemark og Fylkesmannen i Telemark gjennom informasjonsutveksling og samarbeid om kompetanseplanlegging for NAV kontorene. Samarbeidsavtalen gjelder fra 31.12.13, og er underskrevet av NAV direktøren i fylket og Fylkesmannen.

Vergemål

Fylkesmannen i Telemark er i rute i arbeidet med å etablere lokal vergemålsmyndighet fra 1. juli 2013. Det er besluttet at vergemålseneheten skal ligge i fagavdeling sammen med barnehage og utdanning.

Vi er i den heldige situasjon at erfarne og kompetente medarbeidere fra kommunene følger med over til Fylkesmannen. Nye arbeidsavtaler er underskrevet. For å nyttiggjøre oss erfaringene fra kommunene og deltagelse i innprosessen, er det etablert en referansegruppe som har jevnlige møter. Det medfører også at vi allerede nå er godt kjent med personalet som skal løse vergemålsoppgavene. Det har også gitt økt kunnskap hos Fylkesmannen om fagfeltet vi skal overta.

Det vil være behov for å tilsette i ett årsverk. Vi avventer tilsetting til etter 1. juli for å få god oversikt over hvilken kompetanse vi har mest behov for.

Det er lagt planer for ombygging av lokaler og opplæring av ansatte og verger.

Kommunene i Telemark har tatt ansvar for å gjennomføre datafangsten. Prosjektleder har fulgt kommunene tett og datafangsten er nå på det nærmeste fullført.

2.3 Oppvekst, barnehager, utdanning og likestilling

Barnevern

Det vises her til "Årsrapport for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark", sendt Statens helsetilsyn 20.01.2013.

<http://www.fylkesmannen.no/Documents/Dokument%20FMTE/Barn%20og%20foreldre/Barnevern/%c3%85rsrapport%202012%20Fylkesmannens%20tilsyn%20med%20barnevernet%20i%20Telemark.pdf?eplanguage=nb>

Barnehage

Forskrift om likeverdig behandling

Fylkesmannen har veiledet barnehagemyndigheten på mange områder, men særlig om forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av tilskudd. Vår erfaring er at veiledningsbehovet avtar, fordi kommunene nå har opparbeidet god kompetanse på tilskuddsordningen. Implementering av forskriften byr likevel på utfordringer i fylket.

Fylkesmannens erfaring er at håndtering av forskriften skaper konflikter i noen kommuner, og særlig i kommuner med lavt tilskuddsnivå. I klagesaker og via uformelle kanaler får vi signaler om at flere ikke-kommunale barnehager strever med å få inntektene til å dekke driften. Det er i seg selv en utfordring for både barnehagen det gjelder og kommunen som har ansvaret for full barnehagedekning.

Tilsyn

Fylkesmannen i Telemark har økt ressursbruken på tilsyn av barnehagemyndigheten. Tilsynene er gjennomført med systemrevisjon som metode i 5 kommuner, jf aktivitetskravet.

Et positivt resultat er at det er få avvik på kommunen som tilsynsmyndighet. Vi har hatt sterkt fokus på dette temaet over år, og barnehagemyndigheten i kommunene ser nå ut til å ha erkjent og iverksatt sitt tilsynsansvar. Det er dessverre flere avvik på kommunen som godkjenningsmyndighet og regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. Det er nødvendig å arbeide videre for å bedre regelverkforståelsen og – etterlevelsen på disse områdene.

Rett til barnehageplass

Kapasiteten er god, og barn som har rett til plass får det. De fleste kommunene tar også inn barn uten rett i den grad det er ledige plasser.

Skole

Tilsyn

Fylkesmannen i Telemark har gjennomført tilsyn i tråd med aktivitetskravet. De nasjonalt initierte tilsynene viser svak etterlevelse av regelverket i sektoren. Når en analyserer årsakene til dette, vil vi nevne tre områder som er særlig utfordrende:

Lederressurser som ikke strekker til for å løse alle lederoppgavene.

Lite fokus på kunnskap om og interesse for regelverket.

Sterkere fokus på innholdet i undervisningen enn regelverket for den.

Kommunene har mange oppgaver og begrensede midler. Vi ser at også skolebudsjettene skjæres ned, og det medfører at ressurser til ledelse er utsatt. I en travel hverdag må skolelederne prioritere. Da kan en forstå at for eksempel undervisning, daglig omsorg for elevene og ivaretagelse av personalet prioriteres høyere enn arbeid med regelverket.

Vår erfaring er at tilsynets fokus på regelverket bidrar til økt regelverketterlevelse. Det økte fokuset på kombinasjonen av veiledning og tilsyn godt mottatt av kommunene. Vi ser eksempel på at kommuner som har mottatt hensiktsmessig veiledning har fått økt sin kunnskap om regelverker. Gjennom stor egeninnsats bedrer kommunene deretter regelverksetterlevelsen.

Spesialundervisning

Telemark lå under landsgjennomsnittet for spesialundervisning i etter årtusenskiftet. Fra 2006 begynte den å øke, og i 2011-12 lå fylket godt over snittet. Både kommunene og Fylkesmannen var bekymret for utviklingen, og i 2012 har vi samarbeidet om å sette fokus på og arbeide med feltet. Flere tiltak har vært gjennomført, bl.a. har alle kommunene fått ta del i erfaringene fra kommuner i fylket som arbeider godt på feltet og oppnådd gode resultater gjennom det. Vi ser nå at både rådmannsutvalget og kommunene planlegger et arbeid som skal bedre kvaliteten og sikre at spesialundervisning gis innenfor rammene av regelverket.

Tilsyn etter introduksjonsloven

I 2012 har vi arbeidet med forberedelsene av dette tilsynet. Tilsynsteam er etablert og har startet sin opplæring. Tilsynet skal imidlertid finansieres med omdisponering av frigjorte ressurser fra tilskuddsordningen. For Telemark tilsvarer det 21 dagsverk. Med det omfanget som er signalisert om tilsyn etter dette lovverket i 2013, vil 21 dagsverk på langt nær være nok til å løse oppgavene.

Talenter for framtida

Telemark fylke har mange utfordringer knyttet til levekår. Barn og unge er i en særlig risikoutsatt situasjon, og mange av våre ungdommer slutter i skolen før videregående opplæring er gjennomført. En rapport utarbeidet på oppdrag fra Fylkesmannen i 2009 viste at det fantes en rekke mindre prosjekter og initiativ rettet mot barn og unge, men innsatsen i kommunene har ikke forbedret levekårsstatistikken nevneverdig. I tillegg dokumenterte rapporten at det var liten grad av kunnskapsoverføring mellom fagmiljøene i kommunene og lite samarbeid over kommunegrensene. Rapporten pekte på behov for en bedre samordning av innsatsen overfor barn og unge. Erfaringene samsvarte godt med utredningen i NOU 2009:22 *Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordningen av tjenester for utsatte barn og unge*. Frafall i videregående skole begynner tidlig og muligheten til forebygging ligger i å se helheten i oppvekstløpet. Det kreves felles strategier, samhandling og samarbeid mellom alle relevante aktører.

Fylkesmannen tok i 2009 initiativ til å iverksette en bred satsing på risikoutsatte barn og unge i Grenlandsregionen gjennom satsingen kalt Talenter for framtida. Grenland består av seks kommuner, og er den folkerikeste delen av Telemark med ca 119 00 innbyggere. Talenter for framtida har vært Fylkesmannens største utviklingsorienterte satsing gjennom flere år, og vil også være det i den neste fireårs perioden i henhold til strategisk plan for embetet for 2013-2016.

Siden oppstarten av har det vært arbeidet målrettet med å få en solid forankring av satsingen. Alle kommunene i Grenland, samt fylkeskommunen har fattet politiske vedtak om tilslutning. Kommunene har i stor grad implementert satsingen i sine strategiske planer og årsplaner. I siste del av 2012 ble det også fattet vedtak om at Talenter for Framtida skulle inngå i Grenlandssamarbeidets prosjektportefølje. Fylkesmannsembetet har fått mange positive tilbakemeldinger på satsingen fra politisk hold i kommunene.

Gjennom Talenter for framtida har Fylkesmannen i Telemark lyktes med å etablere et bredt samarbeid om barn og unge mellom en rekke sentrale aktører:

Grenlandskommunene; Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien, NAV Telemark, fylkeskommunen, KS, NHO, LO og fylkesmannen. Assisterende fylkesmann leder styringsgruppen for Talenter for framtida. Fylkesmannen har også arbeidsgiveransvar for prosjektleder.

Følgende målsetting er formulert for satsingen:

- *Kommunene i Grenland skal gjennom felles satsing på forebyggende arbeid, tidlig innsats og økt samarbeid, bidra til at flere blir kvalifisert for arbeidslivet.*

Strategier

Prosjektet skal i samarbeid med kommunene finne fram til egnede aktiviteter for å fremme målsettingen med prosjektet.

- Kunnskapsformidling/veiledning/kompetanseheving
 - Formidling av kunnskap og aktuell forskning
 - Fagsamlinger
- Erfaringsutveksling
 - Etablere læringsnettverk/arbeidsgrupper mellom kommunene og internt i kommunene
- Evaluer
 - sammenlikne resultater - Måle og
 - praksis - Viser eksempler på god
- Eventuelt igangsette forsøksarbeid/utvikle tiltak i prosjektet
 - Initiert fra kommunene eller som initiativ fra styringsgruppen.

For å oppnå hovedmålet er det valgt ut fem satsingsområder for satsingen:

- Foreldresamarbeid (2012-13)
- Overganger (2012-13)
- Tidlig innsats
- Tverrfaglig samarbeid
- Færre på passive ytelser

I 2012 har det arbeidet med satsingene ”Foreldresamarbeid” og ”Overganger” vært prioritert. Det er iverksatt to arbeidsgrupper som jobber med områdene i alle deltagerkommunene. Hver av arbeidsgruppene ledes av en prosessveileder fra kommunen, og er ellers bredt satt sammen av lederer/stedfortredere fra de sentrale virksomhetene knyttet til oppvekstområdet.

Arbeidsgruppene skal innen 31. januar 2013 analysere situasjonen i egen kommune, finne frem til forbedringsområder, målsettinger og utarbeide forslag til tiltak. Arbeidsgruppene skal deretter jobbe med å konkretisere forslagene til tiltak mht ansvar og ressursimplikasjoner, utforme måleindikatorer og lage en plan for implementering av tiltakene. Denne delen av arbeidet skal være ferdig innen 15. april 2013. For å stimulere arbeidet har hver arbeidsgruppe mottatt midler fra Talenter for framtida

Kick-off konferanse for arbeidsgruppene

Fylkesmannen v/Talenter for framtida arrangerte en kick-off konferanse for deltagerne i arbeidsgruppene, 7. september i Langesund. Politikere og brukerrepresentanter var også invitert til samlingen, og det deltok over 100 personer. Vi har videre arrangert flere dagssamlinger for å sikre fremdrift i arbeidsgruppene. 30 november arrangerte Talenter for framtida en arbeidssamling for arbeidsgruppene i kommunen med ca 80 deltagere. I tillegg har vi i løpet av høsten 2012 hatt to dagssamlinger for prosesslederne i kommunene. Arbeidsgruppene har ellers hatt jevnlig møter i egen kommune. Tilbakemeldingene fra deltagerne i kommunene er at de synes det er interessant og spennende å være med i arbeidet i en regional satsning.

Samarbeid med Høgskolen i Telemark

Høsten 2012 inviterte fylkesmannen Høgskolen i Telemark til å bidra i samarbeidet med Talenter for framtida. Høgskolen har utformet en felles rapporteringsmal for arbeidsgruppene, slik at vi kan sammenlikne resultatene av arbeidet mellom kommunene. I tillegg har Høgskolen gitt faglige råd og veiledning til arbeidsgruppene og prosesslederne under fellessamlingene. Høgskolen har også fått i oppdrag å gi faglige tilbakemeldinger på forslagene fra arbeidsgruppene når den første delen av rapporteringen foreligger per 31.01.13.

Utvidelse av Talenter for framtida til Midt-Telemark

Det er flere pågående prosjekter i Telemark som ser på utfordringer og fremtidsmuligheter innenfor oppvekst- og utdanningsområdet. Det ligger et potensial i å samordne og bygge videre på erfaringene fra disse prosjektene, identifisere manglende felt og legge til rette for samarbeid mellom de ulike aktørene. Ved å samordne virkemidler og styrke samhandling mellom de ulike nivå og aktørene er det store muligheter å heve kompetansenivået blant unge og på sikt økte verdiskapingen og sysselsettingen i Telemark.

Kommunene i Midt- Telemark har etter initiativ fra Fylkesmannen startet opp et samarbeidsprosjekt knyttet til satsingsområdet i Talenter for framtida ”Færre på passive ytelser”. Prosjektet i Midt-Telemark har følgende visjon: ”Ingen ungdom fra Midt-Telemark skal gå på passive ytelser uten aktive tiltak”. Målsettingen for prosjektet er at all ungdom skal ha aktive tiltak innen 3 år.

Prosjektet er forankret under paraplyen Talenter for framtida, og vil bli sett i sammenheng med øvrige aktiviteter i satsingen. Prosjektet er finansiert med midler fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Dette er et spennende prosjekt og det er forventet at arbeidet vil ha overføringsverdi for de øvrige kommunene i Talenter for framtida.

Los-prosjektet i Grenland

Talenter for framtida har etablert Los-prosjekt i fem av de seks kommunene i Grenland. Los-satsingen er forsøksprosjekt initiert av Barne-, likestillings- og integreringsdepartementet med varighet fra 2011- 2013. Losene skal gi tett, individuell oppfølging av sårbar ungdom i alderen 14 – 23 år som er i risikozonen for å falle utenfor skole og arbeid. Målgruppen er ungdom med sammensatte behov, det vil si ungdom som har behov for oppfølging fra flere tjenester og aktører.

Det er etablert et regionalt nettverk for Los-medarbeiderne i Grenland. Foreløpig tilbakemeldinger kan tyde på at Los-prosjektet har gode resultater. Erfaringer gjort gjennom Los-prsjektet gir viktig informasjon om utfordringer knyttet til samarbeid for ungdommer med sammensatt hjelpebehov og om mulige sviktsoner i

hjelpeapparatet. Los-prosjektet i Grenland er finansiert med midler fra BLD, helsedirektoratet og fylkesmannen.

Ny GIV

Fylkesmannen og Talenter for framtida har hatt en rekke samarbeidsmøter med Ny GIV, og har løpende kontakt med dette prosjektet, både overgangsprosjektet og oppfølgingsprosjektet. Vi har også arrangert flere felles samlinger for å koordinere innsatsen og trekke veksler på hverandres erfaringer. Ny GIV-prosjektet har bidratt med mye kunnskap om årsaker til frafall i skolen og til lokale utfordringer

Helsefremmende skoler og barnehager (HEFRES) og prosjektet ”Den gode skolehelsetjeneste”

Det har også vært samarbeid med Telemark fylkeskommune og satsingen på HEFRES. Fylkesmannen, ved Talenter for framtida, har bidratt med midler til prosjektet ”Den gode skolehelsetjeneste” og deltar i styringsgruppen for prosjektet. Målsettingene for prosjektet er å styrke det forebyggende arbeidet i kommunene. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten skal ha et helhetlig perspektiv på forebyggende arbeid som innebærer utstrakt tverrfaglig samarbeid

Samarbeid om barn og unge internt ved embetet

Satsingen på Talenter for framtida har bidratt til godt samarbeid på tvers av avdelingene ved embetet. Det er nedsatt en referansegruppe på tvers av avdelingene hvor følgende fagområder er representert: barnevern, barnefattigdom, boligsosialt arbeid, NAV, psykisk helse, rus, folkehelsearbeid, barnehage og grunnskole og Inn på Tunet-prosjektet. Referansegruppen har følgende fokus:

- Samordning av embetes innsatser på området
- Råd og veiledning i forhold til satsingen
- Bruke sine arenaer for å skape engasjement, helhet og sammenheng i tjenestene

Vi vurderer at det er viktig og nyttig at vi samarbeider og koordinerer innsatsen overfor kommunene med hensyn til konferanser, tilskuddsforvaltning og kompetansehevende tiltak. Erfaringer fra tilsyn inkluderes i møtene.

Samarbeid med andre fylkesmannsembeter

Fylkesmannen i Telemark har hatt god kontakt med andre embeter med større satsinger på barn og unge, blant annet Fylkesmannen i Nordland/Ungdom i svevet og Vårres barn, Vårres fremtid, Fylkesmannen i Troms/Sjumilssteget og Fylkesmannen i Vestfold/God oppvekst (avsluttet). Det har vært nyttig å utveksle erfaringer om utviklingsarbeid i kommunene på tvers av embetene.

Fylkesmannsembetet i Troms ble også invitert til Telemark og holdt foredrag om Sjumilsstegets satsing på FNs Barnekonvensjon ved årets høstkonferanse for kommunene i Telemark.

Samarbeid med direktoratene

Det har vært gjennomført flere informasjons- og samarbeidsmøter med blant annet Arbeids- og velferdsdirektoratet og helsedirektoratet om Talenter for framtida

Talenter for framtida i 2013

Fylkesmannen vil videreutvikle arbeidet med Talenter for framtida i 2013. Vi har følgende målsettinger for arbeidet i det kommende året:

- Slutføre arbeidet med satsingsområdene for 2012. Et viktig fokus vil være implementering av de foreslåtte tiltakene i kommunene.
- Inngå samarbeid med et relevant forskning- og kunnskapsmiljø
- Bidra til kompetanseutvikling i kommunene
- Fortsette å videreutvikle samarbeidet med alle aktørene i satsingen
- Beslutte organisering, fremdrift og resultatmål for de neste satsingsområdene. Mulige satsingsområder vil være spesialundervisning, fravær i skolen, rådgivningstjenesten
- Samarbeide med Fylkesmannen i Nordland om iverksettelse av Dialogkafe for ungdom, etter mal fra Ungdom i svevet
- Iverksette følgeevaluering av Talenter for framtida
- Utvikle nettsiden for satsingen
- Medvirke i utforming av fylkeskommunens regionale plan for oppvekst og kompetanse
- Fylkesmannen skal være en pådriver for utvikling av felles innsats overfor barn og unge, gjennom godt

Gjennom samarbeidssatsingen Talenter for framtid har fylkesmannen bidratt til utvikling og samordning på flere områder:

- Etablere et positivt og konstruktivt samarbeid mellom alle de viktige aktørene i Grenlandsregionen
- Stimulere til godt samarbeid mellom tjenester for utsatte barn og unge
- Kunnskapsutvikling, og kobling av kompetansemiljøer og praksisfelt
- Forbedring av ordinær drift i kommunene
- Koordinere og stimulere til lokale tiltak for å styrke oppvekstmiljøet
- Formidle, gjennomføre og samordne statlig politikk på oppvekstområdet
- Sette utsatte barn og unge på den dagsordenen i Telemark, politisk, administrativt, faglig og i media

For ytterligere informasjon om Talenter for framtida, viser vi til vedlagte årsrapport for 2012.

Likestilling

Fylkesmannen i Telemark utarbeidet i 2012 en plan for likestillingsarbeidet både internt og eksternt. Temaet er tatt opp i fylkesmannes møter med rådmenn, ordførere og folkevalgte.

Rekrutteringsteam for likestilling i barnehagene er gått inn i rekrutteringsnettverket og ivaretar likestillingsoppgavene der. På barnehagesektoren er det gjennomført kurs for kommunene i regi av Likestillingssenteret. Deet er også gitt utviklingsmidler til kommuner som arbeider med likestilling i barnehage.

Det må erkjennes at likestilling er et tema som kommunene gir begrenset oppmerksomhet, men de arbeider så langt vi erfarer med å ivareta sine oppgaver som arbeidsgiver.

2.4 Arealdisponering, byggesaker og universell utforming

Vi mener å ha bra oppfølging på arealplanområdet, med formidling av statlig arealpolitikk og oppfølging i enkeltsaker. Det er fokus på biologisk mangfold, jordvern, strandsone (kyst og innland), verdifullt kulturlandskap, villrein, INON, landskap, biologisk mangfold, hensynet til barn og unge, samfunnssikkerhet og kjøpesenter.

Andelen plansaker med innsigelse (ca. 8 prosent) ligger noe under gjennomsnittet fra tidligere år. Vi tror det i begrenset grad skyldes systematiske endringer i våre vurderinger, selv om MD-avgjørelser og fylkesmannens egne vurderinger har betydning for hvor lista legges. I noen kommuner er det større bevissthet på statlig politikk, spesielt når det gjelder naturmangfold, men det kan også være en del tilfeldigheter ut fra hvilke planer som fremmes. Vi prøver å være nøye på at innsigelser skal være begrunnet med nasjonale eller viktige regionale interesser. Hvis det ikke er slike interesser inne i bildet, skal ikke Fylkesmannen legge seg bort i planene.

Når det gjelder oppfølging av regionale statsetater i deres medvirkning i regionale planer, er den svært begrenset. Det viser seg at dette er vanskelig å få til i praksis, blant annet på grunn av strukturen i etatene.

Hensyn til klima blir vurdert i alle arealplaner, men innsigelse som virkemiddel blir i praksis bare brukt i forbindelse med utvikling av senterstrukturer som er regulert av kjøpesenterbestemmelsen og/eller regional plan. Det blir i liten grad brukt innsigelser til boligutvikling i distriktene, da det er omstridt politisk. Vi må legge til at det er få slike utbygginger i Telemark.

Porsgrunn og Skien kommuner har vært og er aktive i Framtidens byer.

Vi følger opp planretningslinje for strandsonen. To saker ble prøvd i MD I 2012. I begge saker ble innsigelsene ikke tatt til følge. Avgjørelsene innebærer at vi må være enda mer nøye med hvilke saker som går til MD, og i praksis vil terskelen bli hevet noe.

Nasjonale arealpolitikk for fjellområdene blir primært fulgt opp gjennom regionale planer og kommuneplaner. Vi har vesentlige innvendinger til regional plan for Setesdalsheiene, og saken ligger til avgjørelse i MD. Innvendingene gjelder forholdet til gjeldende rammeverk etter plan- og bygningsloven for bygging i LNF-områder, samt en konkret arealkonflikt.

Hensynet til landskap er vanligst tema i dispensasjonssaker i strandsonen langs kysten. Blir også vurdert i arealplaner. En sak ligger til avgjørelse i MD.

Fra og med 2012 har vi strammet til kravet om bruk av naturmangfoldsloven i arealplansaker. I saker der det er vesentlige naturverdier inne i bildet, og det ikke er håndtert, fremmer vi innsigelser.

Det er gitt uttalelse til 216 byggesaker (dispensasjoner) før kommunal behandling. I hovedsak følger kommunene vår uttalelse, og et begrenset antall vedtak (12) er påklaget. Konsulenter og kommunene har varierende kunnskap, og sakene kan være dårlig opplyst. Vurderinger etter naturmangfoldsloven er så godt som helt fraværende. Det samme gjelder landbruksfaglige temaer. Grunnlaget for dispensasjon er oftest ikke omtalt og til stede.

Bevisstheten omkring jordvern og ivaretaking av natur og ressursgrunnlag er generelt økende. Det er et godt grunnlag for kommende rullering av arealdelen til kommuneplanen i mange kommuner. Landbruksavdelingen har i 2012 gjennomført opplæring i planlov og særlovene i landbruket i 7 kommuner. Opplæringen er i første rekke rettet mot nye politikere og politiske utvalg. I tillegg er det gjennomført omfattende opplæring i bruk av naturmangfoldsloven i samarbeid med miljøavdelingen og fylkeskommunen.

I Grenland er et omfattende samordnet planarbeid igangsatt i 2012. Dette blir et avgjørende og viktig arbeid for arealbruk, infrastruktur og utvikling av regionen. Fylkesmannen v/landbruksavdelingen har hatt innsigelse til to saker i området i 2012, en etter senterstruktur og kjøpesenter og en etter jordloven (utvidelse av Gjerpen kirkegård). Bybåndet i Grenland har lav arealutnytningsgrad og stort potensiale for fortetting. Store samferdselsprosjekt med 4-felts ny E-18 og dobbeltsporet jernbane inn i Porsgrunn vil by på utfordringer med omsyn til utbygging og press på arealbruk.

Langsiktig planlegging og forvaltning av arealressursene er en utfordring for mange kommuner. Fagmiljøene er små, utbyggerinteresser pågående og behovet for aktivitet og investering store. Ofte får planleggingen mer form av registrering av utbyggerinteresser enn planlegging. En kommune har i 2012 lagt fram arealplan av en kvalitet som ikke holder mål som plandokument.

Kommunenes oppfølging av overordna planer er varierende. Vurdering av dispensasjonssaker er varierende og ofte mangelfull. Det er behov for å redusere antallet saker og stille vesentlig større krav til vurderingene for å gi dispensasjon.

Fylkesmannen har gjennom en årrekke hatt fokus på samfunnssikkerhet i plansaker. I de fleste sakene tar nå kommunene med dette temaet. Våre innspill understreker viktigheten av temaet og bidrar til at areal får tilstrekkelig sikkerhet ved utbygging. Det er i de senere år vært få innsigelser, i 2012 5 stk. Det er godt samarbeid med NVE om skred- og flomutsatte områder.

Klimaendringer er tatt inn i den reviderte FylkesROS'en - både som eget tema og omtalt i relevante temaer. Dette er spilt inn til de kommunale planstrategiene og omtales i våre innspill til arealplanene. I Fylkesmannens "Tilstandsrapport" er også klimaendringer/-tilpasning omtalt.

Særlovene i landbruket: Fylkesmannen har ikke fått klagesaker vedrørende pris på landbrukseigedomar i 2012.

Fylkesmannen har få delingssaker etter jordloven til behandling. Ved undersøkelse av tilgjengelig saker i utvalgte kommuner ser en at praksis og grunngeving i delingssaker har ulik karakter. Med grunnlag i ny landbruksmelding og ulike målsettinger har en forståelse for dette. Kommunenes selvråderett, nye signal om delingsbestemmelsen i jordlova og ulike forhold i kommunen har gjort at ikke fylkesmannen har overprøvd denne type saker. Men vi konstaterer at vi får oppsplitting av eigedomer og økende antall småbruk, og fradeling med andre formål en rasjonell næringsdrift.

Klagesaksbehandlingen på plan- og byggesaksområdet har god kvalitet. Vi har fortsatt for lang saksbehandlingstid, men den er nå stabilisert og litt nedadgående etter en periode med nyrekruttering og opplæring. Området er styrket litt med ressurser. Sammen med Rogaland og Agderfylkene har vi planer om et opplegg for å utvikle området videre, og har søkt KRD om delfinansiering.

Fylkesmannen utarbeidet høsten 2012 en handlingsplan for universell utforming. Denne legger opp til tiltak både internt i embetet og utad i fylket. Spesielt er samarbeidet med fylkeskommunen viktig, i tillegg til å nyttiggjøre seg erfaringer som ressurskommunen Porsgrunn har opparbeidet over flere år. Vi deltar i nettverket til Miljøverndepartementet i prosjekt K1, der utvikling av universell utforming i kommunesektoren er et viktig mål. I 2012 har vi igangsatt et større prosjekt, sammen med fylkeskommunen og Statens vegvesen i Telemark. Det går ut på å styrke sentrumsnære turveger med universell utforming. Tiltaket kan tilnærmes fra svært mange fagområder og satsingsfelt, og samtlige kommuner i fylket deltar.

2.5 Landbruksbasert forvaltning og næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Landbruket i Telemark blir utfordret fra mange sider. Viktigste er ulikhetene i inntekt mellom landbruksnæring og annet arbeid. For liten andel inntekt fra jord og skogbruk fører til redusert innsats, som i neste omgang forsterker den negative utviklingen.

Fylkesmannen samarbeider med fylkeskommunen og IN-Telemark om strategisk utvikling av landbygdenæringen i fylket.

Fylket har i dag 1,8% av landarealet som dyrka mark, og arealet går ned for tredje år på rad. I dag drives 147 000 da. Agder og Telemark har nå en avgang på ca. 1% i året. Leiejordandelen her i fylket ligger på 54% mot 42 % i landet forøvrig. Leieforholda er mange.

Hele 96,7% av jordbruket blir drevet som enkeltpersonforetak, andelen samdrifter er lav og har gått ned. Av andelen sysselsatte i fylket utgjør landbruk 1,4%.

Telemark har tradisjonelt vært et fylke der grasareal og husdyrproduksjon i form av melk og kjøtt har stått sentralt. I dag har region Agder/Telemark størst nedgang i produksjon av både kumelk og sauekjøtt i landet. Melk har nedgang på 3,3% og sauekjøtt nedgang på 9,1% fra 2010 -2011. Gjennomsnittlig melkekvote i fylket er på 116 000 kg. Med utviklinga i dag forteller dette om store strukturelle utfordringer fremover. Telemark er fylket som bruker minst kraftfor / liter kumelk, og mest kraftfor / geitemelk.

Fylkesmannen har vektlagt å fremheve utøvere i det vanlige landbruket. I 2012 vart prisen til "årets unge bonde i Telemark" utdelt til Ketil og Solvor Nessether. Et ungt par som driver med geit, og har vist å ta muligheten i bruk på en flott måte.

Telemark er betydelige på fruktproduksjon. Produksjonen har et omfang som gir grunnlag for produksjonsmiljø, kompetansebygging og ekspansjon. De tre siste årene har likevel bydd på store utfordringer, Endrede klimatiske forhold påvirker produksjonen, og avlingsreduksjon og klimatiske skader av ulik karakter har satt sitt preg. En storsatsing med koordinering av arbeidet med fruktnæringa er satt i gang på slutten av 2012. Foredlingsgraden i fruktnæringa er stor og økende, og kan gi betydelig effekt framover. Et nytt fruktmottak hadde sitt første driftsår i 2012, og presseriene mangler frukt til sin virksomhet.

Kraftforbaserte produksjoner har gode og sterke lokalmiljø, men har et relativt begrenset omfang i fylket. Store deler av nedre og midtre del av fylket kunne med fordel hatt vesentlig større husdyrproduksjon. Området har rikelig med spredareal, og tilgang på husdyrgjødsel ville vært positivt for agronomi. Et oppfølgingsprosjekt for nye utbyggere på eggsektoren siste åra er satt i gang.

Omfanget av annen næring på gårdsbrukene er stabilt. Av de foretakene som driver annen næringsvirksomhet, er omfanget i gjennomsnitt 0,2 årsverk. (1000 foretak). Bruken av bedriftsvirkemiddel fra IN til annen næring på gårdsbruk er for tiden minimal.

Av 1550 foretak som har levert sjølvmelding i 2010, viser talla at 35% går i null eller har negativt driftsresultat. Ingen andre fylker i landet kan vise den type resultat. Med den innretning jordbruksavtalen har, vil bare 9% av foretakene kunne nytte jordbruksfradraget fullt ut.

Oppdragsområder:

Lokalmatproduksjon: Organisasjonen "regional matkultur" ble etablert i 2012 i samarbeid med Aust-Agder. Organisasjonen drives av produsentene, og har kommet godt i gang. Dette er en viktig utvikling fra prosjektsamarbeid i regi av det offentlige til brukerstyrt organisasjon. Fylkesmannens matkontakt har vært helt sentral i arbeidet.

Inn på tunet - satsingen er videreført gjennom prosjekt i regi av Telemark Bondelag. Viktig at dette arbeidsfeltet blir synliggjort i oppdragsbrev fra andre departement for å få satt nødvendig samlet ressursinnsats på området.

Satsingsområdene for økt bruk av tre og bioenergi er prosjektorganisert og går vesentlig i regi av fylkeskommunen. Prosjekt "**Bygg i Tre**" er et samarbeidsprosjekt mellom Buskerud, Vestfold og Telemark.

Bioenergi på fylkesnivå i samarbeid mellom IN.TFK og FMLA.

Aktiviteten med skogsvegbygging er stabil. Bruk av investeringsvirkemidlene er under omlegging. Formålet er å fremme bedre planlegging, mer robuste veisystem som tåler klimaendringene, og flytte innsatsen over mot helårs bilveger. Arbeidet med ferdigstilling av masterplan for skogsvegsystemet i Telemark går inn i sluttfasen. Arbeidet bør medføre sterkere fokus på opprusting og vedlikehold av skogvegnettet. For øyeblikket er det innestående 92 mill. kroner på skogfondskonto.

Skogkulturarbeidet har betydelig økning i 2012, men kan ennå økes betydelig. Stor treårig satsing i regi av AT-skog er igangsatt med støtte fra fylkesmann og LMD. Også dette året stod det ubrukte midler tilbake i kommunene.

Skogbruksplanlegging går sin gang etter vedtatt hovedplan. Fylkesmannen avventer nye rettningslinjer for planleggingen. En del forhold ved dagens opplegg kan være problematisk med omsyn til habilitet, eierskap og ansvar.

Grønt reiseliv via prosjekt i datterselskap av AT-skog.

Handlingsplan for økologisk landbruk er revidert.

RMP, RSK og RNP ble ferdigstilt på slutten av 2012. Arbeidet ble gjort i samarbeid med næringsorganisasjonene, fylkeskommune, KS og IN gjennom kontaktutvalget. Fylkeskommunen er i gang med landbruksmelding for Telemark. RNP vil i det vesentlige bli avløst av denne meldingen. Fylkesmannen samarbeider tett med fylkeskommunen om grunnlagsdokumentet. Fylkesmannen er i sluttfasen med å engasjere NILF til å utarbeide verdiskapingsanalyse for Telemark.

Forvaltningskontroll og foretakskontroll er gjennomført i henhold til kontrollplan. Dette året vart fokus sett på miljøplan, SMIL-ordning og foryngelse av skog. Foretak og delvis kommuner er valgt ut fra risikovurdering. Fremdeles har flere kommuner vanskligheter med å ta rollen som landbruksmyndighet, og gjør ikke den jobben som forventes. På alle ordningen er det kritikkverdige funn, tildels alvorlige. Forskjellene er store, mellom kommuner og mellom foretak.

Rovdyrsitasjonen er problematisk for fylket. Gaupe er den store skadegjøreren med en bestand 40% over vedtatt nivå.

Rovviltnemnda blir fulgt opp og vi håndterer de administrative oppgavene som ligger til Fylkesmannen: gaupejakt, forebyggende, skadesituasjoner og erstatninger. Gaupekvota er satt vesentlig opp i region 2 i 2013, og det ligger an til at en vesentligdel av kvota på 32 gauper tas ut i Telemark. Detkansenke skadenivået I 2013.

Miljøstatus.no er delvis fornyet, men er et område hvor vi henger etter. Vi mener det bør gjennomføres en evaluering av Miljøstatus mht. bruk/gjennomslag i forhold til ressursbruk. Fylkesmannens hjemmeside brukes rutinemessig til nyheter på miljøvernområdet, og det er jevnt bra med oppslag i media.

Det er ikke gjennomført opplæring av kommunene i naturmangfoldloven I 2012, men derimot en relativt omfattende oppfølging i forbindelse med planer og enkeltsaker. Det gir resultater, blant annet på planområdet.

Vi har nye forvaltningsplaner for 28 naturvernområder, og mener at fokus framover bør være å gjennomføre de tiltakene som planene legger opp til. Kompetansen i avdelingen i restaurering av kulturmark er under utvikling og begynner å bli god, da vi etter har erfaring med inngjerding, beiting og skogrydding. Vi står klare til å omsette mer midler på dette området hvis økte tildelinger kommer.

Sammen med Fylkesmannen i Aust-Agder har vi tatt initiativ til å starte opp arbeidet med å opprette Jomfruland og Raet nasjonalparker. MD ga klarsignal til oppstart på nyåret 2013. Begge disse flotte områdene har store verneverdier på land og i sjø, og opprettelse av nasjonalpark vil øke attraksjonskraften og gi mer naturopplevelse og verdiskaping. Vi har sterk tro på dette, og har blitt godt mottatt i kommunene. Det har ikke vært protester av betydning så langt. Vi ser med glede fram til det videre arbeidet med dette

Ny forvaltningsordning for verneområder fungerer bra i Telemark (Brattefjell-Vindeggen). Det bør tas initiativ for en tilsvarende forvaltning av Hardangervidda nasjonalpark.

Vi har god tilgang på nye arealer til frivillig skogvern. Noen utvalgte områder blir tatt videre, etter avtale med DN.

Dialogen med SNO er god. SNO bidrar aktivt i utførelsen av skjøtselstiltak i verneområdene.

Vi har medvirket til politiaksjon mot vannskuter i juli 2012, og gitt skriftlig innspill til MD i forbindelse med mulig regelverksendring.

Arbeidet med utvalgte naturtyper og prioriterte arter går bra. Innsatsen med slåtteeuger har økt, og begynner å få et betydelig omfang. Vi jobber med faggrunnlag for sinoberbille, furupraktbille og sangsikade. Kalk-lindeskog og eik blir kartlagt. Tiltak for hubro igangsettes. Elvemusling og stor salamander (i en kommune) kartlegges. Prosjekt om høstingsskog er igangsatt. Strandtorn kartlegges årlig.

Tilskudd til vilttiltak blir utbetalt. Villreinnemnda blir fulgt opp som forutsatt. Villrein ivaretas først og fremst gjennom medvirkning i arealplaner, primært i kommuneplanene.

Gjedda er en fremmed art i vestre del av Telemarksvassdraget. Rotenonbehandling av en elvestrekning høsten 2011 og bygging av fiskesperre i 2012 for å stoppe gjeddass spredning var en krevende oppgave, men vi kom i mål. Vi varsler om at vi må be DN om midler til et spleiselag på driften.

Ellers er fjerning av rynkerose i verneområder igangsatt. Ellers lite aktivitet på fremmede arter, selv om det er forventninger fra blant annet kommunene og Statens Vegvesen.

Arbeidet med vannforvaltningen går etter planen. Arbeidet med karakterisering er gjennomført i samarbeid med Vannområdene og prosjektledere. Justeringer vil bli foretatt etter hvert som kunnskapsgrunnlaget blir bedre. Det er betydelig aktivitet i vannområdene. Vi deltar på møter i alle vannområdene, samt utvalgte temamøter.

Blant annet på grunn av fiskesperra, er det manglende oppgaveløsning på fiskeområdet. Bidrag til fiskereguleringer er et område, men det ble gjennomført lokale prosesser og dermed kom arbeidet i havn. Noe etterheng er tatt igjen på nyåret 2013.

Faste oppgaver på avløpsområdet blir utført, men er relativt ressurskrevende med både oppfølging av tidligere tilsynsaksjoner og behandling av søknader om utslipp.

Forskrift om fremmede treslag blir fulgt opp. Oppgaven ligger i Landbruksavdelingen.

Arbeidet med forurenset sjøbunn-prosjektet i Grenland er slutført og sluttrapporten er levert Klif. Det videre arbeidet avhenger nå av Klifs tilbakemelding på anbefalingen fra Fylkesmannen. Vi har fulgt opp skipsverftene i det samme området i tråd med Klifs fremdriftsplan så godt vi har kunnet prioritere. Vi regner med at vi vil kunne ta opp igjen arbeidet i 2013. Vi behandler mudrings- og utfyllingssaker fortløpende.

Spørsmålet om utfylling i Gunneklevfjorden og tildekking av øvrige arealer er aktualisert. Dette er et viktig prosjekt der en kan få til en god disponering av massene fra bygging av tunneler knyttet til ny jernbanelinje mellom Larvik og Porsgrunn og samtidig får til en tildekking av en av de mest forurensete fjordene i Norge.

Fourensningstilsyn og tillatelser til landbasert industri er styrket med en person. Vi planlegger for å oppfylle måltall for tilsyn og hente inn 1,5 mill kr i gebyrinntekter i 2013.

Innenfor naturtypedata er det flere datasett som ikke er levert DN som forventet. Vi planlegger for en ekstra innsats på dette første kvartal 2013.

Forurensningsdatabasen er nå oppdatert til en akseptabel standard og vi følger opp med fortløpende ajourhold og innlegging av nye tillatelser og tilsyn. Det er noe etterslep for noen avløpsanlegg. Videreføres i 2013.

Vi har i år fått ett godt grep om oppgraderingen av data i Grunnforurensningsdatabasen. Viktige deler av kvalitetssikringsarbeidet er gjort i 2012, annet arbeid, primært kontinuerlig vedlikehold, videreføres neste år.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

FylkesROS har vært et prioritert område og er blitt ferdig revidert. Tidligere tema er viderført, i tillegg et nytt tema Farlige stoffer - industriulykker. Dette gir et godt grunnlag for kommunene til å få utarbeidet helhetlig ROS-analyse og drøfting av beredskapsspørsmål i fylkesberedskapsrådet.

Veiledning om kravene til kommunal beredskapsplikt og implementering av CIM i kommunene og hos Fylkesmannen, er andre prioriterte områder. Dette har bla resultert i at alle kommunene kan rapportere i CIM. Tilsyn i kommunene er ikke gjennomført.

Vi har ikke hatt øvelser i den enkelte kommune, men vært bidragsyter til enkeltkommuner. Sosial- og helseavdelingen og beredskap gjennomførte i samarbeid med Helsedirektoratet table topp for alle kommunene. Fylkesmannen deltok i regional øvelse i regi av DSB, Orkan 12. Det ble gjennomført varslingsøvelse mot kommunene, og kriseledelsen hos Fylkesmannen deltok. Det ble også gjennomført møte i fylkesberedsaksrådet. Øve på samordning med sentrale regionale aktører var lærerikt. Det viste viktigheten av gjensidig informasjon om status og være koordinert ved hendelser.

Øvelse Orkan 12 bidro til å sette egenberedskapen hos Fylkesmannen ved bortfall av strøm og ekom på dagsorden. Forventninger og krav etter erfaringene fra Dagmar er videreformidlet til kommunene i beredskapsseminar.

DNK orienterte om innføring av nødnett på Fylkesmannens konferanse med ordørere og rådmenn.

I Telemark gjøres det mye bra beredskapsarbeid. "Ting tar tid", men over tid har det vært en heving av kvaliteten på kommunenes arbeid. Det viser også "Beredskapstrappa" som inntas i "Tilstandsrapporten". Dette året har det ikke inntruffet ekstraordinære hendelser i fylket. Oppfølging av FylkesROS og kommunal beredskapsplikt og lære via øvelser og av andres erfaring, står sentralt i Fylkesmannens videre arbeid.

Kapittel 3 - Resultatområder

Kongehuset

00.1 Kongelige besøk

Telemark har i 2012 ikke hatt kongelig besøk

00.2 Tildeling av ordener og medaljer

Embetet har i 2012 mottatt 13 søknader om Kongens fortjenstmedalje og en søknad om St.Olavs orden. To søknader om Kongens fortjenestmedalje er innvilget.

Miljøverndepartementet

Resultatområde 01 - 06 Naturmanfold, vannforvaltning og forurensning

På naturvernområdet anser vi oss nå så godt som ferdige med forvaltningsplaner for verneområder, med godkjente planer for 29 verneområder. En plan for ytterligere to områder henger igjen (forsinkelser fra underleverandør), men forventes ferdigstilt ila første halvår 2013. I hele 2012 har vi hatt fokus på å gjennomføre tiltak på blant annet Stråholmen, Jomfruland, Hellås, Ørstvedt, Langøya og i Børsesjø. Det samme gjelder Brattefjell-Vindeggen (verneområdestyret). Kompetansen i avdelingen i restaurering av kulturmark er under utvikling og begynner å bli god, da vi etter har erfaring med inngjerding, beiting og skogrydding. Vi står klare til å omsette mer midler på dette området hvis økte tildelinger kommer.

Vi har hatt god tilgang på nye arealer til frivillig skogvern. Vi har fulgt opp DN's retningslinjer og frosset de fleste saker som er i tidlig fase, som avtalt. Vi har levert et forslag til hvilke områder som skal tas videre fram til verneforslag, og har fått tilbakemelding på dette.

Verneområdestyre- og forvalter for Brattefjell-Vindeggen er nå langt på veg innarbeidet, og etter vår vurdering fungerer ordningen bra.

Sammen med Fylkesmannen i Aust-Agder har vi tatt initiativ til å starte opp arbeidet med å opprette Jomfruland og Raet nasjonalparker. Begge disse flotte områdene har store verneverdier på land og i sjø, og opprettelse av nasjonalpark vil øke attraksjonskraften og gi mer naturopplevelse og verdiskaping. Vi har sterk tro på dette, og har blitt godt mottatt i kommunene, DN og MD. Det har ikke vært protester av betydning så langt. Vi mener dessuten at vernet kan gjennomføres uten store kostnader. En relativt omfattende gjennomgang av vernefaglig utgangspunkt med vurderinger er levert til MD 31.08.2012.

Dialogen med SNO er god. SNO bidrar aktivt i utførelsen av skjøtselstiltak i verneområdene.

Motorferdsel i utmark er nedprioritert, og det er lite aktivitet. Har medvirket til politiaksjon mot vannskuter i juli 2012, og gitt skriftlig innspill til MD i forbindelse med mulig regelverksendring.

Arbeidet med utvalgte naturtyper og prioriterte arter går bra. Innsatsen med slåtteeuger har økt, og begynner å få et betydelig omfang. Vi jobber med faggrunnlag for Sinoberbille, Furupraktbille og Sangsikade. Kalk-lindeskog og Eik blir kartlagt. Tiltak for Hubro igangsettes. Økologisk funksjonsområde for en bestand av Rød Skogfrue er under arbeid. Elvemusling og Stor Salamander (en kommune) kartlegges. Prosjekt om høstingsskog er igangsatt. Strandtorn kartlegges årlig. Vi har fokus på å ivareta arter og naturtyper i plansaker.

Utvalgte kulturlandskap følges opp av Landbruksavdelingen (hovedansvar) og Miljøvern avdelingen. Ellers er verdifulle kulturlandskap tema i arealplansaker.

Tilskudd til vilttiltak er utbetalt. Villreinnemnda blir fulgt opp som forutsatt. Villrein ivaretas først og fremst gjennom medvirkning i arealplaner, primært i kommuneplanene. Regionale planer er vedtatt i fylkestingene for både Hardangervidda og Setesdalheiene. På rovviltområdet blir oppgavene utført. Gaupejakta er administrert, det samme gjelder søknader om skadefellingstillatelser. Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader er fordelt. Vi har deltatt i alle møtene til rovviltnemnda.

Gjedda er en fremmed art i vestre del av Telemarksvassdraget. Rotenonbehandling av en elvestrekning høsten 2011 og bygging av fiskesperre i 2012 for å stoppe gjeddass spredning var en krevende oppgave, men vi kom i mål. DN har strukket seg langt i å finansiere fiskesperra (kostnad ca. 5,5 mill kr), noe vi er takknemlige for. Vi varsler samtidig at vi må be DN om midler til et spleiselag på driften, noe vi kommer tilbake til. Ellers er fjerning av Rynkerose i verneområder igangsatt. Ellers lite aktivitet på fremmede arter, selv om det er forventninger fra blant annet kommunene og Statens Vegvesen.

Arbeidet med vannforvaltningen går etter planen. Arbeidet med karakterisering er gjennomført i samarbeid med Vannområdene og prosjektledere. Justeringer vil bli foretatt etter hvert som kunnskapsgrunnlaget blir bedre. Det er betydelig aktivitet i vannområdene. Vi deltar på møter i alle vannområdene, samt utvalgte temamøter. Vi har god dialog mellom FM-embedene i vannregionen.

Blant annet på grunn av fiskesperra er det manglende oppgaveløsning på fiskeområdet. Bidrag til fiskereguleringer er et område, men det ble gjennomført lokale prosesser og arbeidet kom i havn.

Innen akvakultur har vi svært få saker som behandles fortløpende.

Faste oppgaver på avløpsområdet blir utført, men er relativt ressurskrevende med både oppfølging av tidligere tilsynsaksjoner og behandling av søknader om utslipp.

Vi har økt oppmerksomhet på oppfølgingen av kravene i vannforskriften og naturmangfoldloven i enkeltsaker etter forurensningsloven. Vi ivaretar forurensningsfaglig uttalelse i vassdragsreguleringssaker. Vi deltar i vannregionutvalg og vannområdeutvalg som sektormyndighet på forurensningsområdet og følger opp miljøtiltak fra vedtatt vannforvaltningsplan /tiltaksprogram der Fylkesmannen er sektormyndighet, og vurderer nye tiltak fram mot neste plan.

Resultatområde 07 Godt bymiljø

Vi har valgt å følge opp dette resultatområdet gjennom vårt arbeid med plansaker, så vi viser til rapporteringen på resultatområde 12.1

Resultatområde 08 Aktivt friluftsliv

Vi prioriterer arbeidet med løpende ivaretagelse av friluftslivet, allemannsretten, strandsonevernet m.m. i arbeidet med arealplaner, dispensasjoner og klagesaker. Arbeidet med grønnstruktur og markaområder var ikke prioritert spesielt i 2012. Vi har initiert et arbeid med nye atferdsregler for offentlige friluftslivsområder i Skjærgårdsparken i Telemark, men det er så langt ikke slutført.

Vi ivaretar løpende saker for DN som grunneier på statens vegne. Vi har behandlet nye forvaltningsplaner for statlig sikra friluftslivsområder. Noen forvaltningsplaner dekkes under naturmangfold jf. 01, og inneholder både verneområder og sikra friluftsområder. Som for eksempel Håøya, Jomfruland, Ørstvedthalvøya m.fl.

Samarbeidet med Skjærgårdstjenesten i Telemark fungerer godt. Driftsmidler på kr 2180.000,- er fordelt til driftsenhetene.

Resultatområde 09 Giftfritt miljø

Arbeidet med forurenset sjøbunn prosjektet i Grenland er nå slutført og sluttrapporten er levert Klif til fristen.

Det videre arbeidet avhenger nå av Klifs tilbakemelding på anbefalingen fra Fylkesmannen. Vi har fulgt opp skipsverftene i det samme området i tråd med Klifs fremdriftsplan så godt vi har kunnet prioritere. Vi regner med at vi vil kunne ta opp igjen arbeidet i 2013. Vi behandler mudrings- og utfyllingssaker fortløpende. Her ser vi at fiskerimyndighetene nå tar virkelig tak i problemstillingene rundt ålegresslokaliteter og prioriterte naturtyper.

Spørsmålet om utfylling i Gunneklevfjorden og tildekking av øvrige arealer er aktualisert gjennom dispensasjonssøknad fra Industriparken på Herøya. Dette er et viktig prosjekt der en kan få til en god disponering av massene fra bygging av tunneler knyttet til ny jernbanelinje mellom Larvik og Porsgrunn og samtidig får til en tildekking av en av de mest forurensede fjordene i Norge. Vi mener det er viktig at Klif i denne sammenheng ser mulighetene for å få til et tiltak på sedimentsiden i Telemark.

Vi har i år fått ett godt grep om oppgraderingen av data i Grunnforurensningsdatabasen. Viktige deler av kvalitetssikringsarbeidet er gjort i 2012, annet arbeid, primært kontinuerlig vedlikehold, videreføres neste år .

Resultatområde 10 Rein luft

Dette er et område vi av ressursmessige forhold har nedprioritert. Vi er av den oppfatning av dette området blir godt ivarettatt av andre aktører og mener det er relativt lite problemer knyttet til dette i Telemark.

Resultatområde 11 Stabilt klima

Arbeidet på dette området er for en stor del også lagt inn i vårt arbeid på planområdet. Temaet får også relativt stor plass i vår årlige Tilstandsrapport for Telemark. I år var hovedtemaet nasjonale planretningslinjer. Dette er et dokument som står sentralt i vår dialog med kommunene. I rapporten tar vi «pulsen» på kommunene og gir uttrykk for hva som bør prioriteres fremover.

Viser for øvrig til resultatområde 12.1

Resultatområde 12 Resultatkrav knyttet til Tverrgående virkemidler

Vi mener å ha en tilfredsstillende oppfølging på arealplanområdet, med fokus på biologisk mangfold, strandsone (kyst og innland), villrein, INON, landskap, biologisk mangfold, hensynet til barn og unge, samfunnssikkerhet, kjøpesenterstoppen og jordvern. Vi oppfatter det slik at hensynet til landskap er under utvikling, og synes det kan være krevende å gjøre gode skjønn. Andelen plansaker med innsigelse så langt i år (ca. 8 prosent) ligger noe under gjennomsnittet fra tidligere år. Vi tror det i begrenset grad skyldes systematiske endringer i våre vurderinger, selv om MD-avgjørelser og fylkesmannens egne vurderinger har betydning for hvor lista legges. I noen kommuner er det større bevissthet på statlig politikk, spesielt når det gjelder naturmangfold, men det kan også være en del tilfældigheter ut fra hvilke planer som fremmes.

Med en styrking av arbeidet med tilsyn med en person, vi vil se resultatet utover høsten og tidsbruken på tilsyn vil øke. Til tross for denne økningen vil vi trolig ikke nå måltallet for i år. Dette skyldes blant annet noe sykefravær. Ellers følger vi de aksjonene som passer inn i vårt planlagte tilsynsarbeid. Vi har deltatt i aksjonsledelsen for tilsyn med verksteder.

Arbeidet med tillatelser går nå bra. Vi har blant annet jobbet en god del med ett opplegg for tillatelse til anleggsarbeidene knyttet til ny jernbanelinje mellom Larvik og Porsgrunn. Vi ser også nå at flere kommunale renseanlegg har behov for omfattende rehabilitering og vil få betydelige utslipp i perioder. For disse gir vi midlertidige tillatelser til endrede utslippskrav. To slike midlertidige tillatelser gitt i 2012.

Vi henger etter i oppdateringen av Miljøstatus. Det ble organisert en ekstra innsats våren 2012, men det er fortsatt mange tema som ikke er oppdatert. Arbeidet krever bidrag fra så godt som alle saksbehandlere, og er tungt å gjennomføre. Plan for arbeidet er sendt Klif. Så lenge Miljøstatus ikke er oppdatert i rimelig grad, synes vi heller ikke vi kan gå offensivt ut med markedsføring.

Innenfor naturtypedata er det flere datasett som ikke er levert DN som forventet. Vi planlegger for en ekstra innsats på dette første kvartal 2013.

Forurensningsdatabasen er nå oppdatert til en akseptabel standard og vi følger opp med fortløpende ajourhold og innlegging av nye tillatelser og tilsyn. Det er noe etterslep for noen avløpsanlegg. Videreføres i 2013.

12.1 Planlegging for en bærekraftig utvikling

Statlig politikk og forventninger innen klima-, energi-, areal – og transportplanlegging blir formidlet skriftlig enkeltsaker og i forbindelse med planstrategi og planprogram. I konfliktsaker blir det gjerne anledning til muntlig utdyping og dialog med kommunene.

Forholdet til RPR for samordnet areal- og transportplanlegging blir vurdert i relevante plansaker og av og til brukt, men det er gjerne Fylkesdelplan for Senterstruktur som blir aktivt som innsigelsesgrunnlag. Fylkesdelplanen begynner å bli foreldet, og bør revideres, og vi er innstilt på å bidra i arbeidet. Vi mener at vi følger opp Rikspolitisk bestemmelse om kjøpesentre.

Våre bidrag til tiltak for å redusere utslipp og at en mer effektiv og miljøvennlig energibruk innarbeides i regionale og kommunale planer er nok begrenset ut over det som er beskrevet over og vurdering fjernvarme ved nye, større utbygginger.

Vi har i flere år avgrenset innsatsen på forurensningsområdet i plansaker til opplagt problematiske saker som pukkverk, motorsport, industri ved bolig og nye boliger tett ved hovedveg i by. I en del tilfeller kan planbestemmelser erstatte utslippstillatelser. Ut over disse tilfellene blir ikke forurensningsvirkningen gitt noe særlig plass i plansaker.

Vi følger større vegprosjekter gjennom deltakelse i blant annet konseptvalgutredninger.

Vi har behandlet 207 planer i varselsfase og offentlig ettersynfase. Det er gitt uttalelse til 14 planstrategier. Det har vært innsigelser til 12 planer med til sammen 32 innsigelsespunkter (det kan være flere innsigelser til en plan). Tematisk fordeler innsigelsene seg slik:

De fleste innsigelsene løses ved at kommunene etterkommer innsigelsene eller at de løses ved drøfting. Når det gjelder overordnede planer foreligger det fortsatt uløste innsigelse til kommuneplan for Nome. Planen ble meklet høsten 2011, men det ble ikke enighet. Kommunen vurderer om planen skal sendes Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse. Det foreligger også innsigelse til kommunedelplan for Skien sentrum som er sendt Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse.

Det er også fortsatt innsigelser til kommuneplan for Kragerø vedr. utbygging på Langøy, som ikke er løst. Innsigelsen ble gitt så langt tilbake som i 2008, men det er fortsatt prosess på gang for å prøve å finne løsninger.

I 2012 er det rettet innsigelser som ennå ikke er løst til Kommuneplanens arealdel for Fyresdal kommune. Innsigelsene var tilknyttet fagtemaene naturmangfold (inkludert villrein), landbruk og samfunnssikkerhet og beredskap. Det foreligger også en uløst innsigelse til Kommunedelplan for Kjørbekk, Skien kommune (og detaljreguleringsplan for Enger i Porsgrunn kommune), fordi planen(e) er i strid med RPB for kjøpesentre.

Det er utført mekling i 3 planer hittil i 2012, en kommunedelplan (Gvarv, Sauherad kommune) og to detaljplaner (Reguleringsplan for Osebakken Park, Porsgrunn kommune og Reguleringsplan for Neshåmår boligfelt, Notodden kommune) Tema for innsigelsene som har vært meklet har vært hensyn til biologisk mangfold og friluftsliv, hensyn til jordvern og kulturlandskap, og byggegrense til eksisterende jernbanetrasé og planskilt kryssing av jernbane, og byggeavstand til kulturminne vist med hensynssone. Når det gjelder kommunedelplanen for Gvarv ble det enighet om noen punkter, mens innsigelser til to områder ble opprettholdt. For begge reguleringsplanene kom partene ikke til enighet.

Vi har mottatt avgjørelse fra MD for Ødegården i Kragerø kommune, samt Portør pensjonat som begge ble stadfestet av departementet To saker er sendt MD der vi ikke har mottatt svar. Når det gjelder Kommunedelplan for Skien sentrum har det vært møte og befaring. I tillegg er det reguleringsplan for Borgegrenda, Skien, sendt MD til avgjørelse. Det har også i denne saken vært gjennomført møte/befaring.

Det er gitt uttalelse til 216 byggesaker (dispensasjoner) før kommunal behandling. 12 saker er påklaget. Det blir gitt uttalelser til alle saker innen tidsfristen. Vi merker en økning av bygge saker spesielt i fra kystkommunene. Konsulenter og kommunene har varierende kunnskap og sakene kan være dårlig opplyst.

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling

Arbeidet med fastsettelse av nye og endringer av eksisterende tillatelser gjøres fortløpende. Dette arbeidet prioriteres til dels foran tilsyn for sikre nok gebyrinntekter til å finansiere eksisterende og ny (fom. 15.08.12) gebyrstilling. Saksbehandlingstiden har gått noe ned på dette området.

Vi har i 2012 behandlet større anleggsvirksomhet etter forurensningsloven. Dette gjelder arbeidet med ny jernbanelinje primært i tunnel mellom Larvik og Porsgrunn samarbeider vi med Vestfold med koordinering av arbeidet og mest mulig felles mal for tillatelsen for utslipp av driftsvann fra tunneldriften. Tillatelsen vil bli fulgt opp med kontroll i 2013.

Vi har brukt ca 1,3 årsverk på tilsyn og nådde altså ikke KLIFs måltall om å bruke 2 årsverk på tilsyn. Dette ble også meldt inn i vår tilbakemelding på foreløpig embetsoppdrag for 2012 og i foreløpig årsrapport. Når det gjelder gebyrfinansierte stillinger så er situasjonen at vi per 15.08.12 har ansatt en person til for en 2 års periode.

Vi har deltatt i 3 landsomfattende kontrollaksjoner hittil; havner, pukkverk og verkstedsaksjonen. Vi deltok også i aksjonsgruppen for verkstedsaksjonen. I tillegg har vi gjennomført noen egeninitierte tilsyn, men noe færre enn det vi hadde planlagt. Dette skyldes delvis at vi prioriterer arbeidet med tillatelser og delvis noe mindre resurser i første halvår enn det vi hadde planlagt for.

Kommuner, bransjer og virksomheter informeres i møter, ved tilsyn og ved henvendelser om gjeldende regelverk via www.regelhjelp.no, www.klif.no m.fl. Vi holder Forurensning oppdatert som en del av den ordinære saksbehandling ved tilsyn og tillatelser, men har etterslep i arbeidet med bl.a. oppdatering av lokaliteters navnsetting etter ny standard.

12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon

Vi er blant de fylkene som ikke følger opp Miljøstatus som forventet. Arbeidet oppleves som tungt å gjennomføre, mest på grunn av andre prioriterte oppgaver. Vi tror vel også at det er grunn til å evaluere gjennomslagskraften til Miljøstatus i dagens nettsamfunn.

Vi har ikke gjennomført kvalitetssikring av flere datasett med naturtypedata som skulle vært levert DN. Det gjelder kulturlandskapsdata fra NINA, skogdata fra frivillig vern, bekkekløfter og edellauvskog, samt kommunale datasett fra Bø, Kragerø og Porsgrunn. Vi planlegger for levere disse første halvår 2013.

Superbrukerfunksjoner som daglig brukerstøtte og opplæring i databasen Forurensning har vært noe større enn vanlig i siste halvår pga nye ansatte. Etter vårt tidligere arbeid med å oppdatere fbase til et akseptabelt nivå, har arbeidet i år i tillegg vært vektlagt med fortløpende innlegging av nye tillatelser og pdf-versjon av disse, og situasjonen er bra med noen unntak av et par tillatelser. Dette er også situasjonene for registrering av meldinger, men vi får ikke inn så mange meldinger som vi skal ha uten at dette purres opp ved kontroller eller på annen måte. Arbeidet med fortløpende registrering av kontroller i fbasen går greit, og vi er helt oppdatert her. Det er etablert noen interne rutiner for å sikre at vi har oversikt over f-basens tilstand, dels basert på bruk av standardsøk forberedt av Klif. Vi har et etterslep mht fortløpende oppdatering av tidligere innlagte data. Den viktigste mangelen antas å gjelde en del anleggsregistreringer innenfor området avløp. Vi er ikke å jour med alle faste oppgaver som framgår av embetsoppdraget, men i hovedsak har vi kontroll, og viderefører resten til 2013.

12.4 Internasjonalt samarbeid

Vi deltar i et treårig Interreg-prosjekt om Kattgat og Skagerrak: Hav møter Land, der vi har ledelsen av en arbeidsgruppe der. Gjennomføres som planlagt med sluttkonferanse i mai 2013.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
01 Naturmangfold, vannforvaltning og vannforurensning	kr 3 163 169,80	kr 1 340 845,86
09 Giftfritt miljø	kr 263 361,68	kr 459 250,07
Andre oppgaver under MD	kr 78 924,89	kr 0,00
11 Stabilt klima	kr 61 777,57	kr 0,00
12.1 Planlegging for bærekraftig utvikling	kr 2 503 583,34	kr 0,00

12.2 Tilsyn og konsesjonsbehandling	kr 1 185 918,02	kr 426 399,02
12.3 Kunnskapsgrunnlag og miljøinformasjon	kr 535 233,78	kr 8 401,60
12.4 Internasjonalt samarbeid (Finnmark)	kr 136 113,39	kr 0,00
Sum:	kr 7 928 082,00	kr 2 234 896,00

Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

I 2011 mottok Fylkesmannen i Telemark ca 380 søknader om erstatning for avlingskader. 256 søknader fikk innvilget erstatning på til sammen 10 656 421 kr, mens 123 saker ble avslått. Arbeidet knyttet til saksbehandling tok mye ressurser vinteren 2011/2012 og våren 2012. Vi mottok få klager, kun 8 stk, tilsvarende 2% av behandlede saker.

Avlingsåret i 2012 ble jevnt over bra i Telemark med unntak av for frukt. I mars ble det brått svært mildt, og frukttrærne mistet av den grunn vinterhvilen og frostherdigheten. April og mai var kalde med flere frostnetter, også under blomstringsperioden. Dette gav seg utslag i lave avlinger og kvalitetsskader. Særlig ble avlingsnivå og kvalitet for epler dårlig. Vi har mottatt 30 søknader om avlingsskade høsten 2012, og 90 % av disse omhandler skader i fruktproduksjonen. Sommeren var forøvrig kjølig, men med moderate nedbørmengder. Det var godt vær i september, og gras, korn og poteter ble høstet inn uten altfor store problemer.

Telemark er et viktig fylke for fruktproduksjon. Vi har et godt og stabilt klima i Midt-Telemark og store arealer som kan benyttes til framtidig fruktproduksjon - både til friskkonsum og industri. Telemark har imidlertid nå hatt tre dårlige avlingsår på rad innen frukt. Det hører også med til bildet at det ble påvist heksekost ved Eliteplantestasjonen Sagaplant i Sauherad sommeren 2012. Fruktlageret i Telemark har sammen med produsentlaget, orientert offentlig forvaltning om bekymringene som har slått rot i næringa. Med bakgrunn i dette har Fylkesmannens landbruksavdeling i samarbeid med fruktnæringa nå i løpet av høsten 2012 utarbeidet et mobiliserings- og kunnskapshevings-prosjekt rettet mot fruktproduksjonen i Telemark. Prosjektet er kalt "Frukt i Fokus". Prosjektet er nå finansiert med BU-midler til utvikling og tilrettelegging og klart til oppstart. Stillingen som prosjektleder blir lyst ut i disse dager.

Et annet fortrinn for Telemark er de store utmarksressursene i øvre del av fylket som passer godt til beite, særlig for sau. Utviklingen i sauenæringa har imidlertid vært negativ de siste årene. Vi har nå færre besetninger og færre antall sau enn for noen få år siden. Vi ser at enkelte beiteområder blir dårlig utnyttet og gradvis gror igjen. Problematikken rundt rovdyr, spesielt gaupe, er også vanskelig i Telemark i forhold til sau og lam på beite. Bestanden av kongeørn er også stor i enkelte områder, og det ser også ut til at ørn tar en god del dyr. Landbruksnæringa har i samarbeid med Fylkesmannens landbruksavdeling startet opp et mobiliseringsprosjekt retta mot sau. 2012 var første prosjektår. Oppslutningen er så langt god og flere nye aktuelle produsenter har vist interesse for å starte med sau. Men det hører også med til bildet at parallellt slutter flere saueholdere grunnet arbeidssituasjon, økonomi, rovdyrtap, konflikter i beiteområdet osv. Vi håper gjennom prosjektet å bringe inn bedre kompetanse og større optimisme i næringa. Beitebruken vil dette året få stor oppmerksomhet i prosjektet.

Tap til fredet rovvilt har i antall erstatta dyr gått noe ned fra 2011 til 2012. Det var imidlertid færre sau og lam på utmarksbeite i 2012 enn i 2011. Tapet som er erstattet er derfor %-vist temmelig likt i forhold til sleppte dyr fra 2011 til 2012. Næringa mener selv at tapene er uakseptable høye i flere områder. I 2013 er det vedtatt en rekordstor kvote for uttak av gaupe med 35 dyr. Det knytter seg derfor stor spenning til årets jakt og uttak av gaupe. Gjennomsnittstall for ynglende gauper i region to er nå 16, mens bestandsmålet er 12 ynglende gauper. Dette tyder på at gaupebestanden er langt større enn det som er ønskelig i vår region.

Fylkesmannens landbruksavdeling har i løpet av 2012 styrket sin mobiliserende aktivitet innen næringsutvikling. Etterspørselen etter bygdeutviklingsmidler har vært noe fallende siste par årene, og det har vært færre utviklingsprosjekter i næringa enn tidligere. Vi har erfart at det er nødvendig for landbruksavdelinga å være mer mobiliserende og i tettere samspill med næringa og aktører for å få fram gode prosjekter. Responsen på dette synes så langt å være god. Årsaker til denne situasjonen kan være at den kommunale landbruksforvaltninga stadig reduseres og bygges ned, og Innovasjon Norge har i større grad tatt på seg en rolle som bankvirksomhet. Rådgivningstjenesten (Norsk Landbruksrådgivning) er fortsatt i en omorganisingsfase i vårt område etter sammenslåing av flere ringer, og dette merkes ved at organisasjonen har mindre ressurser og kapasitet til å utvikle og gjennomføre utviklingsprosjekter.

21.1 Jordbruk

Sentrale utviklingstrekk

I 2012 ble det søkt om produksjonstilskudd for 244 415 daa jordbruksareal i Telemark, fordelt på 1510 søkere (foreløpige tall). Dette er en nedgang på 844 daa og 27 søkere sammenliknet med 2011. Hvis vi sammenlikner med tall fra 2009 er nedgangen på 9099 daa og 100 søkere. Nedgangen i omsøkt dyrka areal er mindre fra 2011 til 2012 enn den nedgangen vi så fra 2010 til 2011.

Husdyr

Husdyrproduksjonen er under press i Telemark på tross av at fylket har store grovfôrarealer. Vi har tidligere beskrevet nedgangen i mjølkebruk og antall kyr. I Telemark er det nå 112 anlegg som leverer kumelk. Dette er 127 anlegg mindre enn for 10 år siden. Antall mjølkeproduksjonsbruk har derfor blitt mer enn halvert i denne tidsperioden. Hvert år selger noen melkekvota (Antall brukere er redusert med 9 fra 2011 til 2012) og yrkesmiljøet rundt melkeproduksjon i fylket er nå svært lite. Flere kommuner er uten melkeproduksjon. Dette på tross av årelang innsats i form av prosjektarbeid for å styrke og mobilisere innen melkeproduksjon. Så langt har alle tilgjengelige liter melk i fylket blitt kjøpt opp i vår region. De som blir værende i næringa, investerer og satser tungt i nye anlegg og større produksjon. Vi har et dyktig økologisk melkeproduksjonsmiljø i Grenlandsområdet. Det er bekymringsfullt at den økologiske melka i lengre tid har gått inn i konvensjonell produksjon ved Tine sitt anlegg i Vestfold. Det er arbeid i gang lokalt for å se på alternative omsetningsmåter for å ivareta den økologiske melka.

I Telemark finnes nå 18 geitebesetninger med melkeproduksjon. Ut fra statistikk i geitekontrollen, kan vi se at Telemark befinner seg på nedre del av skalaen for besetningsstørrelse. Geitene beiter ute totalt mange dager i året her i fylket, men kraftfôrmengden vi gir pr dyr er desidert størst i landet. Geiteholderne sier selv at de bruker mye kraftfôr for å oppnå god kvalitet på melka og fordi kraftfôr pr. førenhet er rimeligere enn grovfôr. Det er likevel et tankekors at det blir rimeligere for bonden å kjøpe importert kraftfôr enn å utnytte egne ressurser. Alle besetningene har vært gjennom "Friskere Geiter", og kvaliteten på melka som leveres til anlegget i Haukelid er jevnt over svært god. Produsentmiljøet er godt og flere fellessetre er i drift i sommerhalvåret

Sauenæringen er også under press. På tre år er antall sau og lam på beite redusert med 6295 dyr. Det er startet opp et mobiliseringsprosjekt innen sauehold. Vårt ønske er at vi gjennom å sette fokus på denne produksjonen, både skal rekruttere nye inn i bransjen, og om mulig optimalisere drifta hos de som allerede driver med sau. Ressursgrunnlaget i form av grovfôrarealer, utmarksbeite og fjellbeite er der. Men vi ser økende konfliktsituasjon i noen beiteområder på grunn av hytteutbygging. Gaupa fortrenger også sauen i flere tidligere beiteområder og presser sauen opp på fjellet.

Planteproduksjon

Telemark har lokale fortrinn gjennom godt klima og tilgjengelige arealer for frukt dyrking. Det starter i disse dager opp et større mobiliseringsprosjekt for å styrke frukt næringa i fylket; prosjekt "Frukt i Fokus". Interessen for å ta i mot pressfrukt er økende fra flere lokale industriaktører i fylket. Produsentene får brukbart betalt for enkelte sorter, men foreløpig oppleves økonomien i pressfrukt for dårlig til at noen våger å satse på rein industriproduksjon av epler. Temaet vil imidlertid inngå i pågående fruktsatsing.

Vi opplever samme stagnasjon og liten interesse for å satse på økologisk landbruk som i resten av landet. Færre produsenter melder seg inn i ordningen, og antall Debiodokjente produsenter går derfor stadig litt ned. Økoarealet holdt seg stabilt fra 2010 til 2011 (+ 0,8 %), men statistikken viser en reduksjon i endring av øko+karensareal fra 2010 til 2011 med -4,9 %. Vi opplever også mindre interesse for å promotere økologisk landbruk blant rådgivningsenhetene og offentlig aktører.

Fylket har utfordringer når det gjelder agronomi. Dette kom særlig til syne i 2011 da det regnet hele vekstsesongen. Arealene er i svært liten grad grøftet og drenert siste generasjon. I dag er over 50% av jorda på leiemarkedet. Dette forsterker den manglende viljen til å investere i arealene med skikkelige grøftesystem. Det knytter seg forventninger i næringa til tilskuddsordningen vedr. grøfting som skal iverksettes nå i 2013. Generelt ligger også Telemark lavt på avlingsnivå for mange kulturer sammenliknet med landet. Små arealer, dårlig arrondering og dårlig jordstruktur kan forklare noe av dette, men generelt er det behov for å øke kunnskapen om plantedyrking og profesjonalisere dyrkingen på mange bruk. Gjennomsnittsalder for å ta over et gårdsbruk er nå over 50 år i Telemark. Svært mange av de nye gårdbrukerne har helt annen utdanning og erfaringsbakgrunn enn innen landbruket.

Vi har de seinere årene hatt større fokus på kontroll av de økonomiske virkemidlene og har gjennomført kontrollbesøk både hos den kommunale landbruksforvaltningen og på noen foretak. I 2012 hadde vi også en runde kontroller rettet mot miljøplan hos enkeltforetak. Vi finner mange avvik. Vi har behov for mer rettleiding om hvordan avvik skal håndteres ved foretakskontroller. I dag ser vi at reaksjonene i nivå og omfang, varierer noe fra kommune til kommune, og fra fylke til fylke. Målet må være en mest mulig enhetlig reaksjon for sammenliknbare avvik uavhengig av bosted.

For de juridiske virkemidlene ligger hovedutfordringene i skjæringspunktet mellom nasjonale retningslinjer og kommunalt selvstyre. Det er et press på matjord og jordvern i de store byområdene i Grenland. I øvre del av fylket er problematikken oftere knyttet til tomtefradeling og boplikt.

Bruk av midler til rovviltkompensasjon

Vi har ikke brukt midler over kapittel 1144 post 77 til rovviltkompensasjon.

Aktive beitelag har gått ned fra 44 aktive lag i 2011 til 41 aktive lag i 2012. Antall sau og lam på beite i regi av laga har samlet gått ned fra 48 147 i 2011 til 41 944 i 2012. Dette er en nedgang på hele 12,8% fra den ene beitesesongen til den andre. Dette er en utvikling som vi slett ikke liker i Telemark. Se kommentarer over. Vi håper at "Saeuprojektet" som nå er i gang vil endre denne trenden. Ellers bør nevnes at vi har flere besetninger fra Rogaland og Hordaland på beite i Telemark. Disse er med i tapsstatistikken. Hvor mange prosent av totalt antall søyer som er på beite i regi av organisert beitebruk er vanskelig å finne et eksakt tall for, men vi skulle anta rundt 60%. Tapet av voksen sau på beite er noe lavere i 2012 enn i 2011. Tapsprosenten er også litt lavere. Total tapsprosent for sau og lam har samlet gått ned fra 5,62 i 2011 til 5,44 i 2012. Nedgangen er ikke stor, men det er dog en nedgang. Gaupa er det rovdiret som desidert tar mest sau og lam her hos oss. Tap grunnet bjørn, ulv og ørn forekommer. Konfliktnivået mellom hytteeiere og sau/lam på utmarksbeite er, til tider, stor i områder av fylket der hyttebyggingen er som størst. Iflg. tilbakemeldinger fra laga, har noen brukere sluttet med utmarksbeiting med sine sauer grunnet denne konflikten.

Det kan ellers meldes at det i 2012 var et tap på 2 storfe på utmarksbeite. I 2011 var det ingen. Totalt blei det sluppet 357 stofe i 2011 mot 487 storfe i 2012. Dette er en utvikling i riktig retning.

Tapsstatistikk sau på utmarksbeite

Embeter	Antall sau sluppet (innen organisert beitebruk)		% tilslutning til org. beitebruk i fylket	Tapsprosent		Total tapsprosent	
	Sau	Lam		Sau	Lam	2011	2010
FMTE	15546	26398	60	2,4	7,22	5,62	5,44
Sum	15546	26398	60	0	0	0	

21.2 Skogbruk

Avvirkning

I 2012 ble det avvirket totalt 549 354 m³ tømmer for salg, til en bruttoverdi på 170 mill kr. Avvirkningen var fordelt på 356 354 m³ gran, 173 518 m³ furu og 16 656 m³ lauv- og vedtømmer. Dette er en reduksjon på 78 137 m³ fra 201, og utgjør en nedgang på 12%. Dette er det 3. laveste avvirkningsnivået siden 2002.

Skogkultur

Skogkulturaktiviteten i Telemark har økt betraktelig i 2012, etter å ha hatt en synkende tendens i flere år. Investeringene i skogkultur var på 15,5 millioner kr i 2012. Det er en økning på hele 31 % fra 2011, og nivået er blant de høyeste på hele 2000-tallet.

Det ble satt ut 1,1 mill. skogplanter i 2012. Det er en økning på 19 % (175 000 planter) fra 2011. Oppfølging av foryngelsesplikten, og økt satsing fra kommunene og AT Skog er viktige årsaker til økinga. Det er fortsatt gode grunner til å øke innsatsen ytterligere.

Det ble utført mekanisk ungsogpleie på 19 328 daa skog i 2012. Det er en gledelig økning på 13 % (2 300 daa) siden 2011. Aktiviteten ligger likevel langt under ønska nivå.

Agder og Telemark Skogeierandelslag (AT Skog) og Fylkesmennene i Agder og Telemark samarbeider om en stor skogkultursatsing. Det er ansatt egen skogkulturleder i Telemark med skogplanting og ungsogpleie som

hovedansvar, og som arbeider sammen med faghjelpere som skal bidra med å innhente oppdrag. Fylkesmannen støtter arbeidet med rentemidler og BU-tilskudd. Fylkesmannen har stor tro på at denne satsinga vil vise til ytterligere framgang i aktiviteten i 2013.

Kommunene får årlig brev fra fylkesmannen om at minst 10 % av skogeierne i skogkultursaker skal kontrolleres. Fylkesmannen har fått tilfredsstillende rapportering fra 17 av 18 kommuner.

Det ble foretatt forvaltningskontroll av NMSK-tilskudd skogkultur i tre kommuner. Kontrollene var basert på SLFs mal og foregikk innendørs og i felt. Det ble registrert ett avvik i Kragerø, som det nå arbeides med å lukke. Det er også behov for å innskjerpe at kontrollfelter skal sjekkes før utbetaling.

Det ble trukket ut 120 felt for resultatkontroll foryngelse i Telemark. Alle kommunene har fulgt opp dette. Det samme gjelder kontroll av foynghesplikten, hvor 98 skogeiere i Telemark er plukket ut for kontroll. De aller fleste har enten fulgt opp med foryngelse, ønsker å gjøre dette inneværende år eller har gode grunner til ikke å plante. Noen skogeiere vil bli fulgt opp videre i 2013.

Skogsveier

Det er fortsatt god aktivitet og gjøres store investeringer i skogsbilveinettet i Telemark i 2012. Det ble ferdig bygd 6,7 km nye skogsbilveier i 2012, tilsvarende som i 2011. For å gjennomføre en sikker transport av tømmer på et stabilt skogsbilveinett som tåler regnskyll og klimapåkjenninger er det stort behov for ombygging av eldre skogsbilveier i Telemark, og det ble ombygd 35,4 km i 2012. Det har vært jevn aktivitet med ombygging av skogsbilveier fra 2005 til i dag. Prisen pr nybygd meter skogsbilvei er på kr 629 kr/m for 2012, en økning fra 595 kr/m i 2011. For 10 år siden, i 2002, lå prisen tilsvarende på kr 407 kr/m.

Økningen i kostnaden pr meter bygd vei kan både skyldes generell prisstigning og økt bruk av moderne byggeteknikk. Økning i kostnad pr meter skogsbilvei er et ledd i fokus på utvikling av byggeteknikk for skogsbilveiene i Telemark for å øke soliditet, motstandsdyktighet mot kraftig nedbør og flom samt redusere framtidig arbeid og kostnader med veivedlikehold.

Ombyggingen av skogsbilveier i 2012 har kostet kr 206 pr meter og er fortsatt lav, Fylkesmannen arbeider derfor for å avgrense ombyggingsprosjektene til de strekningene av skogsbilveiene hvor det er behov for ombygging samtidig som det må skilles tydelig mellom hva som er reell ombygging og vedlikehold. Krav til bæreevne med dagens periodevis intensive tømmertransport med tømmerbiler tilsier at kostnaden på ombygging bør ligge adskillig nærmere kostnaden for nybygging enn tilfellet er i dag.

Samlet ble det gjennomført investeringer på 13,43 mill. kr i med et tilskudd på 3,69 mill. kr.

I Telemark gjennomføres prosjektet "Masterplan for skogsbilveier i Telemark" med fokus på registrering av tilstand på eksisterende skogsbilveinett, bruer og flaskehals knyttet til offentlig veinett i skogområdene. Prosjektet omfatter også forslag til ombygging av skogsbilveier, analyse av behov for nye veier og økning av kompetanse innenfor området skogsbilveier. Fylkesmannen i Telemark forventer at prosjektet skal bidra til økt gjennomføring av ombygging av skogsbilveier og økt kvalitet på veinettet.

Spesiell utfordring i Telemark er å bygge skogsbilveier med bruk av moderne byggeteknikk for å tåle økte nedbørmengder og økt intensitet i vogntogtransporten. Det arbeides med dette både gjennom generell rådgivning, tilskuddsbehandling og ved Fylkesmannens deltakelse i prosjekt "Masterplan for skogsbilveier i Telemark". Retningslinjer for tildeling av tilskudd til skogsveier i Telemark ble revidert 20.12.2012. Endringer i retningslinjene gjelder økt fokus på krav til byggeplan og byggemetode, prioritering av bilveier med solid byggekvalitet og rutiner for søknadsbehandling.

Det var mye nedbør i 2012 som belastet skogsbilveinettet, og det var en kraftig flom i Siljan i Øst-Telemark med skader på skogsbilveinettet. Større skader på skogsbilveier ble forhindret ved at skogeiere i området systematisk har skiftet ut stikkrenner til min. 500 mm og gjennomført ombygging av skogsbilveier ved bruk av knust fjell i veikroppen.

Fylkesmannen i Telemark gjennomførte i 2012 en 2-dagers veisamling i Bø og Nome med fokus på dimensjonering og plassering av stikkrenner, kurver, massekvaliteter, anbudsdokumenter og vedtekter for skogsveiforeninger. Det ble befart både nye og ombygde skogsbilveier i Årmodalen og Fåbygd og et stort knuseverk for utsprengt fjell sentralt i i Bø.

Skogbruksplanlegging

Alle skogeiere i Telemark har nå fått tilbud om digitale skogbruksplaner med miljøregistreringer, og de siste

planene ble levert til skogeierne våren 2012. Det er startet opp nye prosjekter med fellestakst og revisjon av MiS i både Porsgrunn og Nissedal høsten 2012. Fylkesmannen mener at er viktig for skogeierne å skaffe seg nye, oppdaterte planer. Planene leveres nå med gode Web-baserte innsynsløsninger, både for PC, nettbrett og smarttelefon, og med mulighet for løpende ajourføring.

Skogbrann og storm

Sommeren 2012 var nedbørrik og dermed med få branntilløp. Fylkesmannen fortsetter det gode samarbeidet med brannvesenet og skognæringa for å drille brannberedskapen, og det holdes årlige samlinger om skogbrannberedskap. Vi har også støttet skogbranntroppene økonomisk med midler til utstyr, og Telemark er nå blant de fylker i landet som er best forberedt hvis det oppstår større skogbranner.

Det er ikke meldt om større stormskader på skogen i 2012.

Skogfond

Innestående skogfondsmidler pr 31.12 er 91,5 mill kroner. Det har vært en gjennomsnittlig økning av denne saldoen på 5 % de siste årene, mens skogfondssaldoen siste årsskifte viser 3 % nedgang. Dette er gledelig, da det betyr at mer av fondskapitalen benyttes til investeringer i skogen.

Nasjonal Skogsamling

Fylkesmannen i Telemark hadde æren av å være vertskap for samlingen for skogbruksansvarlige i Fylkesmannsembetene som Statens landbruksforvaltning arrangerer årlig. To innholdsrike dager med forelesninger og faglige diskusjoner ble supplert med en skogfaglig befaring i Grenlandskommunene. Vi gleder oss over gode tilbakemeldinger for arrangementet !

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Samarbeidet med regionale aktører innen næringsutvikling og om roller

Fylkesmannen landbruksavdeling samarbeider tett med Fylkeskommunen og Innovasjon Norge for å følge opp de regionale næringsstrategiene. Gjennom samarbeid ønsker vi å stimulere til bygdeutvikling basert på nyskaping og nettverksbygging.

Kontaktgruppa, som har deltakere fra KS, Innovasjon Norge, Fylkeskommunen, Bondelaget, Telemark bonde- og småbrukerlag, AT-skog, landbrukskontoret og FMLA, treffes jevnlig. Kontaktgruppa er rådgivende i forhold til strategier og prioriteringer innen landbruksrelatert næringsutvikling. Andre overordnede temaer relatert til utvikling i landbruket, som RMP, i tillegg til spørsmål av felles interesse, tas ofte opp i gruppa slik at en sikrer god forankring og enighet om prosessene.

I Telemark er Regionalt bygdeutviklingsprogram og de regionale underprogrammene tatt opp til diskusjon i kontaktgruppa (3. okt 2012). Fylkesmannens landbruksavdeling har, basert på signaler gitt i møtet, utarbeidet forslag til de ulike programmene. Etter intern diskusjon i kontaktgruppe og med innspill fra den kommunale landbruksforvaltningen, ble endelige planer sendt til LMD 18.des 2012

Telemark Fylkeskommune er i gang med Landbruks- og Matmelding for Telemark. Fylkesmannen er representert i styringsgruppa og arbeidsgruppa og følger arbeidet tett. I forbindelse med dette, skal NILF og Telemarksforskning gjennomføre forskningsarbeid med fokus på verdiskaping og ringvirkninger av landbruket i fylket vårt. Arbeidet skal se på rammebetingelsene i landbruket og hvilken betydning dette har for næringa. Landbruks- og Matmeldinga for Telemark vil ha overordna fokus på mulighetene og utfordringer for landbruksnæringa i fylket vårt, og den vil erstatte dagens Regionale Bygdeutviklingsprogram når det er ferdig.

Roller innen partnerskapet

Fylkesmannen har pådriver- og koordineringsansvaret for samarbeidet mellom regionale aktører. Fylkesmannen gir oppdragsbrev til IN på de bedriftsretta midlene og forvalter utrednings- og tilretteleggingsmidlene. Telemark fylkeskommune forvalter midler til kompetanse og likestilling.

BU-midler til utvikling og tilrettelegging

Fylkesmannen i Telemark ønsker å bygge videre på de produksjonsgreinene der vi er sterke og der vi har naturgitte fortrinn. I 2012 ble det valgt følgende satsingsområder for BU-midler til utvikling og tilrettelegging:

sau, frukt og bær, oppdrett av innlandsfisk, kompetanse og næringsutvikling med grunnlang i landbruksressursene. I 2012 ble ca 60% av BU-midlene våre brukt til de prioriterte områdene, mens 40 % ble brukt til andre prosjekter og satsinger. Telemark fikk innvilget kr 2 230 000 i BU-midler til utvikling og tilrettelegging i 2012. Totalt ble det brukt kr 2 623 826 til utviklingsprosjekter og tiltak i Telemark i 2012. Dette inkluderer overførte BU-midler fra 2011 og inndratte midler gjennom året. Det ble overført kr 332 687 til 2013.

Muligheter innen for frukt- og bærproduksjon er gode og Telemark har naturgitte forhold til økt produksjon av både frukt til frisk-konsum og epler til industri. Det er i 2012 brukt økonomiske virkemidler til utvikling av fruktproduksjonen, både i prosjektet "produktkvalitet i epleproduksjon i Midt-Telemark" i samarbeid med Norsk Landbruksrådgiving Østafjells, og i prosjektet "Frukt i Fokus" i samarbeid med Midt-Telemark Landbrukskontor (start 2013). Også eggproduksjon har vært i fokus gjennom prosjektet "God økonomi i eggproduksjonen" hvor vi har gitt økonomiske virkemidler til å styrke den økonomiske kompetansen hos de som har investert tungt i nye driftsanlegg.

Vi har også stimulert til aktivitet innen de grovforbaserte husdyrnæringene gjennom å gi støtte til Tine Sør BA for gjennomføring av "Geitedagene 2012". Vi har vært med på å utvikle og delfinansiere saueprosjektet "Sauekjøtt ja de gøtt" som hadde sitt første driftsår i 2012. Prosjektet skal bidra til mobilisering og videreutvikling i sauenæringa i fylket. I dag er næringa preget av store utfordringer knyttet til bl.a. dårlig økonomi, lite rekruttering, nedslitt driftsapparat, konflikter innen beitebruk og hytteutbygging og store rovdyrtap.

I forhold til punktet "oppdrett av ferskvannsfisk" fikk vi ingen videre satsing eller prosjekter i 2012. Det pågår fortsatt et forprosjekt innen temaet, og det er litt uvisst hvor raskt denne satsingen klarer å utvikle seg. Vi vil følge opp der det er realistiske og gode planer.

Vi har fokus på økologiske tiltak og satsinger, og vi har ved flere anledninger samfinansiert gode prosjekter sammen med midler til oppfølging av økologisk handlingsplan.

FMLA startet også i 2012 med satsing innen andre næringer som Telemark har gode naturgitte forhold til. Innen grønnsaker har FMLA gjennomført en SWOT- analyse (situasjonsanalyse) og det er stort behov for å fortsette kartleggingen av muligheter for økt grønnsaksproduksjon i Telemark. Vi mener fylket har gode muligheter for økt produksjon gjennom naturgitte forhold for god kvalitet på produktene og markedsnærhet. Innen jordbær har FMLA gjennomført en spørreundersøkelse og har avdekket et stor behov for effektivisering av drifta. Kompetansebygging hos produsenter og rekruttering er hovedutfordringer i jordbærproduksjon i Telemark framover. Det er nødvendig å stimulere til godt samarbeid mellom produsenter og mellom produsenter og andre markedsaktører. Det er viktig å fortsette med mobiliseringsarbeid i slike næringer for å sikre rekruttering og verdiskaping i landbruket.

For de bedriftsrettede BU-midlene har vi sammen med samarbeidsaktørene laget følgende prioriteringer:

* Tiltak som gir grunnlag for næringsinntekt og bærekraftig økonomi på det enkelte gårdsbruk. * Samarbeidstiltak og tiltak som gir samhandling. * Tiltak som bidrar til rekruttering og generasjonsskifte i landbruket. * Tiltak som er kvinnerettet. * Tiltak som øker den økologiske produksjonen, omsetningen og forbruket. * Tiltak som er i tråd med kommunens egne planer. * Tiltak som er et resultat av prioriterte utviklingsarbeid. * Eteblerertilskudd skal ha spesielt fokus i 2013.

Utmarksnæring og grønt reiseliv

Det drives aktiv rådgivning innen skogkultur, biovarme og "Bygg i tre". Det er samarbeid med AT-Skog BA om skogkultursatsing i Agder og Telemark (2012-2015), i tillegg til prosjektet "Utmarksprodukter på nett".

Lokalmatprogrammet

I Telemark er det nå etablert et formelt samarbeid mellom flere festivaler: "Kom og smak på Telemark". Satsingen har fokus på frambud og salg av lokalmat. Hensikten med samarbeidet er å gjøre hverandre gode, lære av hverandre og oppnå en bedre økonomi slik at festivalene lettere kan stå på egne bein.

Telemark jobber også godt sammen med nabofylker på matområdet. I mars 2012 ble Regional Makultur Agder Telemark SA (RMAT SA) stiftet og er i etableringsfasen støttet med midler fra Lokalmatprogrammet (forpliktende produsentsammenslutninger). Det er god oppslutning fra bedrifter i begge Agder fylkene og Telemark. RMAT SA vil gå videre i neste fase som er kommersialiseringsfasen. Et annet eksempel på fylkesovergripende samarbeid er kurs i regi av kompetansenavet Region Øst. Noen av kursene ble lagt til Dyrsku Mat- og kompetansesenter i Seljord og trekker deltakere fra Telemark og andre nabofylker. Mat- og

naturbasert inkubatoren har også sin base på Dyrskuplassen i Seljord. Pr. 31.12.2012 er 11 bedrifter innlemmet i inkubatorens arbeid og 5 nye bedrifter ønsker å bli tatt opp. Bedriftene er innenfor bransjene mat, landbruk og tjenesteproduksjon og kommer fra fylkene Agder, Telemark og Østfold. Sist men ikke minst er det et godt samarbeid mellom alle 7 Østlandsfylkene om elevkonkurransen for VG2 elever innen restaurant- og matfag. Ansvar for arrangement av det årlige Østlandsmesterskapet har vært på rundgang i alle fylkene. Matkontaktene har nå besluttet å avslutte sitt arbeid knyttet til elevkonkurransene. Det er i fellesskap laget en evalueringsrapport som oversendes landbruksdirektørene i hvert fylke. Det henstilles til at videreføring av Østlandsmesterskapet VG2 tas opp med fylkeskommunene gjennom partnerskapsavtalen.

Bondens marked Kragerø BA har fått et utviklingstilskudd på kr 20 000 til omorganisering og sammenslåing med Bondens marked Telemark BA som har vært inaktiv de siste årene. Det nye selskapet skal hete Bondens marked Telemark SA. Bondens marked har fått støtte fra Lokalmatprogrammet for 2012. Sammenslåingen kan bidra til økt aktivitet for et Bondens marked andre steder i fylket.

I tillegg har FMLA satt mobilslakteri på dagsorden hos kjøttprodusenter i Telemark. Gjennom et studium om konkurransefortrinn og flaskehals har FMLA mobilisert til at temaet drøftes inn i produsentmiljøet. Både debatt om emnet på Dyrsku'n-plassen og møte med både produsenter og mataktører (01.nov 2012) er resultater av gjennomført utredningen.

Om Inn på tunet samarbeid og resultater

Siljan, Hjartdal og Drangedal er tre kommuner i Telemark som har vært "Inn på tunet-løft-kommuner". Telemark har en tilbyderorganisasjon for IPT der Telemark Bondelag er sekretariat. Antall deltakere i organisasjon og antall tilbydere er stabilt.

Presset kommuneøkonomi gjør at få nye tilbud innen IPT kommer i gang, og det er usikkerhet rundt noen etablerte tilbud. Telemark har ca. 30 IPT-tilbud.

Resultatområde 22 Klima- og miljøtiltak i landbruket

Noen viktige klima- og miljøtiltak

Gjennom et prosjekt i Gjerpensdalen i Skien skal dette bynære kulturlandskap sette fokus på hvordan dette landskapet er en ressurs for og gir kvalitet til byene, både i forhold til lokal matproduksjon, opplevelser, turområder, folkehelse og miljø. Pilotområdet er et nasjonalt viktig kulturlandskap og prosjektet skal utvikles som et omdømme-prosjekt hvor effekten av tiltakene skal styrke områdets posisjon i folks bevissthet. Foreslåtte tiltak er blant annet stier/turveger på tvers av dalen og langs Leirkup inkludert skilting. Fylkesmannen har bidratt med fylkesvise midler til informasjons- og utviklingstiltak på miljøområdet.

Nyplanting, stell av skogen og bruken av trevirke til varige konstruksjoner, er Telemark landbrukets hovedsatsing på bidrag til klimaløsningen. Som tilpasning til endret klima har Telemark et spesielt fokus på bygging av skogsbilveier som tåler økte nedbørmengder. Landbruksavdelingen arbeider med dette både gjennom generell rådgivning, tilskudsbehandling og ved vår deltakelse i prosjekt "Masterplan for skogsbilveier i Telemark". Et tilfelle med mye nedbør i 2012 belastet skogsbilveinettet, og kraftig flom i Øst-Telemark ga skader på skogsbilveinettet. Større skader på skogsbilveier ble forhindret ved at skogeier i området systematisk har skiftet ut stikkrenner til min. 500 mm og gjennomført ombygging av skogsbilveier ved bruk av knust fjell i veikroppen.

Den gamle kurasen Telemarksfe er i faresonen for utrydding. Nye tellinger viser at det er færre dyr enn først antatt og med tanke på avlsarbeid befinner rasen seg nå under en kritisk grense.

Spesielt for Telemark er at den store mengde økologisk melk som blir produsert i Grenland, blir omsatt som konvensjonelt. Dette er svært lite tilfredsstillende for produsentene og hjelper heller ikke å nå de økologiske målsettingene. Det er nå igangsatt et prosjektarbeid for å utrede muligheten for lokalomsetning av lokalt produsert økologisk melk. Et annet viktig tiltak overfor forbrukere som bidrar til bevisstgjøring av økologisk landbruk, er oppstart av enda en økologisk andelsgård i Grenland. Her vil det også være fokus på Urban Farming.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Utbetalt tilskudd RMP

Tabell over utbetalt tilskudd regionalt miljøprogram: Det er oppgitt tall for søknad i 2011, som er utbetalt i 2012 (antar at det er feil i overskriften til tabellen).

Regionalt miljøprogram

48% av tilskuddsbeløpet går til forurensingstiltak. Fordelingen med om lag halvparten på forurensingstiltak har vært slik så lenge RMP har virket. I forhold til vannforskriften med tiltaksprogram, er det en forventning til landbruksets innsats, også i form av økte tilskuddsmidler.

Ordningen tilskudd til vegetasjonssoner langs vassdrag, har en betydelig høyere sats i Børsesjøvassdraget enn i resten av fylket. Dette har ført til stor interesse for dette tiltaket langs dette vassdraget. Men det er også utfordringer knyttet til en såvidt høy tilskuddssats som vi har her. Kommunen har fått tilbakemeldinger fra bønder som har grasarealer ned mot vassdraget, som mener de går glipp av tilskuddsmidler.

Et nytt regionalt miljøprogram for Telemark 2013 - 2016 er utarbeidet. Rammene for nytt RMP er gitt i menyen for nytt fagsystem. De eksisterende ordninger som er beholdt i Telemark, vil greit innpasses i menysystemet.

Ordninger knyttet til forurensingstiltak, beholdes. I forhold til kulturlandskapstiltak, fases ordningene tilskudd til bratt areal og tilskudd til beitebruk på innmark ut (virker i 12 kommuner nå). Ny ordning er tilskudd til prioriterte kulturlandskap, som tar opp i seg ordningen tilskudd til verdifulle kulturlandskap (virker i 6 kommuner i dag). Nye ordninger er tilskudd til ferdselsårer i jordbrukslandskapet (ses i sammenheng med pilotprosjekt i Gjerpensdalen) og tilskudd til dyr på beite i skjærgården.

Miljøplan

Etter 2 foregående år med tilbud om kurs, har Landbruksavdelingen i år gjennomført kontroller av miljøplan hos foretak. Buskerud hadde også tanker i denne retningen og fylkene har derfor i samarbeid utarbeidet informasjon til kommuner og foretak. Det er også utarbeidet sjekkliste og brevmaler for denne kontrollen. Telemark har valgt ut etter et tilfeldig utplukk 27 foretak fordelt over 4 kommuner. Buskerud hadde en risikovurdert utplukk av foretak. Selv om utplukket var forskjellig, ble resultatet nok så likt: hvert fjerde foretak har en miljøplan som ikke kan godkjennes. Dette er ikke et tilfredsstillende resultat. En viktig grunn er nok at mange ikke ser betydning av miljøplanen i den daglige drifta og det har derfor lett til å bli en papirøvelse. Her er det behov for oppfølging og kanskje også en revurdering av miljøplanen som sådann.

For arbeidet med vannforvaltningsforskriften er det ansatt egne prosjektledere i alle vannområder i fylket. Landbruksavdelingen har samarbeidet med dem i de områdene der landbruket kan påvirke vannkvaliteten. I 3 vannområder er det etablert egne faggrupper for landbruk. I faggruppene jobber prosjektlederne, kommuner og Landbruksavdelingen sammen for å diskutere betydningen av landbruket i lys av vannforskriften. Landbruksavdelingen er også representert i arbeidsutvalget for vannregionen Vest-Viken.

Tilskudd fra regionalt miljøprogram utbetalt 2012 etter søknadsomgang 2011 - kroner utbetalt til hovedområder

Embeter	Kulturlandskap	Avrenning til vassdrag	Kulturmiljøer og kulturminner	Tilgjengelighet - friluftsliv	Biologisk mangfold	Plantevernmiddel	Avfall	Andre miljøtiltak
---------	----------------	------------------------	-------------------------------	-------------------------------	--------------------	------------------	--------	-------------------

FMTE	5489244	5553535	81500	0	348500	5150	0	0
Sum	5489244	5553535	81500	0	348500	5150		

22.4 Økologisk landbruk

Fylkesmannen i Telemark revidert sin tidligere handlingsplan for økologisk landbruk i 2011. 2012 var første året som planen ble lagt til grunn for det videre arbeidet med satsingen.

Planen har som målsetting at det innen 2020 skal være 15 % økologisk produksjon og forbruk i fylket. For å nå målet har Fylkesmannen valgt ut ulike områder hvor vi mener at det er viktig å rette fokus. Med nye mål, strategier og tiltak for den neste perioden 2012- 15, har planen lagt til grunn økt fokus på omsetning og forbruk av økologiske produkter.

Noe av det som vi raskest har tatt tak i er tiltak som retter seg inn mot forbrukerne og storhusholdninger, og som bidrar til at økologiske produkter produsert lokalt blir mer å finne og i et større utvalg og omfang i butikker, kafeer restauranter, kantiner og ikke minst i offentlige institusjoner o.l, samt at forbrukerne finner produktene interessante, noe som vi mener vil medføre større omsetning av økologiske varer.

I den sammenheng har Fylkesmannen i 2012 fullt opp 2 noe ulike nye prosjekter. Det ene er et forprosjekt som undersøker mulighetene for å samle flere ulike lokale økologiske matvareleverandører under et lokalt merkevarenavn og gjennom arbeidet se på mulighetene av om dette kan få innpass i lokale fortetninger, restauranter etc. Forprosjektet avsluttes i 2013 og det signaliseres at interessen så langt er positiv og at markedet for slike tiltak er tilstede. Det andre prosjektet går i regi av Norsk landbruksrådgivning østafjells (NLRØ) og ser på mulighetene for å sette i gang lokal produksjon av økologisk melk. Årsaken er at det i Telemark (Grenland) finnes et stort miljø av økologiske mjølkeprodusenter som i dag produserer økologisk melk, men hvor melka omsettes konvensjonelt. Signalene herfra tyder så langt på at dette kan være aktuelt.

Telemark fikk i 2012 tildelt 425.000 kr. fra SLF til oppfølging av den regionale økologiske handlingsplanen. I 2012 ga Fylkesmannen tilskudd til 4 prosjekter, hvorav 2 er beskrevet over. De andre som mottok støtte var Matfestivalen "Mersmak i Skien" med sine 3 ulike økologiske delprosjekter som mottok 100.000 kr. Hovedmålet med festivalen var å fremme matglede og interessen for mat, samt å stimulerer til øket verdiskapning innenfor fylkets matrelaterte næringer, med mål om å fremme økologisk produksjon og forbruk. Festivalen besøkes av over 50.000 personer hvert år og har blitt en stor suksess, noe Fylkesmannen har bidratt til.

Det siste tiltaket var planlegging og oppstart av Osebakken Andelsgård. Dette er et økologisk andelsbruk med ca 150 andelshavere i nedre Telemark. Andelsgården skal ha en urban profil og fokus på å nå et snitt av bybeboere i alle aldersgrupper og nasjonalitet. Økologi, og kunnskap om Urban farming og Majobo skal stå sentralt i utviklingen av andelsgården. Fylkesmannen har vurdert dette som både interessant i form av å fremme nye markedskanaler og ikke minst for å øke forståelse for de økologiske prinsippene som legges til grunn for produksjonen.

Statistisk så er det små endringer i Telemark innenfor de ulike økologiske produksjonene. Økologisk jordbruksareal ligger på 8,3 % av totalarealet hvorav gras utgjør ca. 90 %. På den økologiske husdyrsida har det vært en liten nedgang på ammekyr og mjølkekyr, mens det på storfe og sau har vært en liten oppgang. Høns hadde den største framgangen i fylket med økning på 30 % fra 4200 til 6000 økologiske høner. Antall foretak som er registrert i kontrollordningen til DEBIO har vært stabil på rundt 110 virksomheter de siste åra.

Fylkesmannen vil gjennom arbeidet med handlingsplanen for de neste åra legge vekt på blant annet å videreutvikle de sterke økologiske produksjonsmiljøa i fylket, samt å stimulere til at økologiske produsenter forblir økologiske i framtida. Samtidig ser vi på det som en utfordring å nå målsettingen om 15% økologisk i 2020, med bakgrunnen i den begrensa veksten innenfor området de siste åra.

22.5 Tre og miljø

Økt bruk av trevirke

Fylkesmannen i Telemark fortsetter samarbeidet med Vestfold og Buskerud gjennom driverprosjektet "Bygg i tre 2011 - 2013". Dette er et samarbeid mellom Innovasjon, fylkeskommunene, fylkesmennene og næringen i disse 3 fylkene, og fylkeskommunen i Vestfold er prosjektansvarlig.

Prosjektlederen har gjennom fjoråret hatt flere kontakter med interesserte utbyggere i Telemark. Aktuelle eksempler er bygging av studentboliger i Bø og Porsgrunn og Toke Brygge i Drangedal, samt assistanse til

industrietablering innen trebyggeri.

Det er bevilget kr 2 914 000 til Telemark fra Trebasert Innovasjonsprogram til 8 prosjekter i 2012.

En av utfordringene er å komme i kontakt med utbygger, særlig på større offentlige bygg, før premissene er lagt.

Bioenergi

Det ble behandla 39 saker om tilskudd til skogsflis i 2012 og bevilga totalt 642 000 kr i tilskudd. Det var en firedobling av antall saker i forhold til 2011 og 50 % økning i tilskuddsutbetaling. Dette viser at interessen for å levere flis er stigende, men at vi har for få biovarmeanlegg i Telemark. Fylkesmannen arbeider for å øke antallet antallet offentlige bygg som varmes med trebasert bioenergi gjennom deltakelse i Telemark bioenergiform og bidrag til prosjekt Grøn varme i Telemark. Telemark største biovarmeanlegg, Skien Fjernvarme, ble igangsatt desember 2012. Anlegget har to fyrkjeler med en samla effekt på 12 MW, og skal dekke Skagerak Arena, Sykehuset Telemark og et betydelig antall kommunale og fylkeskommunale bygg i Skien sentrum.

Miljø

Skogen i Telemark tar årlig opp ca 1,5 millioner tonn CO₂, mens Telemarks samlede klimagassutslipp er i overkant av 4 mill tonn CO₂ ekvivalenter. Ifølge FNs klimapanel vil bærekraftig skogforvaltning, som tar sikte på å ivareta eller øke skogens karbonlager samtidig som man oppnår et årlig og vedvarende utbytte av tømmer, fiber eller energi, gi den største langsiktige klimagasseffekten. Det er derfor viktig at trevirke i større grad benyttes til varige konstruksjoner, og at fossilt brensel erstattes med bioenergi. Vedvarende satsing på nyplanting og stell av skog fører til høy tilvekst i skogen og høyt opptak av CO₂.

Resultatområde 23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Det kan rapporteres om følgende hovedinnsats innenfor jord- og konsesjonslovområdet:

Fylkesmannen veileder og informerer kommunene i gjeldende eiendomslovgivning og følger opp kommunenes praksis når det gjelder omdisponering og deling, konsesjon og priskontroll og saker som gjelder bo og driveplikt. Fylkesmannen har i 2012 tilbudt kommunal landbruksforvaltning og politiske utvalg kurs/foredrag i landbruksjuss og kommunal planlegging. I alt 10 kommuner takket ja til dette tilbudet.

Fylkesmannen behandler klager over kommunale vedtak etter konsesjonsloven, jordloven og skogbruksloven. Fylkesmannen har i 2012 behandlet 5 klagesaker som gjelder deling etter jordloven § 12 og 2 saker vedrørende spørsmål om driftsenhet.

Fylkesmannen har videre behandlet 8 konsesjonssaker og 7 O-konsesjonssaker. Fylkesmannen følger opp mislighold av boplikt og har fattet vedtak om tvangssalg i en sak i 2012.

Fylkesmannen har mottatt en uttalelse fra Sivilombudsmannen i 2012 hvor resultatet var at vi så på saken på nytt.

I forhold til juridiske virkemidler, ser vi utfordringer i å ha en rolle mellom kommunalt selvstyre og departementalt regelverk. Dette gjelder særlig saker om boplikt og fradeling. Vi ser videre en utfordring i begrepet bebygd eiendom.

Vi mottar færre klagesaker enn tidligere og vi har ikke kjennskap til alle kommunale vedtak. Vi ser en tydelig utvikling der andre forhold enn rasjonelle driftsenheter ligger til grunn for jordlovsbehandling. Vi følger med, men klarer ikke å fange opp alle vedtak.

Fylkesmannen har i 2012 ikke tatt i bruk kontrollhjemmelen i jordloven § 3.

Hovedutfordringer:

* Følge opp veilederansvaret overfor kommunene på jord og konsesjonsområdet.

* Følge med på kommunens behandling av jord og konsesjonslovsaker og fortløpende vurdere å ta i bruk innsynshjemmel overfor enkeltkommuner

* Behandle klagesakene innenfor jord og konsesjonsområdet riktig og effektivt.

Resultatområde 24 Forvaltning av inntekts- og velferdspolitiske tiltak og kontroll

Foretaks kontroll utført av Fylkesmannen

Årets foretaks kontroll av miljøplan i 4 kommuner har gitt oss nyttig kunnskap om kvaliteten av miljøplaner. Resultatet er at 23% av miljøplanene ikke kan godkjennes. Det tilfeldige uttak av foretak i Telemark gjør at tallene skal være representative for hele fylket. Vi mener det tallet er skremmende høyt men ikke unikt for Telemark. Buskerud, som har utført tilsvarende kontroll parallelt med Telemark, har samme nedslående resultat. Resultatet viser at kommunene må skjerpe kontroll av detaljene i miljøplaner og underkjenne en miljøplan når det er grunn til det. Tilbakemeldinger fra foretak viser også at miljøplan oppfattes i stor grad som et papirdokument uten praktisk verdi for foretaket i den daglige driften.

Årets foretaks kontroll viser også at det forvaltningsmessig ikke er uproblematisk når FM utfører foretaks kontroller. Når det er avvik, må kommunen følge opp dette med vedtak. Hvis da foretaket klager på det, sendes klagen til FM som ikke kan behandle klagen fordi det er vi som har kontrollert foretaket. Saken må vi da sende til SLF for klagesaksbehandling eller vi må få oppnevnt en sette Fylkesmann. En slik forvaltning krever at alle ledd følger rask opp for at landbruksforvaltningen skal beholde sin troverdighet.

Forvaltningskontroll av NMSK og SMIL saker

Årets forvaltningskontroller viser tydelig at det ikke er samsvar mellom saksbehandling på kontoret og de faktiske forhold i feltet. FM sitter igjen med det inntrykket at de 3 kontrollerte kommuner tar sine kontroller for lettvindt. I noen saker er det også for å unngå å ta den vanskelige avgjørelsen med å ikke godkjenne tiltak og dermed redusere utbetalingen. I skogbruket har det i Telemark etablert seg en praksis der det er greit å kontrollere tiltak etter at tilskudd er utbetalt. I andre fylker blir det veldig tydelig presisert at kontroll skal skje mest mulig før utbetaling. Her må Telemark endre praksis.

Landbruksvikarvirksomhet i Telemark

Telemark har totalt 6 årsverk til landbruksvikarvirksomhet.

Fra 1. januar 2012 er det bare ett avløserlag i Telemark. Dette avløserlaget distribuerer landbruksvikarvirksomheten i samtlige av fylkets 18 kommuner. Det er ingen kommune som ikke dekkes av landbruksvikarvirksomheten.

Avløserlaget har totalt 13 landbruksvikarer. Av dette er 4 beredskapsavtaler, 7 faste vikarer og 2 andre.

I 2012 var det 60 foretak som benyttet seg av landbruksvikaren. I 288 dager ble det gitt sykdomsavløsning. Det ble videre gitt annen avløsning i tilsammen 964 dager.

Oversikt over behandling av klager og dispensasjonssøknader 2012 - antall

Klagebehandling

Produksjonstilskudd		Miljøvirkemidler		Andre tilskuddsordninger	
Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått	Innvilget	Avslått
0	2	0	4	0	0

Dispensasjonssøknader

Produksjonstilskudd			Miljøvirkemidler			Andre tilskuddsordninger		
Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått	Innvilget	Delvis innvilget	Avslått
5	1	0	0	0	0	0	0	0

Fylkesmannens kontroll av landbruksvirksomheten i 2012

1. Hvor mye ressurser er avsatt til kontroll?

Årsverk: 1,0

Antall personer: 3

2. Gjennomførte kontroller av kommunenes landbruksforvaltning(forvaltningskontroller)

Kommune:	Drangedal kommune
Orninger/omfang:	NMSK - forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Både kontroll av forvaltning og feltkontroll.
Registrerte avvik:	2 merknader og 1 avvik. Avviket gjelder feltkontrollen. Avvik: for mye utbetalt tilskudd. Deler av arealet har for store tredimensjoner for ungsogpleie.
Oppfølging av avvik:	Kommunen må følge opp avvik. Frist for tilbakemelding ble satt til 1/11/2012. Kommunen må kontrollere feltet på nytt, revurdere arealet som kan godkjennes og kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd. Etter en ny vurdering kan kommunen godkjenne 22 av 60 dekar som det er søkt tilskudd om. Tilskudd er ikke krevd tilbakebetalt i 2012.

Kommune:	Drangedal kommune
Orninger/omfang:	SMIL - forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak. Både kontroll av forvaltning og feltkontroll
Registrerte avvik:	1 merknad og 3 avvik. Alle avvik gjelder feltkontrollen. Avvik 1: brudd på vilkår satt av kommunen. Likevel har kommunen godkjent tiltaket og utbetalt tilskudd. Avvik 2: Mangler miljøplan trinn 2. Avvik 3: Ikke godkjent sluttregnskap for tiltaket.
Oppfølging av avvik:	Kommunen må følge opp avvikene. Frist for tilbakemelding er satt til 1/2/2013 (avvik 1 og 2) og 1/12/2012 for avvik 3. For avvik 1 forventer FM at kommunen vurderer saken på nytt og krever hel eller delvis tilbakebetaling av tilskudd. For avvik 2 forventer FM at kommunen endrer rutinene sine. For avvik 3 forventer FM at kommunen vurderer saken på nytt og krever tilskudd helt eller delvis tilbakebetalt. Kommunen har avgitt et svar på avvik 3 men FM kan ikke slutte seg til de formuleringer som er gitt der. FM har derfor bedt om et møte i januar 2013 med rådmann og enhetsleder for å diskutere saken.

Kommune:	Hjartdal kommune
Orninger/omfang:	NMSK - forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Både kontroll av forvaltning og feltkontroll.
Registrerte avvik:	2 merknader og 2 avvik. Begge avvik gjelder feltkontrollen. Avvik 1: For svak kommunal kontroll. Faktura for utført arbeid og faktisk utført arbeid i felt stemmer ikke overens. Kommunen har ikke oppdaget det ved kontroll. Avvik 2:for svak kommunal kontroll. Feltet oppfyller ikke minste tillatte plantetall pr daa.
	Kommunen må følge opp avvik. Frist for tilbakemelding ble satt til 1/10/2012. Avvik

Oppfølging av avvik:	1: kommunen må undersøke hvor arbeidet er utført. Avvik 2: saken må tas opp med skogeier i lys av §8 om berekraftig skogbruk. Kommunen har svart innen fristen og avvikene er lukket.
Kommune:	Notodden kommune
Orninger/omfang:	NMSK - forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Både kontroll av forvaltning og feltkontroll.
Registrerte avvik:	3 merknader og 2 avvik. Begge avvik gjelder feltkontrollen. Avvik 1: For svak kommunal kontroll. Kommunen rapporterer å ha kontrollert feltene men FMs kontroll avdekker den kommunale kontrollen er mangelfull. Avvik 2: For svak kommunal kontroll. FMs kontroll viser at det er gitt tilskudd til rydding under kraftlinjen. Kommunens kontroll har ikke avdekket det.
Oppfølging av avvik:	Kommunen må følge opp avvikene. Frist for tilbakemelding ble satt til 31/12/2012. Kommunen har ikke svart innen fristen. Avvik 1: saken må tas opp med skogeierne i lys av §7 i forskrift om berekraftig skogbruk (tilleggsplanting). Avvik 2: Kommunen må kreve tilskudd tilbakebetalt.

3. Gjennomførte foretakskontroller. Foretakene kan anonymiseres ved A, B, C etc.

Foretak:	1 til 15
Orninger/omfang:	Miljøplan - Kontroll av innsendte miljøplaner fra foretak
Hjemmel for kontroll:	Hjemmel: §5 Forskrift om miljøplan
Registrerte avvik:	ingen avvik - miljøplaner for disse 15 foretak er godkjent
Oppfølging av avvik:	

Foretak:	16 - 20
Orninger/omfang:	Miljøplan - Kontroll av innsendte miljøplaner fra foretak
Hjemmel for kontroll:	Hjemmel: §5 Forskrift om miljøplan
Registrerte avvik:	Godkjent med forbehold. Beskrivelse av merknader: 1) foretaket har for gamle jordprøver for 91 daa av totalt 231 daa. 2) Ett areal (16 daa) med for gamle jordprøver som ble ervervet i 2011. 3) Kartene mangler registreringer av viktige miljøforhold 4) Mangler merking av kulturminner på kart; har hest i pensjon men ikke krysset av i sjekklister for bruk av husdyrgjødsel 5)det mangler jordprøver for 7 av 16 skifter.
Oppfølging av avvik:	Kommunene følger opp disse merknader.

Foretak:	21 - 25
Orninger/omfang:	Miljøplan - Kontroll av innsendte miljøplaner fra foretak

Hjemmel for kontroll:	Hjemmel: §5 Forskrift om miljøplan
Registrerte avvik:	Ikke godkjente miljøplaner. Beskrivelse av avvik: 1) mangelfull gjødslingsplan, mangler jordprøver, miljøplan er ikke oppdatert for 2012 2) Jordprøver er 13 år gamle. Planleggeren har fremskrevet jordprøveverdiene fram til 2012. 3)Har ikke jordprøver. Gjødslingsplan inneholder generelle anbefalinger til produksjonen men er ikke tilpasset forholdene på det enkelte skifte. 4)Mangler helt gjødslingsplan for 2012 5)Har ikke miljøplan i det hele tatt - har heller ikke krysset av for miljøplan i søknadsskjema PT
Oppfølging av avvik:	Kommunene følger opp avvikene. I 1 av 4 kontrollerte kommuner er alle miljøplaner godkjent/godkjent med forbehold. De øvrige 3 kommuner har fulgt opp med vedtak om regelbundet trekk for manglende miljøplan. Kun 1 av de 3 kommuner har vurdert spørsmålet om avkorting av PT utover den skjematiske reduksjon. Den kommune konkluderte at det ikke var grunnlag for avkorting.

Foretak:	26
Orninger/omfang:	Miljøplan - Kontroll av innsendt miljøplan fra foretak
Hjemmel for kontroll:	Hjemmel: §5 Forskrift om miljøplan
Registrerte avvik:	Miljøplan er ikke godkjent men ble godkjent etter klage. Beskrivelse av avvik: Foretaket har ikke en oppdatert gjødslingsplan for 2012.
Oppfølging av avvik:	Kommunen har sendt vedtak om underkjenning av miljøplan. Foretaket har klaget og sendt inn ny og oppdatert informasjon som ikke var tilgjengelig da plan ble sendt inn i første omgang pga datafeil etter tordenvær. Fylkesmannen har vurdert de nye momentene og dokumentasjon. Klager har fått medhold og miljøplan ble godkjent.

Foretak:	27
Orninger/omfang:	Miljøplan - Stedlig kontroll av miljøplan
Hjemmel for kontroll:	Hjemmel: §5 Forskrift om miljøplan
Registrerte avvik:	Miljøplan er ikke godkjent. Beskrivelse av avvik: 1) Jordprøver mangler for alt areal 2) Driver økologisk men har ingen gjødslingsplan og mener det ikke er behov for det 3) Har noteringer på hvilke skifter husdyrgjødsel blir spredt. Noteringene viser at husdyrgjødselen kun blir brukt på arealer i nærheten av driftbygningen og ikke på fjernt liggende arealer.
Oppfølging av avvik:	Kommunen har fulgt opp med vedtak om underkjenning av miljøplan. Foretaket har klaget til Fylkesmannen på vedtaket. Fylkesmannen har vurdert de nye momentene i klagen men gir klageren ikke medhold. Saken er sendt til SLF for klagesaksbehandling.

4. Andre kommentarer/ innspill:

Avvik: SLF har fremdeles ikke behandlet en klage, sendt inn fra FM den 2. februar 2012, etter en foretaks kontroll i mai 2009 hvor det ble politianmeldelse og rettssak etterpå (vår ref.: 2009/3441). FM er svært kritisk til denne saksgangen her som også tydelig viser kompleksiteten når saken politianmeldes.

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

Tiltak som er gjennomført for å styrke kommunenes kompetanse og kvalitet på landbruks- og matområdet og evt. utfordringer på området

Fylkesmannens landbruksavdeling har lagt vekt på å skape gode møteplasser for dialog og kunnskapsbygging for den kommunale landbruksforvaltninga. I 2012 gjennomførte vi 2-dagers kommunesamling i mars for den kommunale landbruksforvaltninga i fylket. Samlinga har som mål å gi faglig påfyll, større perspektiver og stimulere til et godt faglig og sosialt miljø.

Landbruksavdelinga i Telemark har sammen med landbruksavdelingene i de andre fylkene i Viken-området, også i 2012 arrangert den store fagsamlinga "KolaViken" for alle landbrukskontorene i regionen. Samlingen gikk i 2012 over 2 dager og ble arrangert på Kongsberg med svært god opslutning fra alle fylker.

Vi har også gjennomført en dagsamling med landbruksforvaltninga i kommunene vedr. bl.a. nytt regionalt miljøprogram. Landbruksavdelinga deltok også på kommunekonferansen 2012 med fokus på areal- og samfunnsplanlegging. Det ble fra vår side sett spesielt på jordvern i forhold til arealsituasjonen og omdisponering av dyrka og dyrkbar mark.

I forhold til overordnet planarbeid i kommunen, ønsker FMLA å være et kompetansesenter for kommunene. Vi vil gjerne komme inn tidlig i prosessene for å gi generelle råd og veiledning. FMLA tilbyr også nyvalgte politikere opplæring i landbrukslovene og overordnet planarbeid. I 2012 har rådgivere fra FMLA reist ut til hele 10 kommuner for å lære opp nye politikere og utvalgsmedlemmer i disse fagene.

Ellers pågår det en daglig dialog mellom saksbehandlerne og den kommunale landbruksforvaltninga gjennom e-post og telefoner.

Omfanget av den landbrukspolitiske dialogen med kommunene og det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene

Om lag halvparten av kommunene i Telemark (dvs. 9 stk) ble besøkt av Fylkesmannen sammen med avdelingsdirektørene i 2012. Aktuelle problemstillinger fra hver avdeling var meldt inn til politisk ledelse og administrasjon i den enkelte kommune i forkant. Landbruksdirektøren deltok på de fleste møtene med relevante diskusjonstema.

Fylkesmannen i Telemark utgir hvert år en "Tilstandsrapport" som brukes av kommunene som et viktig styringsverktøy. Landbruksavdelinga bidrar hvert år med aktuelle tema til denne rapporten. Jordvernhensynet var et viktig tema for oss i 2012.

Ellers legger vi til rette for dialogmøter i forbindelse med planarbeid eller ved andre aktuelle tema og problemstillinger.

Samarbeid og resultater i arbeidet med styrking av førstelinjetjenesten på landbruksområdet i kommunen

Vi har som målsetting å holde kommunene løpende orientert om endringer og viktige styringssignaler. Generelt er bemanningen på de lokale landbrukskontorene så lav at kun de pålagte oppgavene blir prioritert. Vi ser at dette rammer næringsutviklingsarbeidet. Kun få kommunale landbrukskontor i Telemark kan nå regnes for å være en viktig og utøvende førstelinjetjeneste innen næringsutvikling.

Samarbeidet med KS regionalt

Vårt samarbeid med KS regionalt er å finne i kontaktmøtene. Kontaktgruppa består av representanter fra Bondelaget, Bonde- og Småbrukarlaget, AT-skog, Fylkeskommunen, Innovasjon Norge, KS, representant fra de kommunale landbrukskontorene og oss. KS har utnevnt to representanter i gruppa. De samme representantene sitter også for KS i det pågående arbeidet med å utarbeide Landbruks- og Matmelding for Telemark som

Telemark Fylkeskommune står bak. Fylkesmannens landbruksavdeling samarbeider tett i dette arbeidet og vil bruke den ferdige Landbruks- og Matmeldinga for Telemark som vårt Regionale Bygdeutviklingsprogram.

Bruk av 114477-midlene

I 2012 ble disse midlene brukt til to-dagers kommunesamling. Midlene ble brukt til å betale reise, opphold og innlegg for foredragsholderne.

Resultatområde 26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Jordvern

Vi registrerer at landbruksarealer rundt byer og tettsteder er under et stadig press. Det store gapet mellom avkastningen på landbruksarealene og salgsinntekter fra tomtesalg ved omdisponering til byggeformål, sammen med en stor andel leiejord, bidrar til et sterkere press enn faktisk befolkningsutvikling og arealbehov skulle tilsi. I åra framover vil en del arealer omdisponeres i forbindelse med større samferdselstiltak, og vi forsøker derfor å føre en restriktiv linje med arealer til andre utbyggingformål.

2012-statistikken for omdisponering av dyrka/dyrkbar jord er ikke tilgjengelig ennå, men tall for 2011 viser en avgang av dyrka jord på 89 daa mot 67 daa i 2010. Avgangen av dyrkbar jord var 74 daa i 2011. Det er manglende fokus på omdisponering av dyrkbar mark i kommunene. Fylkesmannen må rette økt innsats på å nå ut med informasjon om dette framover i takt med at kartmaterialet oppdateres fra Skog og landskap.

Vi gir forhåndsuttale om planer og bruker innsigelser ved sluttbehandling for å spare dyrka og dyrkbar mark. I tillegg bidrar vi med faglige ressurser til de kommuner som etterspør dette. Fylkesmannen deltar i prosessen med en felles rullering av kommuneplanens arealdel for Skien, Porsgrunn og Bamble som startet i 2012. Området innbefatter 60 % av fylkets befolkning, samt viktige landbruksområder og kulturlandskap under utbyggingspress. Dette er arealmessig det viktigste arbeidet i fylket, da det vil legge føringer for utviklinga i mange år framover.

Generelt opplever Fylkesmannen at administrasjonen i kommunene har økende forståelse for det strenge jordvernet. På politisk side er det varierende vilje til å ta jordvern hensyn. Kommuner med svak befolkningsutvikling argumenterer med at bosettingshensyn gjennom ønske om attraktive boligtomter bør settes foran jordvern og hensyn til rasjonell landbruksdrift. Kommuner med sterkere vekst mener de har for lite arealer tilgjengelig og ønsker omdisponering av den grunn.

Dispensasjoner fra plan og bygningsloven utgjør også en trussel mot jordvernet og kulturlandskap med regional og nasjonal interesse.

Det ble reist 3 innsigelser begrunnet med jordvern i 2012.

Erfaringer fra nasjonalt utvalgt kulturlandskap i jordbruket

På Jomfruland og Stråholmen har arbeidene nå kommet inn i en god rutine. Det har vært gjennomført restaurering av steingjerder, oppsetting av nye gjerder og rydding beiter for å tilrettelegge for bedre styring av beitedyra og utnyttelse av beiteressursene. Det er utfordringer knytta opp til kanalisering av ferdsel av den økende turismen, spesielt på Jomfruland. Det arbeides med å legge bedre til rette gjennom opprusting av stier, veger, porter, ferister og skilting.

Verneområdene på begge øyene har i løpet av 2011 og 2012 fått nye forvaltningsplaner.

Vi har et velfungerende samarbeid med kommunens administrasjon via jordbrukssjefen, og en god organisering med et arbeidsutvalg som sørger for god, lokal forankring av alle tiltak.

I juni ble det avholdt kulturlandskapsseminar på Jomfruland med deltakere også fra våre nabofylker. I sommerferien ble det gjennomført et ukeskurs i kulturlandskapskjøtsel for ungdom med tilknytning til øyene

med påfølgende betalt sommerjobb.

På begge øyene har det vært gjennomført dugnader i regi av prosjektet. Samhold og felles identitet styrkes gjennom disse positive tiltakene.

Geovekst

Temaet er omtalt under 26.2 med overskrift GIS.

26.2 Samfunnsplanlegging

Landbrukets arealinteresser og utviklingsmuligheter i samfunnsplanleggingen

Landbrukets arealinteresser blir tatt opp som tema i Fylkesmannens arbeid med kommuneplaner, både samfunnsdel og arealdel. 2012 har vært det året da kommunene har arbeidet med kommunal planstrategi, og det har derfor vært hovedkanalen for å formidle landbrukets interesser i planleggingen overfor kommunene. I våre synspunkter og tilbakemeldinger til planstrategiene har vi tatt utgangspunkt i føringene i Nasjonale forventninger til kommunene, med fokus på jordvern og kulturlandskap. I tillegg er også Fylkesmannens oppfølging av Rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre lagt til landbruksavdelingen, noe som blir fulgt opp overfor kommunene.

Fylkesmannen i Telemark samarbeider med Telemark fylkeskommune om opplæring for kommunene. I 2012 har hovedfokus vært på utarbeiding av kommunale planstrategier, og det har vært holdt 3 dagssamlinger med dette som tema. Her er bl.a også føringene for landbruksområdet videreformidlet.

Vi legger vekt på å formidle våre innspill til kommunene tidlig i planprosessen, og har fra landbrukssida særlig fokus på jordvern og kulturlandskap som del av en helhetlig og langsiktig planlegging. Landbruksinteresser og jordvern må veies opp mot andre samfunnsinteresser i konsekvensutredning knyttet til planlegging. Vi påser også at landbruksforvaltningen i kommunene blir trukket med i de lokale planprosessene.

Tidlig i 2012 gikk vi ut med tilbud til kommunene om opplæring for landbruksutvalgene i kommunene i landbrukslovgivning og planlegging etter plan- og bygningsloven og ivaretagelse av landbruksinteressene i plan. Hele 10 kommuner benyttet seg av dette tilbudet og har fått opplæring av 2 saksbehandlere fra landbruksavdelinga.

I løpet av 2012 har vi fått en konsesjonssak etter energiloven til høring. Vi har behandlet denne og gitt tilbakemelding også ut fra landbruksinteresser. Det gjaldt utbygging av nye kraftlinjer, og det er først og fremst skogbruksinteresser som vil bli berørt. Vi har ikke hatt rene konsekvensutredninger på offentlig ettersyn ut over det som følger gjennom planlegging etter plan- og bygningsloven.

Landbruksdirektøren har fremmet innsigelser ut fra hensynet til jordvern og kulturlandskap i 3 arealplansaker i 2012.

Videre er en rekke tidlige gitte innsigelser med begrunnelse i jordvern og kulturlandskap fulgt opp i form av drøftings- og meklingsmøter for å forsøke å finne løsninger. Slike prosesser tar ofte lang tid, spesielt overordnede planer der mange interesser er berørt. Det er i 2012 og hittil i 2013 foretatt meklings i 2 saker der jordvern har vært grunnlag for innsigelse, uten at det har ført til løsning. Disse sakene vil sannsynligvis bli sendt Miljøverndepartementet i løpet av første halvår 2013 for endelig avgjørelse. Det gjelder kommunedelplan for Gvarvområdet i Sauherad og reguleringsplan for Gjerpen kirkegård i Skien.

Fylkesmannen følger rapporteringen i arealrapporteringen i KOSTRA - avganga vdyrka og dyrkbar jord og kvalitetssikring av rapportering.

Med grunnlag i Meld.St. 9 (2011-12) Landbruks- og matpolitikken ble utviklingstrekk i jordbruket trukket fram som eget tema i Fylkesmannens Tilstandsrapport 2012. Også jordvern og bruk av analyser for å følge endringer i areal typer over tid ble tatt opp her. Vi har tatt opp at omdisponeringen av matjord har gått noe opp fra 2010 til 2011 i Telemark, men omdisponeringen i 2011 synes likevel å være lavere enn måltallet for fylket. Det er fortsatt

viktig å holde fokus på dette området framover, for å holde den årlige arealavgangen nede. Dette må følges opp samfunnsplanleggingen, både kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, samt reguleringsplaner og dispensasjonssaker. Det er et sterkt og økende utbyggingspress i mange områder med svært verdifulle jordbruksareal.

GIS

Fylkesmannen er aktiv part i det regionale Geovekst-samarbeidet. Landbruksparten er en viktig medspiller, og mange av kommunen i Telemark får nå "godkjent" på leveranse av "Løpende ajourhold av AR5"

Samarbeidet med fylkesmannen i Buskerud og Telemark fylkeskommune om felles drift av geodatabase og kartportal på web fungerer godt. Oppdaterte data hentes fra Norge Digitalt. Kartportalen gjør bruk av lokal matrikkelkopi, som medfører at saksbehandlere har tilgang til fersk eiendomsinformasjon til en hver tid. Wms-tjenester fra nasjonale aktører som NVE, NGU DN m.fl. er systematisert og tilgjengelige i kartportalen.

I 2012 har vi hatt fokus på digital samhandling med kommunene for planer til høring. Den tekniske platformen er nå på plass. Kommunen vil fra en gitt dato i 2013 oversende planer og plandokumenter digitalt til fylkesmannen. Samhandlingsrutiner mellom kartverket, post/arkiv og leverandør av kartportalen gjør planen og plandokumentene tilgjengelige i kartportalen i løpet av 4 arbeidsdagesdager. Dette realiserer IKT, tidseffektiviserer m.h.t postgang og gjør det lett å sammenstille relevante og viktige data, som f.eks rasområder, flomsoner, verneområder o.l. med planforslaget.

En bieffekt er at vi samler planforslagene og vil bruke verktøyet til Skog og Landskap for å beregne avgang/tilvekst i landbruksareal som kommunen skal rapportere til KOSTRA.

Det er gjennomført aktivitet for å tilgjengeliggjøre kartdata på nettbrett og SMART-telefoner

Regional samordning for beredskap på landbruks- og matområdet

Fylkesmannens landbruksavdeling har felles møter med Mattilsynet minst to ganger i året. I 2012 var alle møter i samarbeid med Regionkontoret for Mattilsynet og Fylkesmannen i Vestfold og Buskerud. Påvisning av epleesykdommen "Heksekost" hadde spesielt fokus dette året, og vi gjennomførte også et eget dialogmøte der også rådgivningstjenesten ble invitert. Gjensidig informasjon, kunnskapsutveksling, fokus på samhandling og felles innsats mot næringa er viktige tema. Vi har god dialog med Mattilsynet ved funn av farlige planteskadegjørere, dyresykdommer osv. der det kreves samhandling fra begge parter.

Resultatområde 27 Reindrifftsforvaltning

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
21 Landbruksbasert næringsutvikling	kr 3 547 457,16	kr 0,00
22 Klima- og miljøpolitikk i landbruket	kr 328 035,18	kr 0,00
23 Eiendoms- og bosettingspolitikk	kr 390 451,95	kr 0,00
24 Forvaltning av inntekts- og velferdspol. tiltak	kr 1 725 949,62	kr 0,00
25 Effektiv forvaltning	kr 715 994,83	kr 7 852,50
26 Jordvern, kulturlandskap og samfunnsplanlegging	kr 1 722 176,67	kr 0,00
27 Reindrifftsforvaltning	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under LMD	kr 30 585,32	kr 0,00
Sum:	kr 8 460 650,00	kr 7 852,00

Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på utdanningsområde

Fylkesmannen i Telemark mener å ha god måloppnåelse på resultatområde 31. En viktig årsak er at området internt i embetet har høy prioritet, jf signalene i embetsoppdraget om at embetets hovedoppgave på utdanningsområdet er tilsyn og at elevenes rettssikkerhet skal ivaretas.

Vår erfaring er at tilsynets fokus på regelverket bidrar til økt etterlevelse. Det økte fokuset på kombinasjonen av veiledning og tilsyn godt mottatt av kommunene. Vi ser eksempler på at kommuner som har mottatt hensiktsmessig veiledning har fått økt sin kunnskap om regelverket. Gjennom stor egeninnsats bedrer kommunene deretter regelverksetterlevelsen. I andre tilfelle ser det ut til at tilsynet har liten effekt.

Det sterke fokuset på tilsyn av oppl kap 9A over år har gitt en generell heving av kunnskap om dette regelverket i fylket. Frå å møte spørrende blikk når vi veiledet om 9 A for tre-fire år siden, ser vi nå at oppgavene og myndighetskravene i stor grad er erkjent. Det gjenstår fortsatt arbeid med utarbeidelse av rutiner og implementering av disse i mange kommuner, men utviklingen er positiv.

Når det gjelder GSI har vi over år hatt noe ustabil kompetanse på feltet. Fra 2012 er det endret idet vi ved å satse på en kombinasjon av en av Fylkesmannens veteraner og nyansatt har opparbeidet solid kompetanse på GSI. Kommunen er blitt fulgt tett opp og har fått tilbud om kompetanseheving. Kombinasjonen av disse tiltakene har sikret god kvalitet på datamaterialet og derved god måloppnåelse.

31.1 Tilsyn

Fylkesmannen har ført tilsyn i tråd med aktivitetskravet til embetene. Vi har i den forbindelse videreført felles nasjonalt tilsyn på området elevenes psykososiale miljø med nye tilsynsobjekter, samt hatt oppfølgingstilsyn med to kommuner som hadde tilsyn i 2010. Det vises for øvrig til egen rapportering til Utdanningsdirektoratet på tilsynsområdet.

Fylkesmannen har ved ett tilfelle varslet direktoratet om risikoområder på privatskolefeltet ved bruk av skjema på FM-nettet

Fylkesmannen publiserer alle sine tilsynsrapporter på fylkesmannen.no senest en måned etter klagefristens utløp.

Fylkesmannen har også i 2012 hatt veiledning i forkant av FNT for å formidle myndighetskravene til kommunene. Dette initiativet har blitt svært godt mottatt av kommunene. Veiledningen gjennomføres i god tid før tilsynet. Vår erfaring er at denne kombinasjonen av tilsyn og veiledning fungerer bedre enn de to virkemidlene gjør hver for seg.

Ved utvalg av tilsynsobjekter legges en risikovurdering i utgangspunktet til grunn kombinert med en langsiktig plan der alle kommuner skal dekkes. Risikovurderingen baserer seg på informasjon fra bl.a. GSI, Skoleporten og KOSTRA, samt den kunnskapen vi ellers har om kommunene i fylket. I tillegg tas det hensyn til den totale tilsynsbelastningen på kommunen over år og til samordning av tilsyn internt og mellom statsetatene og kommunerevisjonen.

Avdelingen har bred kompetanse, juridisk - pedagogisk-økonomisk, som medfører at vi er godt rustet til å gjennomføre tilsyn. På grunn av fordeling/tilsynsbelastning på den enkelte medarbeider har det likevel vært en utfordring å sette sammen team på det enkelte tilsyn som ivaretar både det juridiske og pedagogiske perspektivet.

Det har også i 2012 vært et mål å ha tre personer på tilsynsteamet, samt at teamet skal være besatt med både pedagogisk og juridisk kompetanse. Vi har ikke klart å gjennomføre det fullt ut. Fordi vi har erfarne tilsynsmedarbeidere som innehar juridisk kompetanse selv om de ikke er jurister, har vi likevel klart å ha en god bemanning på teamene. Vi har redusert kravene til bemanning der tilsynsmedarbeiderne har lang erfaring på tilsyn generelt og tilsynstemaet spesielt. Videre har vi redusert bemanningen der det foreligger gode instruksjoner.

Fylkesmannen i Telemark har brukt noe mindre ressurser på tilsyn i 2012 enn 2011. Samtidig er tilsynsaktiviteten på samme nivå som i 2011. Dette kan tyde på at det over tid er mindre ressurskrevende å gjennomføre tilsyn på det samme temaet over flere år slik som FNT om skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø. Tilsynene har vært gjennomført i tråd med gjeldende metode/instruksjoner.

Tilsyn av prioritert område

Fylkesmannen i Telemark hadde fått tildelt "Nasjonale prøver" som tilsynsområde sammen med de øvrige fylkene i Region Øst og fylkene i Region Nord.

Tilsynet ble utført skriftlig på bakgrunn av en risiko- og vesentlighetsvurdering og gjennomført i henhold til instruksjer på området. Det var tre kommuner som ble tillagt denne tilsynsvirksomheten; henholdsvis Drangedal, Kragerø og Notodden kommuner.

Det viste seg at samtlige kommuner ble pålagt å etablere et fungerende forsvarlig system for å sikre at nasjonale prøver gjennomføres i samsvar med reglene i forskrift til opplæringslovens §2-4 og forvaltningsloven, jf. oppl. §13-10, andre ledd. Pålegget om endring er pr. dato ivarettatt i alle kommunene.

31.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Telemark har gjennomført oppdraget ihht embetsoppdragets målformuleringer.

Vår strategi er å ha en effektiv klagebehandling med høy kvalitet. Når det gjelder effektivitet, er sakene er i stor grad behandlet innen 1 måned fra de innkom fylkesmannen, men ca. 15 saker har hatt en behandlingstid på 1-3 måneder. Det er sendt foreløpig melding om antatt saksbehandlingstid, og sakene har da blitt behandlet innen den saksbehandlingstid som har blitt forespeilet. Avdelingen har i 2012 hatt et særlig fokus på klagesaker etter opplæringsloven § 9a-3 tredje ledd. Disse er derfor behandlet så raskt som mulig og i pressede perioder blitt prioritert fremfor andre saker.

Kvaliteten på klagesaksbehandlingen er avhengig av saksbehandlers kompetanse. Avdelingen har god kompetanse på området. I tillegg til 2 jurister har flere av saksbehandlerne lang erfaring i klagesaksbehandling. Kapasiteten har i 2012 periodevis vært presset som følge av klagesaksbehandleres deltagelse på tilsyn. I tillegg har spesielt en elev/familie krevd store ressurser av avdelingen på klagesaksområdet (men også i form av råd/veiledning og tilsyn). Vi har mottatt 7 klagesaker vedrørende denne enkelteleven som går på kap 9a, spesialundervisning og bortvisning. 5 av sakene er behandlet i 2012, mens 2 ble ferdigbehandlet innen utgangen av januar 2013.

Fylkesmannen behandlet i 2012 73 klagesaker mot 82 i 2011. Nedgangen skyldes at antall klagesaker på standpunkt karakterer har gått ned fra 39 i 2011 til 29 i 2012. Selv om det har vært en nedgang i antall klagesaker, har vi brukt noe mer ressurser på klagesaksbehandling skole. Dette skyldes dels en økning av sammensatte/vanskelige enkeltsaker, samt et økende antall saker på område kap 9a.

Det er en utfordring for avdelingen på den ene siden å bemanne tilsynsteamene med nødvendig kompetanse og på den andre siden ha tilstrekkelig kapasitet til å håndtere innkomne klager. Ved at det bl.a. fra oktober 2012 er ansatt ny fast jurist, står avdelingen nå enda bedre rustet til fortsatt å kunne ivareta rollen som klagesaksmyndighet på en god måte.

Klage i grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Standpunkt (fag og orden og oppførsel)	29	19	10	0	0	
Spesialundervisning, § 5-1	9	4	5	0	0	
Skyss, § 7-1	11	2	9	0	0	
Skoleplassering, § 8-1	6	0	6	0	0	
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	9	6	2	0	1	
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	1	0	0	
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	2	0	2	0	0	
Sum	67	31	35	0		

Klage i videregående opplæring (opplæringsloven med forskrifter)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte	1	0	1	0	0	

ledd					
Psykososialt skolemiljø, § 9a-3	1	0	1	0	0
Inntak, § 3-1 sjette ledd	1	0	1	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	1	0	1	0	0
Sum	4	0	4	0	

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder (opplæringsloven)

Type Klage	Sum	Medhold/Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp, § 5-7	2	2	0	0	0	
Sum	2	2	0	0		

31.3 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Fylkesmannen i Telemark har løst oppgavene i embetesoppdraget.

Embetets ressurser og kompetanse:

Det er brukt snaut 0,4 årsverk på GSI i 2012. I 2012 har vi hatt to saksbehandlere på området; en med lang erfaring og en nyansatt. Dette har fungert bra med tanke på kompetanse og overføring av kompetanse i embetet.

Metodikk og strategier:

Fylkesmannen i Telemark gjennomførte samling for kommunene for å øke kompetansen og sikre kvaliteten på tallmaterialet. WIS ble hyret inn for å gjennomføre samlingen da det var en ny saksbehandler på området. Dette ble gjennomført på en svært god måte.

Fylkesmannen har gjennom GSI-innsamlingsperioden gitt ukentlige statusrapporter til kommunene og private skoler for GSI-innsamlingen i Telemark. Dette har vi fått positiv tilbakemelding for og bidratt til at GSI er satt på dagsorden i denne perioden.

Fylkesmannen har gått gjennom innrapporterte data nøye, og ved usikkerhet kontaktet Fylkesmannen den ansvarlige for utfylling. Behovet for bistand fra Fylkesmannen ute i kommunene og private skoler er i stor grad på innlogging, avklaring av diverse registreringer og ikke minst kvalitetsikring av data. Alt arbeid var ferdig innen fristen. Fylkesmannen har innen oppgitt frist sendt inn forslag til endringer og forbedringer fra kommunene og de private skolene, samt vår egen evaluering av årets innsamling, til Utdanningsdirektoratet.

Når dataene ble offentliggjort av Utdanningsdirektoratet utarbeidet Fylkesmannen i Telemark et hefte med samling av statistikk og kommentarer for Telemark. Dette ble gjort med utgangspunkt i mal fra heftet som Utdanningsdirektoratet utarbeidet. Dette har blitt godt tatt i mot av kommunene, i tillegg har dette gitt Fylkesmannen i Telemark god kunnskap om opplæringsområdet i Telemark som videre blir brukt bl.a i risikovurdering i forbindelse med tilsyn.

Andre relevante forhold i fylket:

7 skoler fra 5 ulike kommuner hadde i GSI rapportert mindre antall timer til leksehjelp enn det kravet i forskrift til opplæringslova §1 A-1 3 ledd setter. Fylkesmannen i Telemark har skrevet brev til kommunene og innhenter mer informasjon om på hvilken måte kommunene skal sikre at elevenes krav til leksehjelp blir oppfylt.

I kommunene er GSI et område som det jobbes med en forholdsvis kort tid i løpet av året. Dette gjør at behovet for oppdatering og teknisk veiledning er stort, spesielt mot slutten av innsamlingsperiodene. Utskifting i kommunenes personell har også bidratt til dette.

Fylkesmannen vurderer at det er god måloppnåelse på resultatområdet og har gjennom GSI evalueringen som er sendt til Utdanningsdirektoratet kommet med innspill som kan bidra til høyere måloppnåelse på området.

31.4 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget ihht krav. Avdelingen har bred kompetanse innenfor jus, pedagogikk og økonomi slik at en evner å håndtere et mangfold av innfallsvinkler til veiledningen kommunene og brukergruppene forøvrig etterspør.

Barnehage- og utdanningsavdelingen har brukt ca. et halvt årsverk mindre på dette resultatområde i 2012 enn 2011.

En rekke av de muntlige og skriftlige henvendelsene avdelingen mottar krever nærmere undersøkelser/avklaringer, og medfører derfor ressursbruk i avdelingen. Avdelingen ønsker å være/bli brukt som et "kompetansesenter" i tråd med embetets egne prioriteringer. Basert på antall henvendelser/type henvendelser synes avdelingen også å bli oppfattet som dette av brukerne. Særlig de mindre kommunene, som Telemark har mange av, gir uttrykk for at de har svært god nytte av veiledning fra Fylkesmannen i vanskelige saker.

Fylkesmannen gjennomfører hvert år kontaktmøter med skole- og barnehageansvarlige i kommunene. Dette er en viktig arena for informasjons- og veiledningsarbeidet samt for formidling av statlig politikk. Vår strategi er å ha en god dialog med kommunene, men samtidig sette tydelige grenser i tilsyns- og klagesaker. Gjennom å prioritere ressurser til informasjon og veiledning mener vi at vi oppnår en god relasjon til kommunene basert på respekt for deres og våre oppgaver.

Områdene tilsyn, klagesaksbehandling og informasjon- og veiledning konkurrerer om de samme personressursene. Det er mulig å omdisponere ressurser fra informasjon-veiledning til tilsyn og klagesaksbehandling. Det vil imidlertid svekke tilbudet til kommunene som etterspør mer informasjon-veiledning. Siden Fylkesmannen i Telemark svarer opp kravene i embetsoppdraget på alle tre områder, ønsker vi ikke å endre denne ressursfordelingen vesentlig. Vi vil likevel følge utviklingen og jevnlig vurdere om prioriteringene må endres.

Veilederkorps

Telemark har tidligere skaffet tre veiledere. Vi er nå i siste pulje for tilbud fra Veilederkorps. I august arrangerte Fylkesmannen et kontaktmøte for kommunene der en representant fra Udir redegjorde både for tilbudet til kommunene om å motta veiledning samt rekruttering av nye veiledere. Telemark fikk ingen nye veiledere etter dette, men seks kommuner søkte om hjelp, og fem kommuner får nå tilbud fra Veilederkorps. Den siste kommunen deltar i prosjektet Vurdering for læring som passet bedre for deres behov.

Manifest mot mobbing og bedre læringsmiljø

Fylkesmannen har via hjemmesiden oppfordret kommunene til å ta tak i årets fokusområde i arbeidet nmed å motvirke mobbing. Det har også vært tema i våre kontaktmøter med kommunene. Vi har ikke hatt personalressurs til å fokusere ytterligere på dette. Men temaet er behørig behandlet gjennom felles nasjonalt tilsyn med elevenes psykososiale miljø. Når vi har veiledet kommunene direkte (skolefaglig ansvarlig og rektorene) i forbindelse med kap 9A, har Bedre læringsmiljø vært tema der.

"Inn på tunet"

Fylkesmannen har i sin tilstandsrapport for 2012 til kommunene informert grundig om det regelverket som gjelder når kommunene bruker alternative opplæringsarenaer til elever med særlige behov. "Inn på tunet" tilbudet har gjennom flere år vært i bruk i deler av fylket. I tilstandsrapporten blir kommunene gjort oppmerksomme på at kravet om sakkyndig vurdering og enkeltvetak må være på plass, og at læreplanverket for Kunnskapsløftet gjelder så langt det passer. Fylkesmannens landbruksavdeling, sosial- og helseavdeling og barnehage- og utdanningsavdeling har også sammen deltatt på en samling for tilbydere og brukere av tjenester i ordningen "Inn på tunet".

Informasjon og veiledning om regelverk, læreplaner og tilhørende materiell og ressurser for opplæring av minoritetsspråklige elever

Fylkesmannen har vært i kontakt med KD for å etterlyse den annonserte veilederen. Det ble opplyst at denne var forsinket. Det var i embetsoppdraget vist til samarbeid med Utdanningsdirektoratet om utvikling og gjennomføring av informasjonsplan. Vi regner med at et initiativ vil komme fra Utdanningsdirektoratet i neste runde. Som en forberedelse har vi lagt inn et tiltak i vår tiltaksplan for neste år der vi skisserer et tiltak-muligens i samarbeid med NAFO.

Tilstandsrapport og Skoleporten

Fylkesmannen har gitt informasjon og veiledning på forespørsel til skoleeiere i forbindelse med utarbeidelse av tilstandsrapport og funksjonalitet i Skoleporten. Våren 2013 vil Fylkesmannen i samarbeid med KS, Høgskolen i Telemark og Utdanningsforbundet arrangere temadag om analyse av data som grunnlag for kvalitetsarbeid. Fylkesmannen vil også arrangere samling for skoleeiere om bruk av Skoleporten i lokalt kvalitetsarbeid. Utdanningsdirektoratet vil holde det faglige innholdet på samlingen.

Fylkesmannen i Telemark viderefører arbeidet med å styrke skoleeieres og skolelederes kompetanse i bruk av verktøy for kvalitetsvurdering og skoleutvikling ved hjelp av disse samlingene og løpende veiledning og informasjon til skoleeiere.

31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartleggingsprøver

Fylkesmannen i Telemark har utført embedsoppdraget. Telemark har to ansatte som arbeider med eksamen og nasjonale prøver slik at risikoen reduseres. Samlet ressursbruk på området er 1,14 årsverk

PAS/PGS: Det blir jevnlig gitt god og rask brukerstøtte og veiledning på innlogging/bruk av PAS/PGS. Fylkesmannen mottar og videreformidler også feilmeldinger til Utdanningsdirektoratet. Fylkesmannen vurderer at måloppnåelsen kunne bli store dersom embetene hadde større påvirkning på utvikling av PAS, f.eks ved å være representert i arbeidsgrupper/utvalg for utvikling.

Nasjonale prøver: Nasjonale prøver er gjennomført i henhold til sentrale retningslinjer. Fritaksprosenten varierer fra skole til skole og kommune til kommune. Regler for fritak er kommunisert på våre samlinger med skolefaglig ansvarlig i kommunene og som veiledning på telefon.

Fylkesmannen i Telemark registrerer at det kun er en frist for å registrere resultater fra Nasjonale prøver. Dersom dette hadde vært som f.eks for GSI, en frist for skolen og en frist for skoleeier ville det vært større mulighet for å følge opp/purre skolene for å legge inn resultater.

Fylkesmannen håper det er mulig å få til en større sikkerhet ved påmelding til prøver slik at det gjør det vanskeligere å melde elever til feil prøver. I 2012 var det en del skoler som feilpåmeldte elever til lesing i nordsamisk. Dette krevde endel ekstraarbeid både for Fylkesmannen og skolene det gjaldt.

Elektroniske kartleggingsprøver: Kartleggingsprøver er gjennomført i henhold til sentrale retningslinjer

Sentralt gitt eksamen i grunnskolen og eksamen i grunnskoleopplæring for voksne: Fylkesmannen hadde god tilgang på sensorer til sentralt gitt eksamen i engelsk. Oppmannen var ny i rollen fra 2012. Fylkesmannen var veldig fornøyd med hennes gjennomføring av oppdraget. Sensorskoleringen ble gjennomført etter eksamen og etter Utdanningsdirektoratets samling for oppmennene (forhåndssensur). Gjennomføringen av fellessensuren var tilfredsstillende. Sentralt gitt eksamen i grunnskolen er gjennomført etter sentrale retningslinjer.

Fylkesmannen har overlatt ansvaret for organisering og gjennomføring av lokalt gitt muntlig eksamen i grunnskolen til kommunene. Det er etablert tre regioner i fylket som har etablert et fast og godt samarbeid. Etter Fylkesmannens vurdering gjennomføres lokalt gitt eksamen på en tilfredsstillende måte.

Sentralt gitt eksamen i videregående opplæring

Fylkesmannen i Telemark bistår Fylkesmannen i Buskerud hvert år på fellessensur i videregående skole i januar og juni, samt at vi bistår Fylkesmannen i Østfold på hurtigklagebehandlingen i juli.

To videregående skoler i Telemark er påmeldt Utdanningsdirektoratets forsøk med eksamen med adgang til internet våren 2013. Vi forventer at dette vil bidra til økt måloppnåelse på området gjennom bevisstgjøring og fokus på forsvarlig gjennomføring av eksamen.

Fylkesmannen vurderer måloppnåelsen for resultatområde 31.5 som god.

Fylkesmannen i Telemark

Særskild Rapportering	JA	NEI	Øvrige kommentarer
1. Benytter embetet informasjonen som fremkommer ved avvikling av prøver og eksamener i tilsynsarbeidet?	X		

	Spesifiser dersom avvik fra lands-	Spesifiser dersom stor variasjon mellom	Vurdering av årsak til	Beskrivelse av tiltak over skoleeiere med
--	------------------------------------	---	------------------------	---

	gjennomsnittet totalt eller på enkeltprøver)	skoleeiere innad i fylket	avvik	høy andel elever med fritak
2. Hvor stor andel av elevene har fått fritak fra deltakelse på nasjonale prøver	Engelsk: Telemark har i snitt fritatt færre elever enn landsnittet (tallene i parentes er landssnittet). 3,5% (3,8%) for 5. trinn og 1% (1,9%) for 8. trinn. Lesing: 5 trinn: fritak i Telemark ligger under landssnittet med 4,6% fritatt (landssnittet er 4,9%) 8. trinn og 9. trinn ligger høyere enn landssnittet med et avvik på 0,5 % på 8. trinn og et avvik på 1,1% på 9. trinn. Regning: Fritak ligger under landssnittet for både 5. med 2,9%, 8. med 1% og 9 trinn med 1,2%.	Engelsk: Stor variasjon på 5. trinn- fra 0 til 11,6% Lesing: Stor variasjon på 5. trinn – fra 0 til 22,2% fritatt Regning: En kommune skiller seg ut med 12,9 % fritatt på 9. trinn	Årsak til stor variasjon kan for de kommunene med høy andel fritatt i engelsk og regning kan være høy andel av spesialundervisning.	Tilsyn og informasjon til skoleeiere om regler for fritak i forkant av nasjonale prøver.

31.7 Tilskuddsforvaltning

Tilskudd til grunnskoleopplæring av barn og unge asylsøkere

Tilskudd til grunnskoleopplæring for barn og unge asylsøkere bosatt i mottak er utbetalt for høsten 2011 og våren 2012. For disse periodene var det 3 kommuner i Telemark med mottak. Det har ikke forekommet søknader vedr. barn/unge bosatt i omsorgssenter denne perioden.

Søknader er kontrollert i forhold til at alle opplysninger er på plass i skjemaet og mot UDI's beleggslister. Der hvor det forekommer uoverensstemmelser undersøkes dataene enten med kommunen eller UDI.

Tilskudd til leirskoleopplæring

Fylkesmannen behandler leirskoletilskuddet etter gitte retningslinjer og frister. Før utbetaling av tilskuddet er kravet at alle søknader må inneholde kvittering for opphold på leirskole samt elevlister. I tillegg vurderes tallet på grupper opp mot GSI tall fra kommunen.

Resultatområde 32 Oppgaver for økt kvalitet i grunnopplæringen

I tillegg til oppgavene i embetsoppdraget, har Fylkesmannen i Telemark et prosjekt, Talenter for framtida, for å sikre kvalitet i opplæringen og gjennomføring i videregående skole. Prosjektet medfører at vi bruker forholdsvis mye mer ressurser på dette resultatområdet enn det embetsoppdraget i seg selv krever. Prosjektet er omtalt nedenfor, men gis en grundig omtale i kap 2. Arbeidet i prosjektet samt gjennomføring av oppdraget på resultatområde 32 gir etter egen vurdering god måloppnåelse.

Når det gjelder Dronning Sonjas skolepris må vi dessverre erkjenne at vi til tross for iherdig markedsføring og direkte kontakt, også mot rådmenn og ordførere, ikke har fått kandidater. Vi mener det finnes skoler i Telemark som burde kunne nomineres. Men det ligger kanskje ikke til det telemarkske lynne å framheve egne prestasjoner.

32.2 Kompetanseutvikling

Etter- og videreutdanning

Fylkesmannen i Telemark har gjennomført oppdraget og har etter egen vurdering nådd målene.

Måloppnåelse sett i lys av

- a. Embetets ressurser: Fylkesmannens totale ressursbruk i arbeidet med etter- og videreutdanning lå i 2012 på omtrent samme nivå som i 2011.
- b. Kompetanse: Fylkesmannen har den nødvendige kompetanse og gode saksbehandlingsrutiner. Det har vært samme saksbehandler på dette arbeidsområdet de fire siste årene.
- c. Metodikk og strategier: Fylkesmannen har bidratt til god forankring av strategien gjennom Forum for utdanning og deltakelse i de regionale GNISTmøtene.
- d. Andre relevante forhold i fylket: I Telemark er GNISTarbeidet lagt til Forum for utdanning som består av representanter for tre kommuneregioner, KS, høgsolen, Utdanningsforbundet og Fylkesmannen. KS har sekretariatsfunksjon. Det er ikke planlagt særskilte tiltak i 2013 for å bedre måloppnåelsen på resultatområdet utover at saken tas opp i Forum for utdanning og andre møtearenaer med kommunene.

32.3 Skoleporten

Fylkesmannen i Telemark vurderer at det er god måloppnåelse på resultatområdet.

Kompetansen i embetet vedrørende skoleporten er oppdatert bl. a ved nyrekruttering og ved å følge Utdanningsdirektoratets samlinger på området.

Fylkesmannen har gitt informasjon om funksjonalitet og praktisk bruk av innholdet i Skoleporten der Fylkesmannen har blitt forespurt. Fylkesmannen mottar få henvendelser vedrørende utarbeidelse av tilstandsrapporten og funksjonalitetene i Skoleporten. Brukerstøttefunksjon er oppdatert.

Fylkesmannen planlegger en samling for skoleeiere våren 2013 med fokus på bruk av skoleporten i lokalt kvalitetsarbeid for å øke måloppnåelsen på området.

Når det gjelder bruk av informasjon fra Skoleporten i tilsynsarbeidet, vises til resultatområde 31.1: Tilsyn.

32.4 Erfaring- og kunnskapsinnhenting

Nytt fag på ungdomstrinnet - arbeidslivsfaget

Fylkesmannen har i likhet med tidligere år koordinert all virksomhet i fylket i forbindelse med det nye faget på ungdomstrinnet - arbeidslivsfaget. Det er avholdt 2 samlinger med de skolene som har fått innvilget sine respektive søknader om forsøk etter opplæringslovens § 1-4 - Arbeidslivsfag. I tillegg har vi fått med oss 2 nye skoler siste skoleår. I disse møtene har fokuset vært å dele erfaringer med hverandre, samt gi råd og veiledning om sentrale utfordringer i en forsøksordning.

Representanter for skolene og fylkesmannen har deltatt i fellessamlingen for alle kommuner og skoler som deltar i forsøket i samarbeid med Fylkesmennene i Buskerud og Vestfold.

Fylkesmannen har også deltatt i eget møte i regi av Utdanningsdirektoratet og bistått direktoratet med innhenting av relevante data.

Dronning Sonjas skolepris for likeverd og inkludering

Fylkesmannen har i forbindelse med Dronning Sonjas skolepris også vært aktiv i 2012 med tanke på nominering av skoler til prisen idet vi ikke fikk søkere i 2010, 2 søkere i 2011 der fylkesmannen valgte å nominere en av skolene etter gitte kriterier, mens vi igjen stod uten søkere i 2012. Dette er vi selvfølgelig ikke fornøyd med.

Søknadsprosedyrene ble gjort kjent gjennom eget brev til alle skolene i fylket og i møter fylkesmannen har med skoleeierne. Dette ble fulgt opp gjennom "fyldig" informasjon på vår nettside. Saken er også fulgt opp i fylkesmannens møter med rådmenn og ordførere samt i kontaktmøter med skoleansvarlige i kommunene.

Talenter for framtida

Fylkesmannen har en førende rolle i satsingen "Talenter for framtida" som retter seg mot 6 kommuner i Grenland-regionen, NAV og fylkeskommunen. Hovedmålet for prosjektet er å bidra til at flere ungdommer blir kvalifisert for arbeidslivet og gjennomfører videregående opplæring. Prosjektet er godkjent av de ulike kommunestyrene og omfatter en rekke personer som nå er blitt involvert i et allsidig arbeid.

Fylkesmannen har gjort prosjektet til et satsningsområde på tvers av avdelingene, har ansatt prosjektleder i hel stilling og er representert i både styringsgruppe og referansegrupper. Assisterende fylkesmann er sågar leder av styringsgruppa.

Utdanningsdirektoratet er informert om prosjektet gjennom embetets styringsdialog med direktoratet.

I 2012 er det nedsatt arbeidsgrupper der temaene er "Overganger" og "Foreldresamarbeid". Det er holdt egne samlinger for prosessledere, slik at god oppstart og fremdrift blir ivarettatt. Arbeidsgruppene skal levere sine respektive oppgaver pr. 15.04.13.

Se forøvrig en grundig presentasjon av prosjektet i kap 2.

32.5 Tiltak innenfor tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning

GSI-tallene for spesialundervisning i landet og Telemark fra 2005-2013 viser en tydelig utvikling. Telemark lå under landsgjennomsnittet i starten av perioden. Fra 2006 begynte spesialundervisningen å øke. I perioden 2010-13 lå fylket godt over landssnittet, hhv 10,2 %, 10,7 % og 10,7%. Det er også stor spredning mellom kommunene, fra 15,6 - 6,0 %. Både kommunene og Fylkesmannen var bekymret for utviklingen, og i 2012 har vi samarbeidet om å sette fokus på og arbeide med feltet. Flere tiltak har vært gjennomført. Vi ser nå at både rådmannsutvalget i fylket og kommuner enkeltvis planlegger et arbeid som skal bedre kvaliteten og sikre at spesialundervisning gis innenfor rammene av regelverket.

Vi får gode tilbakemeldinger på vårt veiledningsarbeid. Vi har også fått tilbakemeldinger på at vår klagesaksbehandling er drivende på omfanget av spesialundervisning. Vi har drøftet om dette er tilfelle, men mener at vi har en praksis som er i samsvar med regelverket. Klagesaksbehandlingen viser at forvaltningskompetansen i kommunene er varierende og kan føre til at klager får medhold eller at vedtak oppheves. Vi vektlegger derfor å gi kommunene veiledning.

Informasjon og veiledning om tilpasset opplæring, spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning, jf Meld.St.18 (2010-2011)

Oppdrag og retningslinjer for området slik det er beskrevet i Meld.St.18 har vært i fokus dette året. Vårens kontaktmøte med barnehage- og skolefaglig ansvarlige i kommunene, samt alle PP-lederne hadde i sin helhet økning i spesialundervisningen som tema. FM inviterte Ingrid Fylling fra UiN til å utfordre barnehage- og skoleeier på sitt forhold til og ansvar for PPT. Tema var spesialundervisningskurver og systemretta arbeid.

FM har jevnlig kontaktmøter med PP-lederne i Telemark for å informere om nye bestemmelser, rundskriv, Stortingsmeldinger, høringer etc. som er aktuelt for denne målgruppen. I tillegg har temaet samordning og samhandling med andre aktører i det kommunale og fylkeskommunale støtteapparatet vært behandlet gjennom møter med lederen av Telemarksprosjektet "Den gode skolehelsetjenesten", og planlegging av et samarbeidsmøte med representanter for HABU. Vi har også forberedt etablering av nettverk med det nye Statped sør-øst.

Medvirkning og deltakelse i nettverk mellom skoleeiere, PPT, Statped UH-sektor og andre statlige og kommunale tjenester og fagmiljøer

FM i Vest-Agder, Aust-Agder og Telemark har hatt samarbeidsmøte med SKS og ny direktør i Statped sør-øst Steinar Sandstad. Ønsket retning på nye samarbeidsformer har vært tema. Dette samarbeidet fortsetter i 2013.

Spesialundervisning var tema også på høstens kontaktmøte med barnehage- og skoleeiere. Statped sør-østs la fram planene for "Nye Statped" og retning på samarbeidet i Telemark. Statped møtte også gruppe fra PPT-lederforum for å planlegge det kommende nettverket. Fokus i det videre arbeidet vil være å planlegge det faglige innholdet i nettverket, samt etter- og videreutdanningsstrategien for PP-tjenesten. Etter hvert vil andre

samarbeidinstanser kunne trekkes inn i nettverket.

Fylkesmannens ønsker å spre gode erfaringer. Larvik kommune informerte om sin strategi i skoleutviklingsarbeidet, spesifikt rettet mot barn, unge og voksne med særskilte behov. Notodden kommune informerte om sin suksess med å snu spesialundervisningskurven. Notoddens praksis har også vært grundig drøftet i tidligere PPT-lederforum. Flere kommuner velger nå å følge Notoddens eksempel med å øremerke tid for PPT til direkte tilstedeværelse ute på skolene.

Dokumentasjon om opplæringen til barn, unge og voksne med behov for særskilt hjelp og støtte i kommunene og fylkeskommunen - sammenstilling og vurdering

Telemark har gjennomført kartlegging av kommunenes strategier, jf utdypet embetsoppdrag våren 2012. Først gjennomgås her status for fylket. Deretter gir Fylkesmannen sine vurderinger.

Vest-Telemark med 6 kommuner (Vinje, Tokke, Kviteseid, Fyresdal, Nissedal, Seljord) samarbeider i et Forum for utdanning. Kommunene har en felles interkommunal PP-tjeneste. De arbeider emd å snu spesialundervisningskurven i et felles prosjekt sammen med PPT og andre kompetansemiljøer. Kommunene erkjenner at de ikke har klart å realisere satsningen "Tidlig innsats" fra St.meld.16 (2006-2007) da det stadig er en stor del av elevene på ungdomstrinnet som får spesialundervisning. De mener det vil være mulig å snu dette med en kombinasjon av tiltak. Strategien går ut på a) å øke kvaliteten på den ordinære tilpassa opplæringen og rette fokus mot klassemiljø og fellesskap, b) å redusere antall tilmeldinger til PPT og c) identifisere årsakene til økte spesialpedagogiske tiltak i den enkelte kommune.

Vest-Telemark-kommunene vil ha konkrete, målbare resultatindikatorer, for eksempel 1) Antall tilmeldinger til PPT reduseres med 20%, 2) Antall vedtak med tiltak mindre enn 4 t/u reduseres med 20% og 3) Andel elever i Vest-Telemark med enkeltvedtak må ned med 4 % i løpet av 3 år.

Vest-Telemarkkommunene har samme snitt som fylket, 10,7 %. Den høyeste i Vest-Telemarkgruppen er Tokke med 12,7 %, den laveste Seljord med 7,46 %. Seljord mener selv at årsaken til det lave tallet kan være satsing på en egen kommunal logoped som arbeider direkte med elever, samt bidrar til å øke den generelle kompetansen blant lærerne innen fagområdet lesing og skriving.

Midt-Telemark med 3 kommuner (Bø, Sauherad, Nome) har en felles interkommunal PP-tjeneste. De samarbeider i Fagråd for PPT Midt-Telemark. Deres strategi er under arbeid. Bø kommune rapporterer likevel om innføring av en rutine i ni punkter på kommune- og skolenivå med virkning fra våren 2013. De forventer redusert saksbehandlingstid som en følge av dette. Når det gjelder PP-tjenesten skal hver skole og barnehage ha tilknytning til faste fagpersoner i PP-tjenesten.

Midt-Telemarkkommunene har i skoleåret 2012/13 et gjennomsnitt på 13,7 % spesialundervisning. Dette er svært høyt i forhold til snittet for landet (8,57). Sauherad har 15,6 %, Bø 13,2 % og Nome 12,4 %. Sauherad kommune er midt i en stor omstilling med sammenslåing av alle skolene til en sentralskole. Bø kommune har blitt tilbudt og takket ja til Fylkesmannens tilbud om veiledning. Dette skjer i april 2013.

Øst-Telemark med 3 kommuner (Tinn, Hjartdal, Notodden) samarbeider med Midt-Telemark PPT om å yte tjenester til fylkeskommunen. Tinn har sin egen PP-tjeneste mens Notodden og Hjartdal har et interkommunalt samarbeid.

Tinn kommune har vedtatt en kvalitetsutvilingsplan for 2012-2016 der tilpasset opplæring, styrket lærertetthet på småskoletrinnet og lærers kompetanse på grunnleggende ferdigheter er prioritert. Det er også lagt vekt på kvalitet i spesialundervisningen. Ressursfordelingen i kommunen er knyttet til elevtall, ikke antall enkeltvedtak. Skolene oppfordres til å se på ressursene som en mulighet til å gi alle elever god undervisning uten å binde dem opp i flere enkeltvedtatt enn nødvendig. Kommunen ber skolene gjøre grundige kartlegginger og prøve ut ulike tiltak før henvisning til PPT. Kommunen holder på med å implementere LP-modellen under veiledning av tidl. Lillegården kompetansesenter. PPT er sentral i implementeringen.

Hjartdal kommune melder om lavt elevtall og god oversikt, noe som bidrar til kort saksbehandlingstid. Likevel er de avhengig av kapasiteten ved felles PP-kontor med Notodden. Kommunen er opptatt av å forsterke tiltak for tidlig innsats fordi det fortsatt er et høyt antall vedtak på ungdomstrinnet. De er fornøyde med PPTs faste kontordag ute på skolene.

Notodden kommune har arbeidet godt både med saksbehandlingstider og PPTs systemretta arbeid. GSI viser at

Hjartdal og Notodden ligger aller best an av samtlige kommuner i fylket; Hjartdal med 6,1 % enkeltvedtak og Notodden med 6,76 %. Det har vært et tett samarbeid mellom seksjonsleder i Notodden og leder av PPT. Kommunen har en ressursfordelingsmodell som er svært forutsigbar, og som ikke premierer skoler med mange enkeltvedtak. Ressursmodellen gir god tildeling til 1.trinn.

Grenland og Vestmar med 6 kommuner (Grenland: Siljan, Skien, Porsgrunn, Bamble. Vestmar: Kragerø, Drangedal) har et regionalt samarbeid der aktuelle temaer drøftes, men alle har egen PP-tjeneste.

Siljan har dette skoleåret 14,9 % elever med enkeltvedtak, en økning fra 12,9 % året før. Forklaringen er tilflytning av elever med store hjelpebehov. Henvisningene til PPT økte med 50 % i 2012. Kommunen er liten (to skoler) og har dermed en liten PP-tjeneste med en hel stilling og to mindre prosentstillinger. De har startet arbeidet med å kanalisere ressursene inn mot tilpasset opplæring. Barneskolen henviser tidligere. Kvalitetssystemet i PPT skal skriftliggjøres, og føringer for systemrettet arbeid skal tas inn.

Skien er den største kommunen i fylket med ca. 52000 innbyggere. GSI tall viser 11,3 %, det samme som året før. Kommunen har ikke utarbeidet noen strategi, men gjort enkelte grep. Selv om det er flere tilmeldinger i tidlig alder - særlig førskolebarn - har det ikke blitt færre blant eldre elever. Det er satt fokus på tilrådninger om 1-5 timer. Dette bør kunne løses innenfor den ordinære opplæringen. Nytt tilmeldingsskjema fra PPT med mer kartlegging i forkant skal kunne gi kortere saksbehandlingstid. Kommunen sier at PPT ikke er styrket pga presset økonomi.

Porsgrunn er den nest største kommunen med ca. 32000 innbyggere. De har en omfattende spesialpedagogisk plan, sist vedtatt i kommunestyret i november 2012. GSI viser at kommunen har hatt en økning i antall enkeltvedtak om spesialundervisning de siste tre årene: skoleåret 10/11 = 8,35 %, 11/12 = 9,39 %, 12/13 = 10,2 %. I planen står det at det må arbeides målettet med å bremse veksten i spesialundervisningen. PPT vil styrke fokuset på det systemretta arbeidet med mer tilstedeværelse ute på skolene, og med klasseledelse som naturlig fokus. I den spesialpedagogiske planen har elever som viser problematferd stort fokus. Planen har en tiltaksversikt med 11 forslag. Porsgrunn har dessuten laget en kvalitetsplan med beskrivelse av forventninger til alle i ansvarskjeden. Planen heter "Klart vi kan" og har følgende fire satningsområder: Ledelse på alle nivåer, Læringsfremmende atferd, Grunnleggende ferdigheter og Vurdering for læring.

Bamble har ifølge GSI hatt en nedgang i antall enkeltvedtak fra 13,6 til 11,2 %. PPT har endret arbeidsform. Et tverrfaglig team går ut på 1.trinn og vurderer barn som kan ha en risiko for å henge etter faglig og sosialt. Dette er tidlig innsats satt i system. Skolen setter inn tiltak raskt, og mener dette har positive konsekvenser med nedgang i antall tilmeldinger til PPT.

Kragerø ønsker å sette inn tidlig innsats i form av tilpasset opplæring heller enn spesialundervisning tidlig i opplæringsløpet. De har forsøkt å bruke vedtak på inntil 5 t/u som en fleksibel ressurs, men erfarer at timer som ikke er bundet i enkeltvedtak forsvinner fra skolens budsjett. Kragerø har hatt en oppgang i antall enkeltvedtak fra 8,5 % til 9,2 % det siste året. Kommunen har ingen uttalt strategi for å styrke PPTs systemretta arbeid. Generelt kan det være vanskelig for PPT å komme i posisjon, og man må ha noe å tilby som man kan bruke tid på. Trykket på individretta arbeid er stort. PPT har dette året tatt initiativ til å bistå skolene med oppfølging av nasjonale prøver i lesing.

Drangedal er en liten kommune med ca to stillinger i PP-tjenesten. GSI viser at kommunen har redusert antall vedtak om spesialundervisning fra 12,6 % til 10,7 % siste år. Kommunen har de siste par årene hatt store utfordringer knyttet til § 9A-3, og ikke hatt spesielt fokus på strategier innen spesialundervisningen.

Telemark fylkeskommune har tidligere tatt del i en gjennomgående PP-tjeneste. Fra 01.08.2012 er det opprettet egen PPT for Nedre Telemark, dvs kommunene i Grenland og Vestmar. Vest-Telemark PPT og Midt-Telemark PPT betjener som før de videregående skolene vest, midt og øst i fylket.

De videregående skolene er autonome i sin drift. Hver skole har en leder for tilrettelagt undervisning (T-leder). T-leder avgjør hvordan kontaktlærers melding om behov skal håndteres, f.eks i tverrfaglig team der PPT er representert. Kort saksbehandlingstid tilstrebes. Flere elever får enkeltvedtak om spesialundervisning ved innsøking til vg1. Antallet går ned ved innsøking til vg2. Utviklingen er i tråd med det økte fokuset fylkeskommunen har på tilpasset opplæring. Det er utviklet et nytt meldeskjema som er spisset mot spesialundervisning. Strategi for systemretta arbeid er jevnlig tema når fylkeskommunen deltar på netverksmøter med PP-lederne. Opprettelsen av PPT for Grenland og Vestmar har sammenheng med et ønske om å få til et nærmere samarbeid om skoleeiers behov og ønske om mer systemrettet arbeid fra PPTs side. Det er flest videregående skoler i Nedre Telemark. Det er fast tilstedeværelse fra PPT ute på skolene.

FYLKESMANNENS VURDERING: Telemark ligger 2,13 % over landsgjennomsnittet på antall enkeltvedtak i

grunnskolen. Selv om det i fylket samlet sett ikke har vært noen økning, 10,7 % i 2011-12 som i 2012-13, har det likevel vært en økning i halvparten av kommunene. Kun Seljord, Notodden og Hjartdal ligger under landsgjennomsnittet.

Saksbehandlingstid:

3 kommuner har en strategi for å korte ned saksbehandlingstiden, 15 kommuner har det ikke. Strategiene handler om endring av ressurstilodelingsmodell for midler til spesialundervisning og plan for tidlig innsats som skal medvirker til færre sakkyndige utredninger.

Flere kommuner peker på PP-tjenesten som "flaskehalsen", men ingen har konkrete planer om endringer i arbeidsmåter eller økning i kapasitet. Kommuner melder om trang økonomi med liten mulighet til å styrke PP-tjenesten. Et annet forhold er den økende mengden oppmeldinger til PP-tjenesten. Enkelte nevner økt fokus på tidlig innsats som en årsak. Samtidig har ikke antall enkeltvedtak i de øverste klassesettene gått nevneverdig ned. De generelle rammene til skolene er redusert, og muligheten til å gi tilpasset opplæring innenfor det ordinære tilbudet svekkes. Det fører igjen til press på spesialundervisning fordi lærere ikke rekker å gi alle elever den oppfølgingen de har rett til. Dette genererer større press på PP-tjenesten og dermed lang saksbehandlingstid.

Strategi for å snu spesialundervisningskurven:

10 kommuner har planer som skal bidra til å snu kurven, 8 har det ikke. Planene har ulikt fokus, men felles er satsing på tidlig innsats. Få gir konkrete beskrivelser av hvordan. Unntaket er Langesund barneskole i Bamble kommune som har innført tverrfaglig intens innsats i to sammenhengende uker tidlig på 1.trinn for å vurderer hvilke barn som kan ha en risiko for å henge etter faglig / sosialt. Et annet eksempel er en uttalt innsats i førtilmeldingsarbeidet, slik at elever med utfordringer som kan løses innenfor den ordinære tilpassede undervisningen lukes ut av køen til PP-tjenesten.

Kommuner der skolefaglig ansvarlig går aktivt inn i strategiarbeidet sammen med PP-tjenesten kan vise til konkrete resultater. Notodden/Hjartdal er et godt eksempel. PPT fikk her beskjed om at 40 % av tiden skulle øremerkes tilstedeværelse på skolene. Det har tatt tre år å etablere en god praksis på dette.

Nissedal kommune har arbeidet med utvikling av opplæringssektoren over flere år. Fylkesmannen har gitt veiledning. De har redusert sin spesialundervisning fra 22,6 % i 2011-12 til 8,67 % i 2012-13. Når en ser på fordeling på årstimer, har de nå ingen elever med vedtak på mindre enn 76 t pr. år.

Strategi for styrking av PP-tjenestens systemrettede arbeid: Fylkesmannen har fått bekreftet fra kommunene (Kontaktmøtet 10.mai) at de nok ikke styrer PP-tjenesten slik de har anledning til. PP-tjenesten må selv legge sine strategier ut fra kjennskapet til skolene i egen kommune. Skolene ber sjelden om bistand til systemrettet arbeid, selv om enkelte implementerer f.eks LP-modellen eller andre programmer der PP-tjenesten blir tatt med.

Fylkesmannen har grunn til å tro at PP-tjenestene generelt mangler kompetanse på systemrettet arbeid. Da blir det heller ikke etterspurt ute på skolene. PP-tjenestens medarbeidere har svært god kompetanse på lærevansker og utredning. Den nasjonale etter- og videreutdanningsplanen for PP-tjenesten bør inneholde tilbud om kompetansegivende påfyll om systemperspektiv og systemforståelse. Høyskolene kan være nærliggende aktører her med nærhet til kommunene, noe som kan bidra til økt deltakelse.

Sluttkommentarer

5 kommuner i Telemark får nå bistand fra Veilederkorps (Nome, Kragerø, Tokke, Fyresdal, Seljord). Enkelte har meldt om tidlig innsats og spesialundervisning som aktuelt innsatsområde.

Telemark fylkeskommune har hatt en gjennomgående PP-tjeneste. Fra 01.08.12 har det imidlertid blitt opprettet en egen fylkeskommunal tjenesten for nedre del av Telemark. Dette er gjort for å få et nærmere sammenheng mellom skoleeiers behov og ønsker og PP-tjenestens systemretta arbeid. Bakgrunnen er et ønske om mer tilpasset opplæring ved de videregående skolene fordi det har blitt registrert at flere elever har spesialundervisning ved innsøkning til VG1.

Fylkesmannen registrerer at det sentrale leddet i kommunene og fylkeskommunen ikke i særlig grad har fokusert på strategiarbeid. Det overlates til skolene og PP-tjenesten selv å løse utfordringene. PP-tjenesten må ofte bære ansvaret alene for lange ventelister og mange elever med behov for spesialundervisning.

Resultatområde 33 Tilsyn og forvaltningsoppgaver på barnehageområdet

33.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen i Telemark har administrert tilskuddsordningene iht regelverket for den enkelte tilskuddsordning. Søknader om tilskudd er behandlet uteg ugunnet opphold. Det er gjennomført stikkprøvekontroll. Rapportering pr. 3. februar og 12. september er utført.

Etterhvert som flere av tilskuddsordningene på barnehageområdet utfases, blir det færre søknader å forholde seg til. Etterslepet ifht investeringstilskudd og tilskudd til faste plasser i midlertidige lokaler er ivaretatt i 2012 og ut fra den informasjon vi har vil det ikke komme tilsvarende i 2013.

Ressursbruken når det gjelder kontroll vil være avhengig av hva kontrollen avdekker. I 2012 har vi hatt en økt innsats særlig knyttet til å avslutte en sak fra 2011.

Det er utbetalt investeringstilskudd til 3 barnehager. Fullstendig søknad fra Sandøya naturbarnehage, Porsgrunn kommune, tilleggssøknad fra Akrobaten Telemark Idrettsbarnehage, Porsgrunn kommune, og tilleggssøknad fra Tennesmoen barnehage, Notodden kommune.

Fylkesmannen har gjennomført formalia- og rimelighetskontroll av opplysningene i søknadene.

Fylkesmannen har foretatt stikkprøvekontroller:

- kontrollert 2 kommuner i forhold til mottatt tilskudd til faste barnehageplasser i midlertidige lokaler (tilskudd utbetalt i 2009). I tillegg fulgt opp kontroll med 1 kommune etter utsatt frist i kontroll i 2011. (tilskudd utbetalt i 2008)

- kontrollert 3 kommuner i forhold til mottatt tilskudd for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder (tilskudd utbetalt i 2011)

Alle kontroller er foretatt skriftlig. Alle kontrollene konkluderte med at tilskuddene var mottatt og benyttet i tråd med regelverket. Ett unntak var oppfølgingen av kontrollen av investeringstilskuddet gitt i 2008. Konklusjonen her var at kommunen som myndighet ikke har kontrollert bruk av midlene. Barnehageeier har ikke brukt tildelingen til faste plasser i midlertidige lokaler. Resultatet var at Fylkesmannen ba om å få tilbakebetalt deler av tildelingen. Dette ble akseptert og beløpet er tilbakebetalt.

33.2 Klagesaksbehandling

Fylkesmannen i Telemark har behandlet klagesakene i samsvar med gjeldende regelverk, herunder forvaltningslovens regel om saksbehandlingstid og krav til at vedtak begrunnes.

Hovedtyngden av klagen gjelder forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd. Vi har satt sammen et team fra avdelingen med barnehagefaglig og juridisk kompetanse, i tillegg er embetets stab trukket inn ved behov. Klagesakene er ressurskrevende å behandle fordi de er komplekse. Embetet har brukt mer ressurser på klagesaksbehandlingen i 2012 enn i 2011. Klagesakene i 2012 har i all vesentlig grad omhandlet dokumentasjonskravet, sist utdypet i Rundskriv F-05-11, publisert 29.03.2012. De 4 første klagen i 2012 var fra mindre barnehager som hverken klaget på kommunens tilskuddsberegning eller forklaring/dokumentasjon, med klager på at tilskuddet var for lavt i forhold til barnehagens budsjett og muligheten til å opprettholde drift på tilsvarende nivå som tidligere. Vi samarbeider fortsatt med de øvrige embetene i region øst for å sikre en felles praksis i de fem embetene. Det er gjennomført møter på direktør- og saksbehandlernivå og nettverket av saksbehandlere har kontakt for å vurdere enkeltsaker. Vi fikk 1 klage med utgangspunkt i barnehagelovens §10 Godkjenning.

Fylkesmannen har hatt 10 klagesaker til behandling. En av sakene kom inn i desember 2011 og ble behandlet i 2012. To saker er kommet seint i 2012 og ligger til avgjørelse i januar 2013. En klage gjalt barnehagelovens §10. Her fikk ikke klager medhold. De øvrige klagesakene gjelder Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager. I en av klagen er klager alle ikke-kommunale barnehagene i Porsgrunn; 21 barnehager. En klage er sendt på vegne av 7 ikke-kommunale barnehager i Skien. I denne saken fikk klager medhold og kommunens vedtak opphevet. Kommunens nye vedtak i samme saken ble deretter

påklaget av de samme 7 barnehagene og behandlet av Fylkesmannen. Av de 7 sakene som gjelder tilskudd til ikke - kommunale barnehager og som er ferdigbehandlet hos Fylkesmannen er 1 gitt medhold/opphevet mens de øvrige 6 er endt med ikke medhold.

Alle klagesakene er behandlet innenfor frist for behandlingstid.

Type Klage	Medhold/delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist	Sum
Barnehageloven § 10	0	1	0	0	1
Barnehageloven § 16	0	0	0	0	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0	0	0	0	0
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0	0	0	0	0
Forskrift om likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd	0	32	7	0	39
Forskrift om midlertidig og varig dispensasjon og unntak frå utdanningskravet for styrer og pedagogisk leder § 4	0	0	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning § 3	0	0	0	0	0

Merknad

Antall klagesaker har økt fra 7 i 2011 til 9 i 2012. Teller vi antall ikke-kommunale barnehager klagen i 2012 omfatter er dette antallet 42. To klagesaker er mottatt desember 2012, vedtak ikke fattet.

33.3 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har gjennomført oppdraget. Embetet har god barnehagefaglig og juridisk kompetanse som løser oppgavene på dette resultatområdet. Vi har brukt ca 0,3 årsverk.

Fylkesmannen ser at den doble, kommunale rollen som barnehageeier og barnehagemyndighet er krevende å håndtere for kommunene. Det er ikke alltid klart for kommunene eller omgivelsene når kommunen ivaretar de forskjellige rollene. Fylkesmannen i Telemark er opptatt av fortsatt å bevisstgjøre kommunene på sin doble rolle og hvordan de håndterer den internt og overfor omgivelsene.

Veiledning og informasjon har foregått via kontaktmøter med barnehagemyndighetene i kommunene samlet og med barnehagemyndigheten i enkeltkommuner. Temaer har bl.a. vært kommunens roller både som barnehagemyndighet og barnehageeier og veiledning om forskrift om økonomisk likeverdig behandling av barnehager i forhold til offentlige tilskudd. Andre temaer har vært rekruttering, pedagogisk bemanning, ny formålsparagraf, Fylkesmannen har også deltatt på møter i regi av regioner. I tillegg er det gitt informasjon og veiledning ut fra enkeltkommuners- og private barnehageeieres behov.

I forhold til forskrift om likeverdig behandling av kommuner i forhold til offentlige tilskudd har Fylkesmannen arrangert 2 oppfølgingsmøter med kommunene som barnehagemyndighet og tilskuddsansvarlig. Fylkesmannen har også fortløpende foretatt ringerunder til kommunene for å overvåke situasjonen.

Fylkesmannen har foretatt rapportering vedr. overgangen til rammefinansiering med utgangspunkt i rapportering fra kommunene pr februar og september 2011.

Fylkesmannen har i forbindelse med klagesaker og tilsyn gitt informasjon om- og veiledet i forhold til kommunens rolle som barnehagemyndighet.

Fylkesmannen har i samarbeid med Nafo, avholdt møte for fokusvirksomheter både på barnehage- og skoleområdet.

Fylkesmannen har gjennomført 2 fagdager om retten til spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder. 150 deltagere fra barnehagemyndigheter, barnehageeiere, styrere/pedagoger i kommunale og private barnehager og pp - tjenesten.

Fylkesmannens nettsider er brukt aktivt for å gi informasjon og veiledning.

33.4 Tilsyn

Oppgaven er utført ihht oppdraget. Det er gjennomført tilsyn etter minstekravet. Metodekravet er oppfylt. Det er lagt ned mer tid og ressurser på dette området enn foregående år. Årsaken er at det er oppdaget flere avvik, men

også at vi 2012 har ført tilsyn med kommuner som har hatt særskilte utfordringer som at en kommunen over tid ikke har hatt tilsatt skole- og barnehageansvarlig, mens en annen kommune forholdt seg til en omfattende strukturendring på barnehageområdet.

Det er krevende å få avdelingens juridiske ressurser til å strekke til klagesaksbehandling og tilsyn både på skole og barnehage. I 2012 har vi hovedsaklig gjennomført tilsyn på barnehageområdet uten jurist i tilsynsteamet. Teamet har imidlertid hatt god barnehagefaglig- og forvaltningskompetanse. Jurist har deltatt på de 2 siste tilsynene i 2012.

Fylkesmannen har gjennomført planlagte tilsyn i 5 kommuner. I alle er systemrevisjon benyttet som metode. Kommunene er valgt ut etter en langsiktig plan som er lagt for å nå alle kommunene i fylket i løpet av tre år.

Temaet for alle tilsynene har vært kommunen som barnehagemyndighet med konkret utgangspunkt i kommunen som godkjenningmyndighet, kommunens tilsyn med barnehagene og kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.

4 av 5 kommuner har fått avvik. 4 kommuner har fått avvik som gjelder kommunen som godkjenningmyndighet. 3 av kommunene har fått avvik knyttet til håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. 1 av kommunene har fått avvik som gjelder kommunen som tilsynsmyndighet.

Årsaken til avvikene kan synes å være mangelfulle rutiner, samt manglende kompetanse på myndighetsnivået. Uklare delegasjoner i kommunen kan også være medvirkende.

Et positivt resultat av tilsynene er at det er få avvik på kommunen som tilsynsmyndighet. Vi har hatt sterkt fokus på dette temaet over år, og barnehagemyndigheten i kommunene ser nå ut til å ha erkjent og iverksatt sitt tilsynsansvar. Det er dessverre flere avvik på kommunen som godkjenningmyndighet og regelverket om styrer og pedagogisk bemanning. Det er nødvendig å arbeide videre for å bedre regelverkforståelsen og – etterlevelsen på disse områdene. I tillegg må vi fortsatt ha fokus på kommunenes doble rolle på barnehagesektoren.

Når det gjelder lukking av avvikene gjenstår 3 av avvikene som gjelder godkjenningmyndigheten. Fylkesmannen ønsker konkret dokumentasjon fra nye godkjenningssaker og avviket blir lukket så snart dette foreligger og blir vurdert i henhold til regelverket. Avviket som gjelder håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning er lukket, konkret har dette vært håndtering av regelverket om dispensasjoner. Avviket som gjelder kommunen som tilsynsmyndighet er i ferd med å lukkes. Kommunen det gjelder har levert en plan for tilsynene og det første tilsynet gjennomføres i februar 2013. Fylkesmannen får tilbakemelding på, og erfarer, at tilsynet bidrar til kvalitetsutvikling av kommunenes rutiner og prosedyrer, samt øker bevisstheten og kompetansen på barnehagemyndighetsnivået. En av de mindre kommunene tilbakemelding "Temaet for tilsynet er relevant, men kan for små organisasjoner oppleves som "firkanta"".

FMTE

Tilsynsobjekt:	Sauherad kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningmyndighet. Kommunens tilsyn med barnehagene. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	3 avvik
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Systemrevisjon

FMTE

Tilsynsobjekt:	Skien kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningmyndighet. Kommunens tilsyn med barnehagene. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.

Avvik/funn:	2 avvik
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Systemrevisjon

FMTE

Tilsynsobjekt:	Tokke kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet. Kommunens tilsyn med barnehagene. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning
Avvik/funn:	3 avvik
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Systemrevisjon

FMTE

Tilsynsobjekt:	Porsgrunn kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet. Kommunens tilsyn med barnehagene. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	Ingen
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Nei
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Systemrevisjon

FMTE

Tilsynsobjekt:	Seljord kommune
Tema/myndighetskrav:	Kommunen som godkjenningsmyndighet. Kommunens tilsyn med barnehagene. Kommunens håndtering av regelverket om styrer og pedagogisk bemanning.
Avvik/funn:	1 avvik
Frist for lukking av avvik:	
Pålegg:	Ja
Merknad:	
Ressursbruk:	
Kommentar:	Systemrevisjon

33.5 Kontroll av årsmelding per 15/12 og årsregnskap for ikke-kommunale barnehager

Fylkesmannen har kvalitetssikret data som er fremkommet i årsmeldingene i henhold til føringer gitt av departementet på FM-nett.

Fylkesmannen har fulgt opp at kommunen overholder fristen for innlevering av årsregnskap for ikke-kommunale

barnehager.

Fylkesmannen har bidratt med veiledning ved behov.

Resultatområde 34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen

34.2 Kompetanseutvikling og rekruttering

Fylkesmannen i Telemark har løst oppgavene ihht til oppdraget. Det er grunn til å fremheve samarbeidet med Høgskole i Telemark både når det gjelder kompetansetiltak og rekruttering.

I samarbeid med kommunene ble kompetansemidlene for 2012 i sin helhet fordelt til kommunene etter en fordelingsnøkkel. Fylkesmannen har satt som vilkår at kommunene har utarbeidet en plan for kompetanseutvikling i private og kommunale barnehager. Planen skal ta utgangspunkt i den nasjonale strategien "*Vennskap og deltagelse - Kompetansesatsing for barnehageansatte 2012*". Fylkesmannen hadde en gjennomgang av strategien på kontaktmøte med alle kommunene. Det ble satt noen vilkår for tildeling av midler og bl.a. ble språkstimulering av minoritetsspråklige og flerkulturell pedagogikk inkludert. Alle kommunene søkte midler og fikk tildelt kompetansemidler. Søknadene inkluderte alle grupper personale i barnehagene og både kommunale og ikke-kommunale barnehager var med. Det er 7 kommuner som har private barnehager i Telemark og kompetansesatsingen og søknadene om midler tyder i stor grad på en viderføring av et samarbeid mellom kommunale og ikke-kommunale barnehager som har pågått over tid.

Det ble i 2012 etablert et bredt sammensatt rekrutteringsnettverk - GLØD. Her er representanter fra barnehagemyndighetene i de 4 regionene i fylket, Høgskolen i Telemark, ikke-kommunal barnehageeier, Utdanningsforbundet i Telemark og Fylkesmannen. I tillegg til kick-off sentralt har det vært gjennomført 2 møter i nettverket og det ble sent på året igangsatt tiltak både med tanke på rekruttering og på omdømmebygging. Inkludert i GLØD-nettverket er fylkesmannens Likestillingsteam. Likestillingsteamet har hatt 3 møter i 2012 hvorav ett var i forbindelse med Likestillingssenteret/Kanvas/DMMHs gjennomgang av forestående dagskurs. Utviklingen av andelen menn som arbeider i barnehagene i Telemark har stått stille en stund. Antallet har økt i takt med barnehageetableringer de senere år. Ellers ser vi at mangelen på kvalifisert personale varierer stort fra kommune til kommune og innsatsen i rekrutteringsarbeidet vil måtte ta hensyn til det.

Fylkesmannen har lyst ut og etter søknader tildelt utviklingsmidler til 7 prosjekter. Vilkår for å få tildelt midler var prosjekter til kompetansetiltak eller til lokalt utviklingsarbeid som setter fokus på barnehagens psykososiale miljø eller tiltak som bidrar til at Manifest mot mobbing forankres lokalt. Eller tiltak for å øke rekrutteringen av menn til arbeid i barnehagen, til lokalt utviklingsarbeid og kompetansetiltak som skal bidra til utvikling av barnehagens læringsmiljø som fremmer likestilling mellom gutter og jenter.

Fylkesmannen samarbeider med Høgskolen i Telemark (HiT) om kompetansetiltak. HiT er invitert til- og bidrar i Fylkesmannens kontaktmøter med kommunene

Fylkesmannen har i 2012 avsluttet en 2-årig kompetanseutviklingsatsing på områdene språkstimulering for minoritetsspråklige førskolebarn og flerkulturell pedagogikk. I samarbeid med Høgskolen i Telemark er det gjennom kurs, oppfølging og veiledning. 60 ansatte fra kommunale og ikke-kommunale barnehager deltok, inkludert styrere, pedagoger, fagarbeidere, assistenter og to-språklige assistenter.

Fylkesmannen har i samarbeid med høgskolen gjennomført 2 kursdager med tema : *Barnehagens formålsparagraf og Rammeplan for barnehagen - danning og verdier*" 200 pedagoger har deltatt

Fylkesmannen har bistått høgskolen med informasjon om veiledning av nyutdannede førskolelærere. Vi har også samarbeidet om dette temaet på kontaktmøtet med kommunene. Førsteamanuensis ved Høgskolen i Telemark presenterte sin doktorgradsavhandling "*Nyutdannede førskolelæreres kompetansebygging*" - Nyutdannede førskolelærere møter barnehagen med kvalifiseringsrelevant kompetanse en kompetanse som omformes, bearbeides og utvikles i møte med barnehagens kultur.

Fylkesmannen har i samarbeid med Høgskolen i Telemark etablert og igangsatt kompetansehevingstiltak for barnehageassistenter. I 2012 ble det tatt opp 36 assistenter i dette tilbudet.

Fylkesmannen har informert om og fulgt opp barnehagemyndighetene i arbeidet med å markedsføre og rekruttere til lederutdanningen for styrere. Telemark hadde 5 deltagere i første runde av "styrerskolen". I 2012 fikk vi med 18 styrere.

Fylkesmannens kontaktmøte har hatt barnehageforskning som tema: "Kvalitet i norske barnehager" - foredragsholder Lars Gulbrandsen, NOVA

34.3 Andre satningsområde

Fylkesmannen har deltatt i videreføringen av Rekrutteringsteam for likestilling i barnehagen. Likestillingsteamet er i løpet av året blitt en del av rekrutteringsnettverket. Det er gjennomført en kursdag i regi av Likestillingssenteret: *Søt eller tøff - et fritt valg? Hvordan gi gutter og jenter like muligheter?* 30 deltagere fra kommunale og ikke-kommunale barnehager i hele fylket.

Fylkesmannen har gitt økonomisk støtte til et utviklingsarbeid/prosjekt med fokus på likestilling i barnehagen og til et lokalt, konkret arbeid med forebygging av mobbing i barnehagen; i dette tilfellet via foreldresamarbeid.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
31.1 Tilsyn	kr 1 428 792,38	kr 0,00
31.4 Informasjon og veiledning	kr 709 255,35	kr 0,00
31.5 Eksamen, nasjonale prøver og kartl.prøver	kr 483 858,83	kr 1 107 918,87
31.9 Annet tilsyn og forv. på utd.omr. (rest 31)	kr 886 513,03	kr 0,00
32.2 Kompetanseutvikling	kr 36 232,07	kr 157 535,98
32.3 Skoleporten	kr 155 742,56	kr 0,00
32.9 Andre oppg. for økt kval. i gr.oppl.(rest 32)	kr 508 765,25	kr 48 499,97
33.1 Tilskuddsforvaltning	kr 343 419,32	kr 0,00
33.2 Klagesaksbehandling	kr 307 074,15	kr 0,00
33.4 Tilsyn	kr 389 342,70	kr 0,00
33.5 Kontroll av årsmelding og årsregnskap	kr 0,00	kr 0,00
33.9 Andre tilsyn og forv. på b.hageomr. (rest 33)	kr 91 962,81	kr 45 402,99
34 Oppgaver for økt kvalitet i barnehagen	kr 61 541,56	kr 94 228,99
Andre oppgaver under KD	kr 3 323,00	kr 0,00
Sum:	kr 5 405 823,00	kr 1 453 586,00

Statens Helsetilsyn

Resultatområde 41 Tilsyn og klagesaksbehandling etter barnevernloven

41.1 Hendelsesbasert tilsyn

Fylkesmannen i Telemark har behandlet 19 klager på barneverntjenester i Telemark, jf. barnevernloven § 2-3 fjerde ledd

Det ble avdekket lovbrudd i en sak og gitt kritikk i tre saker.

Fylkesmannen ser en tendens til at flere klager på barneverntjenestens oppfølging av barn i fosterhjem. Det vises det til egen rapportering til Statens Helsetilsyn - Årsrapport for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark 2012.

41.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen gjennomførte tilsyn som systemrevisjon i tre kommuner. Tilsynene inngikk i det landsomfattende tilsynet rettet mot kommunenes arbeid med undersøkelser og evaluering av hjelpetiltak til hjemmeboende barn, initiert av Statens helsetilsyn. Det ble funnet brudd på barnevernlovgivningen i alle de tre kommunene.

Det ble ikke gjennomført tilsyn som systemrevisjon i de fire barnevernsinstitusjonene i Telemark i 2012, jf. tilsynsforskriften § 9. Med bakgrunn i en risiko- og sårbarhetsanalyse og interne prioriteringer, ble det bestemt at systemrevisjonene ikke skulle gjennomføres. Det ble samtidig bestemt at vi skulle ha et økt fokus på individtilsynene ved barneverninstitusjonene.

Fylkesmannen gjennomførte 47 tilsynsbesøk. Måltallet på gjennomførte individtilsyn var på over 100%. Over halvparten av individtilsynene var uanmeldt. På tidspunktene for tilsynene var det plassert tilsammen 131 barn.

For ytterligere informasjon vises til Årsrapport 2012 for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark.

41.3 Klagesaker

Fylkesmannen har mottatt fire og behandlet tre klager på enkeltvedtak fattet av barneverntjenestene, jf bvl § 6-5.

Alle de innkomne sakene gjaldt klage på søknad om økonomisk støtte. Vi til egen rapportering til Statens helsetilsyn i Årsrapport for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark 2012.

41.9 Andre oppdrag

Se egen rapportering i "Årsrapport 2012 for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark"

I Telemark var det totalt 127 fristbrudd i 2012, jf. bvl § 6-9 mot 219 fristbrudd i 2011.

Fylkesmannen avsluttet oppfølging, spesielt i forhold til fristoversittelser, av Mittd-Telemark barneverntjeneste i januar-2011, og Porsgrunn kommune høsten-2011.

Det ble ikke gitt mulkt pga. fristbrudd i 2012.

Resultatområde 73.1 Klager på økonomisk stønad og kvalifiseringsprogrammet etter lov om sosiale tjenester i NAV

Det har blitt behandlet 75 saker etter lov om sosiale tjenester i Nav. Alle klagene har blitt behandlet innen 3 måneder.

Det har vært en relativt stor nedgang i mottatte klagesaker fra 129 i 2011 til 81 i 2012.

Dette har ved flere anledninger blitt tatt opp med NAV ledere i fylket.

Vi har midlertid gjennom hele 2012 hatt en tett oppfølging av NAV kontorene, og brukt videoveiledning hyppig. Vi har grunn til å tro at dette har bidratt noe til nedgangen i antall klagesaker.

Det er etablert et godt samarbeid med NAV fylke, og sommeren 2012 startet vi opp arbeidet med å utarbeide en samarbeidsavtale. Denne avtalen er nå underskrevet av NAV direktøren i fylket og Fylkesmannen.

Videre har vi merket oss at målrettet boligsosialt arbeid og økonomisk rådgivning på NAV kontorene har bidratt til å gjøre brukerne i større grad økonomisk selvhjulpe. Noe som har bidratt til økt livskvalitet for den enkelte bruker og deres familier og for samfunnet forøvrig.

Resultatområde 74 Tilsyn etter lov om sosiale tjenester i NAV

74.1 Hendelsesbasert tilsyn

Det har ikke vært hendelsesbasert tilsyn i 2011 på dette området.

Fylkesmannen har benyttet sin hjemmel for tilsyn etter lov om sosiale tjenester i Nav, i en rekke individsaker, der det har vært nødvendig med kontakt og informasjon fra kommunene. Disse sakene har imidlertid funnet sin løsning før det har vært grunnlag for å opprette tilsynsak.

74.2 Planlagt tilsyn

Fylkesmannen gjennomførte i 2012 tilsyn med sosiale tjenester i NAV i 4 av fylkets kommuner. Det ble i 2 av kommunene ført tilsyn med behandling av søknader om økonomisk stønad fra personer med forsørgeransvar for barn, i en kommune om behandling av søknader om økonomisk stønad og i siste kommune med midlertidig botilbud.

Det ble ved tilsynet med midlertidlig botilbud ikke avdekket forhold som gav grunnlag for avvik. I de 3 andre tilsynene ble det avdekket forhold som gav grunnlag for avvik. 1 kommunene har rettet avvik, men de 2 siste er i gang med dette.

74.9 Andre oppdrag

Fylkesmannen har ikke gjennomført kartlegginger på området i 2012.

Resultatområde 82 Tilsyn og klagesaksbehandling som gjelder helse- og omsorgstjenester

Dette arbeidet er sterkt prioritert hos Fylkesmannen i Telemark. Det holdes faste møter i hendelsesteam for

klagesaker hver uke, og er i tillegg en utstrakt kontakt med arbeidere imellom utenom møtene. På grunn av flere store saker, og mange henvendelser fra publikum og fra media, har det tidvis vært svært vanskelig å kunne ta hånd om klagesaker så raskt som vi ønsker. Det er brukt overtidsarbeid, arrangert dugnader, innført begrenset telefontid for jurister etc, men det er likevel vedvarende problemer med kapasiteten. Dette er innrapportert separat i brev til FAD, HOD, Helsedirektoratet og Statens helsetilsyn. Media har også interessert seg for saken, og sommeren 2012 sa Pasient- og brukerombudet i Telemark i et radiointervju at hun synes at Fylkesmannen bruker for lang tid på saksbehandlingen. Pga ressursituasjonen har svartiden for tilsynsklager økt i 2012, selv om vi har iverksatt tiltak som foran nevnt. Vi klarer å holde de svartidene som er pålagt av Statens helsetilsyn, men med en del problemer og tidvis med stort press på personalet.

82.1 Hendelsesbasert tilsyn

Saksstatistikk for 2012 er rapportert via fagsystemet RegRoT og NESTOR slik som bestemt. Av denne fremgår at 72 tilsynssaker er kommet inn og 65 saker er gått ut i årets løp. Av de 65 sakene ut var det 3 saker avsluttet uten tilsynsmessig oppfølging etter lokal avklaring. Median saksbehandlingstid for de resterende 62 sakene var 4,7 måneder (6,0 mndr. i gjennomsnitt og spenn 0,2-26,8 mndr.) Pr 31.12.2012 var det 39 restanser med median ventetid 3,6 måneder.

Oversikt over antall muntlige og skriftlige henvendelser fra politiet med spørsmål om etterforskning skal iverksettes foreligger ikke. Dette rapporteres nå fortløpende inn i NESTOR, men systemet synes foreløpig ikke å generere rapporter som kan tas ut. Fylkesmannen antas i årets løp ikke å ha bedt politiet om å etterforske sak uten forutgående henvendelse fra politiet.

82.2 Planlagt tilsyn

Det vises til egen rapportering for gjennomførte tilsyn i 2012 sendt Statens helsetilsyn 20.01.2013 og til tilsynsrapporter på www.helsetilsynet.no

Planlagt tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Landsomfattende tilsyn med Sykehuset Telemark HF i 2012 ble gjennomført med regionalt team for fylkene Aust- Agder, Vest-Agder, Vestfold og Telemark. Tilsynet har undersøkt om helseforetaket gjennom systematisk styring og forbedring sikrer forsvarlig håndtering og vurdering av henvisninger hvor det kan være mistanke om kreft i tykk- og endetarm, samt forsvarlig utredning og diagnostisering fram til oppstart av behandling.

Det ble det gjort funn som som ga grunnlag for å konstatere avvik i alle fire fylker. I Sykehuset Telemark HF ble det avdekket to avvik som er følgende:

- Sykehuset Telemark HF sikrer ikke at alle pasienter med mistanke om tykktarm- og endetarmskreft og henvisende instans får informasjon om den frist som sykehuset har satt for rett til nødvendig helsehjelp
- Sykehuset Telemark HF sikrer ikke at pasienter med spørsmål om kreft i tykk- og endetarm blir utredet med koloskopi innen den frist sykehuset har satt for rett til nødvendig helsehjelp etter vurdering av henvisning

Sykehuset har frist til 31.01.12 med å levere plan for å rette avvikene. Fylkesmannen har muntlig fått vite at det ikke lenger er fristbrudd for utredning med coloskopi fordi ledig overlegestilling på gastromedisin er besatt.

Tilsyn med private avtalespesialister i psykiatri - 2 egeninitierte tilsyn. Ved ett av disse tilsynene var det ikke avvik eller merknader. Den andre avtalespesialisten fikk avvik angående mangelfull tilbakemelding til fastlege og journalføring. Forhold som ga grunn til avvik er rettet, avvik lukket og tilsynet avsluttet.

Planlagt tilsyn med kommunehelsetjenesten

(1) LOT Pasient- og brukerrettighetsloven Kap. 4A, tvungen helsehjelp i sykehjem. Gjennomført tilsyn i 3 kommuner, 1 sykehjem i hver kommune. Alle hadde avvik. Tilsynsrapporter sendt kommunene, med kopi til Statens helsetilsyn. Ingen av de 3 tilsynene er avsluttet ved årets utgang.

(2) Bruk av tvang, helse- og omsorgstj.lov kap 4A.og grunnleggende behov som aktivitet og ernæring, i 2 kommuner. Påviste avvik i begge tilsynene. Er foreløpig ikke lukket.

(3) Tilbudet til hjemmeboende eldre med demens i en stor kommune, og til 2 fastleger i samme kommune. Fastlegene var tilknyttet hvert sitt legesenter. Tema var diagnostisering og oppfølging av hjemmeboende eldre

med demens. Fylkesmannen påpekte ett avvik som kommunen er godt i gang med å rette. Det ble ikke gjeort funn som ga grunnlag for avvik ved tilsynet til fastlegene.

(4) På bakgrunn av medieoppslag om uverdige pasientforhold ved ett sykehjem, gjennomførte Fylkesmannen ett tilsyn som ble varslet en uke i forveien. Årsaken til dette oppslaget var begrunnet i store budsjettnedskjæringer. Det ble påpekt ett avvik.

Tilsynet ble gjennomført helt på slutten av 2012, og avviket er ikke rettet.

82.3 Klager på helse- og omsorgstjenester etter pasient- og brukerrettighetsloven m.fl.

Saksstatistikk for 2012 er for rettighetsklager rapportert via fagsystemet RegRoT og NESTOR slik som bestemt. For rettighetsklagene samlet (alle typer på helse- og omsorgstjenesteområdet) kom det inn 178 saker, mens det gikk ut 158 saker, hvorav 12 saker ble avvist, trukket m.v. Av de 146 realitetsbehandlede sakene i årets løp, hadde 92 % saksbehandlingstid inntil 3 md. Behandlede syketransportklager utgjorde 15 saker med median saksbehandlingstid 0,5 md. (gj.sn. 0,8 md.).

Ved årets slutt var beholdningen (restansene) 35 saker med foreløpig saksbehandlingstid (måneder): 1,3 (gj.sn., 1,2 (median), spenn 0,1-2,8.

Pasient og brukerrettighetsloven kap 4A

Fylkesmannen i Telemark har ikke mottatt klager hjemlet i kap 4A i 2012. Vi mottok 115 saker i 2012, median saksbehandlingstid for innledende gjennomgang av sakene var 29 dager.

Vi rapporterer alle saker i NESTOR. Den totale saksbehandlingstiden i NESTOR for kap 4A sakene gir i flere tilfeller et misvisende bilde, fordi kommunikasjon med virksomhetene for å korrigere ufullstendige eller feilaktige vedtak ikke blir registrert. Vi har gitt Statens helsetilsyn informasjon om svakhet i NESTOR på Kap 4A området. På tross av at vi har gitt omfattende opplæring til kommuner og spesialisthelsetjenesten er det behov for veiledning i enkeltsaker.

82.9 Andre oppdrag

Meldinger etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3. Meldeordningen opphørte hos Fylkesmannen og ble flyttet til Kunnskapssentert 01.07.2012.

Fram til 01.07.12 mottok Fylkesmannen 46 meldinger, for to av disse ble det opprettet tilsynssak. Meldingene fordelte seg med 14 meldinger for betydelig skade på pasient, 13 meldinger omfattet forhold som kunne ha ført til betydelig skade på pasient. Vi mottok 19 meldinger om dødsfall, av disse var 9 meldinger om dødsfall fra psykiatien.

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

Resultatområde 41 Tilsyn og klagebehandling etter barnevernloven

Se egen rapportering i "Årsrapport 2012 for Fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark"

I Telemark var det totalt 127 fristbrudd i 2012, jf. bvl § 6-9 mot 219 fristbrudd i 2011.

Fylkesmannen avsluttet oppfølging, spesielt i forhold til fristoversittelser, av Mittd-Telemark barneverntjeneste i januar-2011, og Porsgrunn kommune høsten-2011.

Det ble ikke gitt mulkt pga. fristbrudd i 2012.

Resultatområde 42 Familierett

42.1 Ekteskapsloven

Separasjonssøknader 350 - Separasjonsbevillinger 335

Skilsmisssøknader 398 - Skilsmissebevillinger 374 - 1 avvisning

Behandlet 1 klage på avslag om utstedelse av prøvingsattest fra folkeregisteret i forbindelse med giftemål.

Vi gir fortsatt mye råd og veiledning på de ovennevnte områdene. Mange henvendelser fra utlendinger, både besøk og på telefon.

42.2 Anerkjennelsesloven

Vi har godkjent 44 utenlandske skilsmisser og gitt 16 skiftefritak i forbindelse med inngåelse av nytt ekteskap i Norge. Vi har avslått 1 søknad om skiftefritak.

42.3 Barneloven

Fylkesmannen har gitt råd og veiledning om barnelovspørsmål både skriftlig og muntlig.

Vi har ikke stadfestet avtaler om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast eller om samvær. En begjæring om å gi en avtale om foreldreansvar, bosted og samvær tvangskraft, ble avvist da det ikke var framlagt gyldig meklingsattest.

Vi mottok i 2012 en henvendelse om fordeling av reisekostnader ved samvær. Begjæringen om å fastsette en annen fordeling av reisekostnadene enn det som følger av hovedregelen, ble ikke tatt til følge.

Fylkesmannen har ikke behandlet klager på enkeltvedtak om avslag på innsyn i opplysninger/dokumenter.

De klagepunktene vi har hatt på dette området, har vært framført som anførsler i klager på barneverntjenestens saksbehandling og blitt behandlet som del av tilsynsklagen, jf. barnevernloven § 2-3 fjerde ledd.

42.4 Veiledning og informasjon

Fylkesmannen har mottatt mange telefonhenvendelser om foreldreansvar og samværsrett i forbindelse med samlivsbrudd, samt veiledning i forhold til meklings og videre behandling i tingretten.

Vi har også gitt veiledning om reiseutgifter ved samvær og informasjon om barneloven § 47 og retten til opplysninger om barnet.

Resultatområde 43 Førre tilsyn med kommunenes plikt til å sørge for et krisesentertilbud

Fylkesmannen gjennomførte en kartlegging av kommunenes krisesentertilbud i Telemark i 2012. Alle kommunene i Telemark med unntak av Notodden, var med i et interkommunalt samarbeid om felles krisesenter for Telemark. Notodden kommune hadde avtale med Kongsberg om krisesentertilbud ut 2012.

I august 2012 åpnet nytt, moderne krisesenter i Skien som er bygd i henhold til lov om kommunale krisesentertilbud. Krisesenteret har atskilte avdelinger for kvinner og menn. I stedet for tradisjonelle rom, har krisesenteret små leiligheter hvor hver leilighet består av felles stue/kjøkken, soverom og bad. I tillegg rommer bygget en stor leilighet med inntil 8 sengeplasser. Skien kommune er vertskommune for det interkommunale samarbeidet. Fylkesmannen deltok på åpningen av bygget.

Resultatområde 44 Familievern

Fylkesmannen gjennomførte i 2012 tilsyn etter systemrevisjonen ved de to familievernkontorene i fylket

Resultatområde 45 Barn og Unge

Vi viser til Fylkesmannens satsing på barn og unge; Talenter for framtida, se kapittel 2.3 Oppvekst, utdanning og likestilling.

45.1 Informasjonsvirksomhet og samordning

I et samarbeid mellom fylkesmannen, Bufetat fagteam Skien og en kommune har vi planlagt oppfølging av undervisningsrekken "Kunnskapsbaserte undersøkelser i barnevernet" holdt av førsteamanuensis v/NTNU, Øyvind Kvello. Målgruppen for kurset har vært ansatte i barneverntjenestene i Telemark. Denne opplæringsrekken har vært en del av en langsiktig satsing fylkesmannen har hatt på det kommunale barnevernet i fylke.

Vi har vært med- arrangør på fylkesmannens tverrfaglige konferanse "Barnas beste – hva fremmer vekst og helse? Sosial og helseavdeling og barnehage- og undervisningsavdeling. Kurset fokuserte bla på på FNs barnekonvensjon, herunder fylkesmannen i Troms prosjekt Sjumilssteget. Etters opplysningsplikt til barnevert, med bakgrunn i Christoffersaken. Målgruppe var et ansatte i sosial og helse feltet. Både på kommune og spesialistnivå.

Det har vært gjennomført råd og veiledningsmøte for alle ansatte i barneverntjenesten i to kommuner. Tema var frister, rapportering og klagesaksbehandling. Fylkesmannen har gjennomført en studietur for barnevernlederne til Oslo. Tema for turen var "Internkontroll i barneverntjenesten -barnevernsleders rolle i dette arbeidet." Vi besøkte Statens Helsetilsyn hvor vi fikk undervisning om internkontroll. I tillegg ble det gjennomført et møte med en barnevernleder i en bydel som aktivt og planmessig hadde jobbet med internkontroll i tjenesten.

Se forøvrig egen rapportering i "Årsrapport 2012 for fylkesmannens tilsyn med barnevernet i Telemark."

Se forøvrig egen rapportering samhandlingsprosjektet " Talenter for fremtida"

45.2 Fritak for taushetsplikt

Fylkesmannen har behandlet 7 fritak om taushetsplikt. 2 saker ble avvist da Fylkesmannen manglet kompetanse til å avgjøre søknadene. Saksbehandlingstiden var en virkedag for tre av sakene og innenfor fem virkedager for tre andre saker. En av sakene ble behandlet først etter 18 virkedager grunnet manglende opplysninger i søknaden og det forhold at rettsaken ble utsatt i ca. 2 måneder.

Fylkesmannen erfarer fortsatt at søknadene om fritak for taushetsplikt blir sendt oss svært sent i prosessen.

45.3 Handlingsplan mot kjønnslemlesting

Fylkesmannens sosial og helseavdeling har sammen med Regionalt senter mot vold og traumatisk stress og Bufetat region sør, arrangert en regional spisskompetansesamling for fagpersoner som arbeider i æresrelatert vold, herunder kvinnelig kjønnslemlestelse. Oppdraget er løst sammen med oppdrag fra HOD - 84.7.

45.4 Biologisk opphav

45.7 Tilskudd til kommunalt barnevern

Telemark fikk tilført ytterligere 2,4 stillinger til styrking av det kommunale barnevernet fra BLD i 2012. Disse stillingene ble fordelt, og rapportert, for 2011. Halvårsrapporteringen for siste halvår 2012 fra kommunene til BLD viser en nedgang på 5,8 % i antall besatte fagstillinger i det kommunale barnevernet. Vi vet ikke årsaken til denne nedgangen, men vi vil nevne at i fylkets største kommune var det 4,5 fagstillinger som ikke var besatt pr.

Resultatområde 46 Universell utforming

Vi deltar i Miljøverndepartementets nettverk for fylker og kommuner (KI). Deltok på 3 nasjonale samlinger 2012. Har et tett samarbeid med fylkeskommunen og ressurskommunen Porsgrunn. Vi fikk med 2 nye kommuner (Bø og Nissedal) som satser på universell utforming.

Største enkelttiltak er prosjektet "Sentrumsnære turveger med universell utforming i Telemark". Her har vi kontakt med og befaring i alle kommunene, sammen med fylkeskommunen. Vi knytter mange temaområder opp mot prosjektet, som er ment å vare ut 2015. I denne forbindelse har vi også tilbudt kommunene opplæring i universell utforming (K5-kurset).

Fylkesmannen har i 2012 vedtatt en intern handlingsplan for universell utforming.

Resultatområde 47 Integrering av innvandrere

47.1 Statborgerseremonier

Statsborgerseremonier

Embeter	Antall seremonier	Prosent nye statsborgere som har deltatt
FMTE	1	29,5
Sum	1	

47.2 Bosetting av flyktninger

Fylkesmannen viser til sitt brev til Helse- og omsorgsdepartementet, med kopi til Fornyings- og administrasjonsdepartementet, av 14.09.2012. Fylkesmannen så seg nødt til å nedprioriterer dette området i 2012.

Det ble gjennomført ett møte mellom fylkesmannen og IMDI Sør om emnet i 2012.

47.3 Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)

Fylkesmannen i Telemark har mottatt totalt 6 klagesaker etter introduksjonsloven. Alle 6 omhandler introduksjonsprogrammet. Fordeling på kjønn: 6 menn og 0 kvinner har klaget.

I 3 av sakene ble kommunens vedtak opphevet, og sendt tilbake til kommunen for ny behandling. I en av sakene fikk klager medhold. De to siste er til behandling, den ene etter innhenting av opplysninger fra kommunen.

I tillegg mottok vi en direktesendt klage som ble oversendt kommunen for behandling.

47.4 Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere

Tilskudd til opplæring i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere er forvaltet i tråd med retningslinjene. Fylkesmannen har ført kontroll med kommunenes søknader og ettersett og purret at det ble søkt om tilskudd for periodene og innenfor de forskjellige ordningene. Tilsammen er det utbetalt ca. 61,1 mill. kr.

Det er gjennomført videreutdanningskurs for ledere og lærere i voksenopplæringen over 2 dager i samarbeid med

VOX. Det deltok med ca. 115 lærere og ledere fra hele fylket. Det ble også gjennomført en fagdag med tema "Uttaleundervisning" Her møtte 35 deltakere.

47.5 Tilsyn med kommunenes gjennomføring av introduksjonsloven

I 2012 har vi arbeidet med forberedelsene av tilsyn etter introduksjonsloven. Tilsynsteam er etablert og har startet sin opplæring. Tilsynet skal imidlertid finansieres med omdisponering av frigjorte ressurser fra tilskuddsordningen. For Telemark tilsvarer det 21 dagsverk. Med det omfanget som er signalisert om tilsyn etter dette lovverket i 2013, vil 21 dagsverk på langt nær være nok til å løse oppgavene.

Resultatområde 48 Fremme likestilling og motvirke diskriminering

Fylkesmannen i Telemark utarbeidet i 2012 en plan for likestillingsarbeidet både internt og eksternt. Temaet er tatt opp i fylkesmannes møter med rådmenn, ordførere og folkevalgte.

Rekrutteringsteam for likestilling i barnehagene er gått inn i rekrutteringsnettverket og ivaretar likestillingsoppgavene der. På barnehagesektoren er det gjennomført kurs for kommunene i regi av Likestillingssenteret. Det er også gitt utviklingsmidler til kommuner som arbeider med likestilling i barnehage.

Det må erkjennes at likestilling er et tema som kommunene gir begrenset oppmerksomhet, men de arbeider så langt vi erfarer med å ivareta sine oppgaver som arbeidesgiver.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.	
41 Tilsyn med barnevernområdet	kr 706 550,71	kr 0,00
42 Familierett	kr 449 230,69	kr 0,00
43.1 Tilsyn med kommunale krisesentertiltak	kr 0,00	kr 0,00
43.9 Andre krisetiltak (rest 43)	kr 0,00	kr 0,00
44 Familievern	kr 2 739,00	kr 0,00
45 Barnevern	kr 966 209,97	kr 0,00
47 Integrering	kr 5 348,67	kr 0,00
47.5 Tilsyn med introduksjonsloven	kr 0,00	kr 0,00
Andre oppgaver under BLD	kr 271 646,94	kr 0,00
Sum:	kr 2 401 725,00	kr 0,00

Justis- og beredskapsdepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.2 Vergemålsloven

Forberedelse av ikrafttredelse av ny vergemålsorganisasjon

En viktig arbeidsoppgave for Fylkesmannen har vært å forberede vergemålsreformens ikrafttreden 1. juli 2013.

Organisatorisk plassering av vergemålsenheter, planer for ombygging av lokaler, opplæring av ansatte og verger, kommunebesøk samt ferieavvikling i 2013, ble fastsatt. I forbindelse med virksomhetsoverdragelse er det inngått arbeidsavtaler med 6 ansatte. Arbeidet med å sikre datafangsten vedrørende klienter og dokumenter, fra alle kommunene i Telemark og inn i en sentral dataportal, har også hatt høy fokus.

Oppgaver etter vergemålsloven

Embeter	Antall saker	Antall tilsyn
FMTE	6	
Sum	6	0

51.3 Forliksrådene

Ingen tilsynssaker. Oppnevner nye forliksråd etter hvert som valgene innrapporteres.

51.5 Tomtefesteloven

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Fri rettshjelp

I 2012 utbetalte vi ca. 4,2 millioner kroner under ordningen med **fritt rettsråd**. Antall innkomne saker var 635. Saksbehandlingstiden har vært 4 - 5 uker.

Kvartalsvise rapporter for fritt rettsråd er sendt Statens sivilrettsforvaltning og Fylkesmannen i Sogn og Fjordane.

Antall registrerte søknader om fri sakførsel i 2012 er 11. Fri sakførsel for kontrollkommisjonen er ikke medregnet.

52.3 Navneloven

Behandlet 2 klagesaker. Fylkesmannen stadfestet folkeregisterets vedtak i begge saker. Klagen gjaldt barn.

Resultatområde 53 Forebyggende samfunnsikkerhet

53.1 Oversikt over regionale samfunnsikkerhetsutfordringer

Revisjon av FylkesROS har hatt hovedprioritet. Fokus har vært å gi en oversikt over ulike temaer/aktuelle hendelser i fylket (tidligere diskutert i fylkesberedskapsrådet), samt over aktuelle aktører som må bidra i samfunnsikkerhetsarbeidet, både i det forebyggende arbeidet og krisehåndtering. Det er også lagt vekt på at dette skal være et grunnlagsdokument for kommunale ROS-analyser, verktøy for beredskapsaktører i fylket og bevisstgjøring av aktører om deres rolle i beredskapsarbeidet. Nytt tema er Farlige stoffer - industriulykker, som ble etterlyst av DSB ved tilsyn.

Klimatilpasning er omtalt i eget kapittel samt i relevante temaer.

Fylkesmannen har under revisjonen vært i dialog med en rekke aktører som også har gitt innspill til arbeidet.

Handlingsplan for oppfølging av FylksROS vil bli vektlagt i 2013.

FylkesROS er tilgjengelig på vår nettside.

53.2 Samfunnsplanlegging

Vi har gjennom en årrekke spilt inn samfunnssikkerhet og beredskap til kommunale arealplaner. Dette har resultert i at kommunene er mye mer bevisst på at dette hensynet må ivaretas. Dette innebærer at det er få planer dette hensynet ikke er omtalt eller at det ikke kommer tydelig frem i plan/bestemmelser hvordan dette må følges videre opp. I 2012 er det fremmet 5 innsigelser, 1 til kommunal arealplan og 4 til reguleringsplan. Vi har vært høringsinstans i 1 sak, fra DSB, vedr. konsekvensutredning og oppbevaring av farlig stoff. Samfunnssikkerhet og beredskap er også spilt inn til kommunal planstrategi (til høring 14 av 18 kommuner).

Vi har et godt samarbeid med NVE som for oss er en viktig samarbeidsaktør i plansaker.

Det har vært viktig å påse at kommunene har fokus på kommunal beredskapsplikt. Dette har derfor vært tema på beredskapsseminar for kommunene.

Vi har hatt større fokus på klimatilpasning. For å få kompetanse på feltet gjennomførte DSB/Klimasekretariatet seminar for ansatte hos Fylkesmannen hvor også fylkeskommunen og Statens vegvesen deltok. Klimatilpasning er omtalt i FylkesROS, se 53.1, og omtalt i Fylkesmannens "Tilstandsrapport".

Skred og flom er aktuelle hendelser i fylket. Dette er spilt inn til arealplaner. For å få bedre kompetanse på feltet, er det gjennomført fagsamling om skredfare for kommunene i samarbeid med NVE.

Beredskap deltar i planforum som gir en god anledning til å synliggjøre hensynet til samfunnssikkerhet.

Resultatområde 54 Beredskapsforberedelser

54.1 Beredskapsplaner innen samfunnssikkerhet

Fylkesmannen har i 2012 ikke gjennomført tilsyn i f.t. kommunal beredskapsplikt. Men vi har lagt vekt på veiledning. Kommunal beredskapsplikt var bla tema på beredskapsseminar for kommunene og på kontaktmøter med kommunene. Målet med dette har vært at kommunene skal bli i stand til oppfylle lovens krav.

Når det gjelder nøkkelpunkter og distriksobjekter, har vi bidratt etter forspørsel fra politiet.

I FylkesROS'en er nå et av temaene Farlige stoffer - industriulykker. Kommunene har nå fått et godt grunnlag for sitt samfunnssikkerhetsarbeid innen dette området.

Vi har også hatt fokus på eget beredskapsplanverk. I vårt kvalitetssystem er overordnet planverk tatt inn og dermed tilgjengelig for alle ansatte. Delplaner som gjelder drift og oppgaver for krisestaben er lagt i CIM, inkl ressurslister. Dette oppdateres jevnlig.

54.2 Øvelser

Fylkesmannen har hatt stort utbytte av å delta i øvelser. I øvelse Orkan 12 med DSB som hovedaktør, deltok krisestaben og Fylkesberedskapsrådet. I tillegg gjennomførte vi varslingsøvelse mot kommunene, 1 av 4 gjennomførte varslingsøvelser i 2012.

I forkant av øvelse Orkan 12 ble det gjennomført intern opplæring av krisestaben for å bevisstgjøre staben om Fylkesmannens rolle og funksjon.

Når det gjelder varslingsøvelse av kommunene, har vi i samarbeid med 110-sentralen i Telemark og politiet utarbeidet Retningslinjer for regional varslingsøvelse. Katastrofeberedskapsrådet for Grenland gjennomfører øvelse hvert år hvor industrien er en sentral aktør. Beredskap var denne gangen med i spillstab.

Fylkesmannen har bidradd i planlegging av øvelse i Seljord med scenario større hendelse i f.m. arrangement på Dyrskuen. Her deltok nødetatene, Røde Kors, sivilforsvaret og kommunen.

Øvelse for alle kommunene som beredskap og sosial- og helseavdelingen gjennomførte i samarbeid med Helsedirektoratet, ble godt mottatt. Scenario var ekstremvær med bortfall av strøm og ekom og stengte veier. Oppsummeringen viste at kommunene må forbedre sine beredskapsplaner. Deltakelse i øvelse med Mattilsynet viste at samarbeidet mellom Mattilsynet og Fylkesmannen kan bli bedre. Dette følges opp.

54.4 Regional samordning

Det har vært gjennomgang av sammensetningen av fylkesberedskapsrådet hvor bla Røde Kors deltar. Sykehuset

Telemark og NVE, region sør, er nye medlemmer. Skogbrannovervåkingen i Telemark videreføres.

Ordningen administreres av Skien brannvesen. Fylkesmannen bidrar med digital kartkompetanse.

Skogbrann er tema i FylkesROS.

Fylkesberedskapsrådet hadde møte som ledd i øvelse Orkan 12. Dette bidro til diskusjoner om rådets rolle i f.m. event. hendelser.

54.5 Felles digitalt nødnett

Nødnett var et av temaene på Fylkesmannens årlige konferanse med ordførere og rådmenn. I tillegg har vi hatt møte med DNK med generell informasjon og om plassering av master.

54.6 Atomberedskap og strålevern

Det er gjennomført seminar om Radon og ikke-ioniserende stråling i samarbeid med Strålvnet med vel 40 deltakere, de fleste fra kommunene. Atomberedskapsutvalget var også invitert.

54.7 Beredskap innen kraftforsyning og flom

Fylkesmannen har et godt samarbeid med KDS. Det viste kontakten vi hadde under øvelse Orkan 12.

Vi deltar i det regionale KBO-møte hvor vi blir oppdagert på sentrale tema innenfor kraftforsyningen. Vi får satt fokus på viktigheten av kontakt kommune - kraftselskap. KDS var en god bidragsyter til FylkesROS temaet Bortfall av elektrisk kraft.

Øvelse Orkan 12 bidro til gjennomgang av Fylkesmannens egenberedskap når strøm og ekom faller bort. Dette arbeidet er ikke avsluttet.

Bortfall av kritisk infrastruktur, kraft-tele, med fokus på krav og forventninger til kommunene ut i erfaringene etter Dagmar, var også tema på beredskapsseminaret for kommunene. Temaet må følges opp bla. på tilsyn.

Relevante varsler om flom blir videreformidlet til kommunene.

Resultatområde 55 Regional og kommunal krisehåndtering

55.1 Organisering for krisehåndtering

Opplæring av CIM hos Fylkesmannen og spesielt i kommunene har vært prioritert i 2012. Kommunene kan bruke loggen og rapportere via CIM. Opplæring og tett oppfølging har bidradd til god implementering i kommunene.

Hos Fylkesmannen er det krisestaben som har vært målgruppe. CIM ble benyttet under øvelsen Orkan 12.

Instrukser og planer for kryptoutstyr er oppdatert.

55.2 Krisehåndtering

Vi er blitt varslet om flom og ekstemvær. Det har ikke innstruffet ekstraordinære hendelser i fylket.

55.3 Evaluering

Ikke aktuelt, jfr. pkt. 55.2.

Ressursrapportering

51.2 Vergemålsloven	kr 73 940,62	kr 548 532,86
52.1 Fri rettshjelp	kr 764 574,73	kr 42 693,59
52.9 Annet Borgerrettigheter (rest 52)	kr 0,00	kr 0,00
53 Forebyggende samfunnssikkerhet	kr 782 382,28	kr 0,00
54 Beredskapsforberedelser	kr 514 258,91	kr 0,00
55 Regional og kommunal krisehåndtering	kr 588 263,68	kr 0,00
Andre oppgaver under JD	kr 0,00	kr 0,00
Sum:	kr 2 723 420,00	kr 591 226,00

Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

Se 61.1 og 61.2

61.1 Kommunerettet samordning

Fylkesmannen har en fast dialogkonferanse i året med deltakelse fra alle kommunene i Telemark

Vi legger til grunn at kommunestyret er det overordnede og lokalt samordnende organ. Vår samordnende aktivitet skal forsterke kommunestyrets ansvar. Statlig politikk blir formidlet på en helhetlig måte gjennom årlig Tilstandsrapport, møter i regionråd og kommunebesøk. Vi har fokus på det lokale handlingsrommet ved tilbakemeldinger på budsjett og økonomiplan. Skjønnsmidlene blir brukt aktivt i samordningshensikt.

Vi gjennomfører omfattende veiledning i kommunalrettslige spørsmål, og bidrar slik til større forståelse av handlingsrom og lokalt samordningsansvar.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

I Telemark har det for 2012 blitt tildelt kr 7 992 000 til omstillings og fornying i kommunene. Tilrettelegging av fornying og omstillingsprosjektene er foretatt gjennom en fordeling av skjønnsmidler til de fire regionrådene vi har i Telemark.

Fylkesmannen har en tett oppfølging av prosjektgjennomføringen i regionrådene. Dette gjøres gjennom fire faste oppfølgingsmøter i løpet av året mellom lederne av regionrådene og fylkesmannen og fylkesmannens deltagelse på regionrådsmøtene.

På oppfølgingsmøtene gjennomgås alle prosjektene, det blir lagt vekt på erfaringsoverføring, gjensidige rapporteringer, evalueringer og gevinstvurderinger.

Siste år ble det gitt kr 792.000 til et samarbeidsprosjekt mellom alle regionrådene i Telemark om kompetanseformidling i kommunene. Dette prosjektet er kalt "Læringsløpet for ansatte i kommunene".

Regionråd og tilhørende kommuner:

Grenlandssamarbeidet
Porsgrunn, Skien Siljan, Bamble, Kragerø og Drangedal.
Kongsbergregionen
Fra Telemark: Notodden, Hjartdal og Tinn.
Midt-Telemark rådet.
Nome, Bø og Sauherad.
Vest-Telemarkrådet
Seljord, Kviteseid, Nissedal, Fyresdal, Tokke og Vinje.

61.3 Samordning av statlig tilsyn

Det er lagt til rette for å samordne praktiske sider av statlige tilsyn, internt i embete og mot andre statlige etater, Mattilsynet og Arbeidstilsynet som er de øvrige sentrale statlige tilsynsetatene i fylket. Tilsynskalender utarbeides i embete og er tilgjengelig på internettet. Embetets tilsynsgruppe er ansvarlig for oppdatering av denne. Etter avtale oversendes denne de to andre tilsynsetatene som legger den til grunn i sin aktivitet mot kommunene.

Telemark kommunerevisjon får denne til orientering, en etat som vi forøvrig har god dialog med.

Det er utarbeidet forslag til Retningslinjer for samordning - praktiske sider og reaksjoner/pålegg. Disse skal tas opp internt i embete og med tilsynsetatene. Det forutsettes at dette er på plass første halvår 2013.

"Tilsynsforum" er etablert med deltakelse fra Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Telemark kommunerevisjon og Fylkesmannen. Det er avtalt 2 møter pr. år. Etatenes tilsynsplaner er og blir sentralt tema i møtene.

Forvatningsrevisjoner/kommunenes egenkontroll i f.t. Fylkesmannens tilsyn må det bli mer bevissthet rundt. For å få kunnskap om omfanget og hvordan kommuner utfører egenkontroll, er det avtalt møte med en kommune (jan. 2013)

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

Netto driftsresultatet for kommunene i Telemark varierer mye. Det er fire kommunene som sliter med et akumulert underskudd. Dette er i stor grad sammenfallende med de kommunene som også har den høyeste langsiktige gjelden i prosent av brutto driftsinntekter.

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomibestemmelsene i Kommuneloven

Alle kommunene har sendt inn årsbudsjett og økonomiplan for 2012. Det er foretatt lovlighetskontroll av budsjett for Sauherad kommune som ble godkjent etter et par runder. Fylkesmannen påla kommunen en lavere investeringsramme enn det som var lagt inn i budsjett og økonomiplan. Sauherad var ved årskiftet fortsatt eneste ROBEK-kommune i Telemark.

Ingen nye registreringer i ROBEK etter regnskap 2011.

Godkjenning av 11 kommunale garantier, jf. kommunelovens § 51, hvorav en ikke ble godkjent.

62.2 Økonomiforvaltning - veiledning

Fylkesmannen gir muntlig og skriftlig veiledning i kommunaløkonomiske spørsmål.

Det har vært holdt to kommunekonferanser i mai og oktober i forbindelse med fremleggelse av kommuneproposisjonen og statsbudsjettet for 2013. Disse møtene er avviklet i samarbeid med KS. Vi har faste innspill fra Telemarksforskning. Mange interessante tema tas opp fra aller parter. Det er gode tilbakemeldinger fra kommunene.

Skjønnsmidlene fordeles til kommunene etter departementets retningslinjer for skjønnsfordeling. Det ble høsten 2012 fordelt 18,5 mill kroner av ordinære skjønnsmidler for 2013. Det er satt av 7,992 mill kroner er avsatt til kommunale fornyings og utviklingstiltak. 7 mill kroner fordelt til regionalt og 0,992 mill kroner til andre utviklings og fornyingstiltak i kommunene. Det er tett kontakt mellom Fylkesmannen og regionlederne av hensyn til oppfølging, evaluering og veiledning. Viser ellers til punkt 65.2 om interkommunalt samarbeid.

Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov

63.1 Kommunalrett

Omfattende veiledning ved daglige telefonhenvendelser og e-post. Foredrag for kommunestyre i enkeltkommuner. Behovet for veiledning innenfor kommunalrettens område, oppleves som økende, tilsvarende som innenfor alminnelig forvaltningsrett og offentlighetslov.

Særlig behov for veiledning om habilitet, åpne møter, samt den enkelte politikers rettigheter i møter i folkevalgte organer.

Lovlighetskontroll

Embeter	Saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i			Lovlighetskontroll initiert av fylkesmannen			Vedr. habilitet	Vedr. lukking av møter
	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig	Antall saker	Antall opprettholdt	Antall ulovelig		
FMTE	4	4	0	0	0	0	3	3
Sum	4	4	0	0	0	0		

63.2 Valg

Ingen aktivitet

Resultatområde 64 Forvaltnings- og offentleglova i forhold til kommunesektoren

Vi har behandlet 15 klagesaker vedr avslag på begjæring om innsyn i kommunale og fylkeskommunale dokumenter. Ingen klagesaker over vedtak i kommunestyre, jfr. forv.l. § 28.

Omfattende løpende, daglig veiledning. Dette gjelder begge lover. Oppmerksomheten mot offentlighetsloven er klart økende. I tillegg gjennomføres opplæring av kommunesektoren ved oppsøkende virksomhet. Her er spørsmål knyttet til innsyn og habilitet hyppigst forekommende.

Resultatområde 65 Kommuneinndeling og interkommunalt samarbeid

65.1 Kommuneinndeling

Fylkesmannen behandlet ett initiativ til grensejustering. Tidligere grenser ble opprettholdt.

65.2 Interkommunalt samarbeid

Fylkesmannen følger opp regionene ved bl. a og delta på rådsmøter. Det er også fire faste kontaktmøter i året med ledere av samarbeidsregionene med fylkesmannen.

Kommunene i Telemark er organisert i 4 samarbeidende regioner: Grenland (6 kommuner), Midt-Telemark (3 kommuner), Vest-Telemark (6 kommuner) og Kongsberg (3 kommuner). Alle de 4 regionene har formalisert samarbeid etter § 27 i kommuneloven.

Ledere av samarbeidsregionene har fire faste møter i året med fylkesmannen i året for oppfølging, veiledning og

evaluere gevinster i prosjektene.

Kommunene har organisert samarbeid på slike tjenestoområder etter vertskommunemodellen: Barnevern, PPT, brann og redning, landbrukskontor, arbeidsgiverkontor og innkjøp.

Resultatområde 66 Bolig- og bygningsrett

66.1 Byggesaker

66.2 Saker om ekspropriasjon

66.3 Klage etter eierseksjonsloven

Klage etter eierseksjonsloven - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTE				
Sum	0	0		

66.4 Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård

Klage på kommunalt vedtak om forkjøpsrett av leiegård - antall

Embeter	Antall klager	Tatt til følge	Ikke tatt til følge	lovbestemmelser er vurdert under klagebehandlingen
FMTE				
Sum	0	0		

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510 Fagdep.
62 Kommuneøkonomi	kr 616 365,14 kr 0,00
66 Bolig- og bygningsrett	kr 2 700 344,67 kr 0,00
Andre oppgaver under KRD	kr 725 309,64 kr 0,00
Sum:	kr 4 042 019,00 kr 0,00

Arbeidsdepartementet

Resultatområde 73 Sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen

Se egen rapportering i NESTOR.

73.2 Sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen – formidlingstiltak og kompetanseutvikling

Fylkesmannen har regelmessige møter med NAV fylke og KS gjennom samordningsforum. Faste medlemmer her er underdirektør i NAV Telemark, NAV ansvarlig rådgiver i KS, og underdirektør i Sosial- og helseavdelingen hos fylkesmannen.

Fylkesmannen har benyttet videoveiledning ovenfor NAV- kontorene i to år. Tilbudet er godt kjent ute på NAV- kontorene, og det er lav terskel for å ta kontakt. Ved behov tar også Fylkesmannen initiativ til veiledning av kontorene.

I tillegg til videokonferanser har Fylkesmannen vært ute på NAV- kontorene og hatt opplæring. Vi har også sammen med NAV fylke hatt opplæring av nytilsatte i Nav. Alle de nevnte opplæringstiltakene ut mot NAV- kontorene har vært samordnet og koordinert med NAV- fylke.

Fylkesmannen har via KVP- veileder en kontinuerlig kontakt med NAV- fylkes opplæringsansvarlig/kontaktperson. Vi har av den grunn ikke hatt behov for å nedsette faste møter på KVP- arbeidet i 2012. Utfordringer knyttet til KVP blir kontinuerlig drøftet, og planlegging av tiltak rettet mot NAV- kontorene, og iverksetting av disse, er alltid samordnet. Informasjon fra sentralt hold, har fortløpende blitt formidlet til NAV- lederne.

Fylkesmannens` KVP- veileder deltar regelmessig i oppfølgingsnettverk arrangert av NAV fylke en gang i måneden. I dette nettverket er samtlige NAV- kontor representert, og det drøftes utfordringer knyttet til arbeidet i kontorene. Tema som har vært drøftet i 2012, er blant annet arbeidsevnevurderinger, kvalitet i oppfølgingsarbeidet, og innføringen av arbeidsrettet brukeropfølging.

I 2012 har Fylkesmannen hatt spesielt fokus på nedgangen av deltakere til KVP, og rettighetsperspektivet har stått sentralt. Videre har Fylkesmannen vært opptatt av kvaliteten i arbeidsevnevurderingene, og kvaliteten i KVP- arbeidet generelt. Kontor som strevde i 2011, har blitt fulgt opp videre også i 2012.

Fylkesmannen har også i 2012, gjennomført to nettverksamlinger for saksbehandlere i NAV som jobber med KVP. Samlingene har også vært åpne for andre saksbehandlere, og eventuelt andre som jobber med samme målgruppe i kommunene.

Februar 2012 ønsket vi å ha ”psykisk helse” som tema for nettverksamlingen, og vi inviterte psykolog Arnhild Lauveng for å bidra med sin kunnskap om temaet, og sin personlige erfaring med NAV og hjelpeapparatet.

Høsten 2012 hadde vi ”KVP ère og overgangen til arbeid” som tema for nettverksamlingen. Vi inviterte Reidar Sørvåg fra Rema 1000, som holdt et viktig og engasjerende innlegg, om inkludering på arbeidsplassen. Et av NAV- kontorene i fylket ble også utfordret til å fortelle litt om sine arbeidsmetoder for å få mennesker med ”nedsatt arbeidsevne” i jobb.

KVP- veilederen hos Fylkesmannen har i likhet med tidligere år vært tilgjengelig for NAV- kontorene på mail og telefon hele tiden. Veilederen har også vært på opplæring/besøk ute i kontorene, dersom kontorene har ønsket det.

Høsten 2012 reiste Fylkesmannens` KVP veileder på besøk til alle NAV- kontorene. Utgangspunktet for ”rundreisen” var å undersøke hvordan KVP- arbeidet i de ulike kontorene lå an, og hvilke utfordringer kontorene slet mest med. Kontorene har gitt tilbakemelding på at dette var nyttig for dem, både i forhold til å sette fokus på KVP, og anledningen til å drøfte kontorets utfordringer. Informasjon og opplysninger som ble innhentet via ”rundreisen” danner mye av grunnlaget for arbeidet med KVP i 2013.

I forbindelse med nytt rundskriv til lov om sosiale tjenester i NAV gjennomførte Fylkesmannen i november / desember 2 dagers opplæring i loven med tilhørende forskrift og rundskriv (trinn 1). Deltakelsen var stor og samtlige kontorer deltok.

Lederopplæringen i trinn 1 gjennomførte vi på NAV leder samlingen som ble arrangert sammen med NAV fylke i september. Dette var en 2 dagers samling, og i tillegg til lederopplæringen besøkte vi NAV Rygge. Tema var arbeid og aktivitet, og hvilke erfaringer vi i Telemark kunne jobbe videre med.

Vi har også 2 årlige dialogmøter med de største kontorene, Skien og Porsgrunn. i tillegg har vi startet opp med regionsvise ledersamlinger. Dette videreføres også 2013.

73.3 Kvalifiseringsprogrammet

For hele 2012 var det i Telemark gjennomsnittlig 286 deltakere i kvalifiseringsprogrammet.

Det var 199 personer som søkte om KVP i 2012, og 153 av disse fikk innvilget et program, mens 41 fikk avslag. Telemark hadde dermed 21 % avslag på KVP i 2012, mens 18 % fikk avslag på landsbasis.

I Telemark avsluttet 179 stykker sine program i 2012, og av disse gikk 28 % over i arbeid, mens 11 % gikk over til arbeidsmarkedstiltak eller utdanning.

På landsbasis gikk 34 % av de som avsluttet sine program, over i arbeid, mens 16 % gikk over til arbeidsmarkedstiltak eller utdanning.

26 % av de som avsluttet sine program i Telemark i 2012, ble overført til økonomisk sosialhjelp, mens 16 % av de som avsluttet programmet i hele landet, gikk over til økonomisk sosialhjelp.

For øvrig viser vi til tertialrapporteringene, sendt Arbeids- og velferdsdirektoratet.

73.4 Utenrettslig økonomisk rådgivning

Fylkesmannen arrangerte i våres i samarbeid med Fylkesmannen i Vestfold spesialistkurs for økonomirådgivere ved NAV kontorene.

Flere av Telemarkskommunene deltar i gjeldsrådet Telemark / Vestfold. Fylkesmannen i Telemark deltar og er teknisk arrangør når disse legges til Telemark. Fylkesmannenn har jevnlig sendt ut aktuelt fagstoff etc til økonomiske rådgivere.

Når det gjelder interkommunalt samarbeid, så er det etablert interkommunal økonomisk rådgiver i Vest - Telemark (5 kommuner), i Midt - Telemark (3 kommuner) og Drangedal / Kragerø kommunener. I tillegg til dette er NAV Hjartdal et avdelingskontor under NAV Notodden, og kan nyttiggjøre seg av den kompetansen på området som Notodden har. Dette innebærer at det i 12 av fylkes 18 har etablert et interkommunalt samarbeid.

Sammen med Fylkesmannen i Vestfold og Fylkesmannen i Oslo og Akershus har vi også i 2012 arrangert en 2 dagers fagsamling for økonomiske rådgivere.

I kontakt med NAV ledere har det vært fokus på viktigheten av økonomisk rådgivning.

73.5 Boligsosialt arbeid

Boligsosialt arbeid har også vært gjennomgående tema ifm kvalifiseringsprogrammet.

Fylkesmannen har sammen med Fylkesmennene i Aust- og Vest Agder og husbanken også i år arrangert en 2 dager samling. Målgruppen for samlingen var de som jobber på området og ledere. Det deltok rundt 100 personer fra de 3 fylkene.

I møte med Nav ledere og kommunens øvrige ledelse har boligsosialt arbeid et tema som ofte settes på dagsorden.

I 2012 har 8 kommuner i Telemark hatt tilskudd til boligsosialt arbeid.

73.6 Barn og unge

Satsing på barn og unge gjennom Talenter for framtida er fylkesmannens største utviklingsorienterte arbeid. Vi viser til beskrivelsen av Talenter for framtida, se kapittel 2.3 Oppvekst, utdanning og likestilling, samt vedlagte årsmelding for 2012.

Fylkesmannen har gjennom sin kontakt med med NAV- kontorene og det øvrige kommunale tjenesteapparatet hatt sterkt fokus på barnefattigdom.

Fylkesmannen arrangerte i 2011 i samarbeid med AVdir en 2 dagers samling med fokus på utviklig og utarbeidelse av handlingsplaner. For å følge opp dette arbeidet og utveksle erfaringer arrangerte vi i juni 2012 en fagdag. Oppslutningen fra kommunene viste at det her jobbes det på tvers av etatsgrensene og på ulike nivåer.

Det er nå 7 kommuner i Telemark som har utarbeidet handlingsplaner. I tillegg til de 7 har 3 kommuner utarbeidet en interkommunal plan.

I møte kommunale ledere har også barnefattigdom blitt satt på dagsorden.

Fylkesmannens arbeid med barnefattigdom internt har vært et samarbeid mellom ulike fagfelt.

I 2012 har 8 kommuner i Telemark hatt tilskudd til arbeidet med barnefattigdom.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
73.3 Kvalifiseringsprogrammet	kr 88 195,06	kr 501 519,71
73.9 Andre oppgaver – Sosialtjeneste (rest 73)	kr 417 955,67	kr 989 470,55
74 Tilsyn med sos. tj. i arbeids- og velferdsforv.	kr 154 328,26	kr 104 318,33
Andre oppgaver under AD	kr 207 608,24	kr 0,00
Sum:	kr 868 087,00	kr 1 595 308,00

Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 73 Levekår og sosiale tjenester

73.1 Lov om sosiale tjenester

Se rapportering under Arbeidsdepartementet.

Resultatområde 75 Habilitering og rehabilitering

75.1 Habilitering og rehabilitering

Fylkesmannen har i samarbeid med koordinerende enhet i spesialisthelsetjenesten avholdt et møte med ansatte tilknyttet koordinerende enhet i kommunene. Vi har i tillegg sent ut et brev til kommunene og spurt om status for arbeidet med koordinerende enhet. Det er ulikt hvor langt den enkelte kommune har kommet i dette arbeidet. Større kommuner har etablert en enhet, mens noen mindre kommuner har lagt funksjonen til en bestemt ansatt. Ikke alle kommuner har etablert koordinerende enhet. Flere svarer at de skal jobbe med dette i 2013. Store kommuner har generelt sett kommet lenger i arbeidet enn små kommuner.

75.2 Barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier

Se 75.1

75.3 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem

Nedprioritert av embets- og avdelingsledelsen pga ressursmangel i embetet.

Resultatområde 76 Kvalitet og samhandling

Fylkesmannen deltar i orienteringsmøter med Sykehuset Telemark HF, aktuelle kommuner og KS når det gjelder forskjellige sider ved samhandlingsreformen. Vår rolle i dette arbeidet har hittil vært å gi og få informasjon, og å være en pådriver for å forbedre samarbeidet mellom helseforetaket og kommunene. Også i flere av Fylkesmannens kommunebesøk har dette vært temaer som bl.a. ordførere og rådmenn har ønsket å diskutere, og som vi da har fulgt opp. Inntrykket er at arbeidet med samhandlingsreformen har kommet godt i gang i Telemark.

76.1 Samarbeid mellom 1. og 2. linjetjenesten

Vi har deltatt i en samarbeidsgruppe mellom kommuner og helseforetaket (STHF) om felles beredskapsplaner.

76.2 Individuell plan

Fylkesmannen har tilskrevet fylkets kommuner i 2010 og 2011 vedr. plasseringen av det tverrsektorielle systemansvaret. De av kommunene som tidligere ikke hadde plassert systemansvaret har blitt fulgt opp pr. telefon. Alle kommunene i Telemark har nå plassert systemansvaret.

Fylkesmannen har i 2012 sendt ut et brev til alle kommuner for blant annet å kartlegge hvorvidt det er etablert system for oppnevning, opplæring og veiledning av koordinatorene for IP. Dette er et arbeid som er påbegynt i den enkelte kommune, men det gjenstår en del på området. Se pkt. 75.1 habilitering og rehabilitering.

76.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten

Vi gir råd og veiledning til kommuner og helseforetak i systematisk kvalitetsforbedring i forbindelse med tilsyn. Spesielt har vi fokus på veiledning i oppfølgingen etter tilsyn der det er påvist avvik. Vår erfaring er at at virksomhetene da er mer "mottakelige" og prioriterer å gjøre nødvendige forbedringer .

76.4 Utgår

76.5 Felles digitalt nødnett

Fylkesmannen har bidratt med informasjon til kommunene om planeggingen av nytt digitalt nødnett og nyttevirkninger av dette også på helsesiden. Dette var bl.a. et tema på beredskapsmøte som Sosial- og helseavdelingen arrangerte for kommunene på Bø hotell den 14. november 2012. Møtet ble holdt i samarbeid med Helsedirektoratet.

Resultatområde 77 Andre oppdrag

77.1 Helsemessig og sosial beredskap

Samling og øvelse om beredskap ved ekstremvær gjennomført med alle kommunene. Har også delatt i øvelse med Mattilsynet og kommunen om hendelse med drikkevann.

Fylkeslegen deltar fast i Lokal Redningsentral (LRS), som er rådgivende gruppe for politimesteren ved ulykker, katastrofer, ekstremvær, etc. LRS blir kalt sammen ved kriser, og møtes jevnlig til øvelser eller rådslagning/informasjon.

77.2 Fritak fra forvaltningsmessig taushetsplikt

Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTE	2	3
Sum	2	

77.3 Særfrådrag

Særfradrag for utgifter til behandling utenfor den offentlige helsetjenesten. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTE	21	125
Sum	21	

77.4 Førerkort

Førerkort. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittelig saksbehandlingstid
FMTE	1246	19
Sum	1246	

77.5 Pasientjournaler

Også i 2012 har Fylkesmannen mottatt en henvendelse om lagring av pasientjournaler. Denne gang var det Kontrollkommisjonen for det psykiske helsevernet som kontaktet oss med forespørsel om å få lagre protokoller og pasientjournaler fra Kontrollkommisjonens tidligere arbeid. Vi har svart positivt på henvendelsen, men ennå ikke mottatt det aktuelle materialet for arkivering.

Pasientjournaler. Antall saker.

Embeter	Antall
FMTE	1

77.6 Rett til trygderefusjon

77.7 Felles barnevern sosial og helsemelding

Barnevern-, sosial- og helsemelding for Telemark for 2011 er trykket opp og publisert på nettstedet til Fylkesmannen. Trykket utgave er sendt ut bredt i fylket og til overordnede departement og direktorat.

77.8 Rettssikkerhet ved ytelse av helsehjelp med hjemmel i pasient- og brukerrettighetsloven kap. 4A

Gjennomførte opplæringstiltak relatert til pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A i 2012:

- Opplæring i Fyresdal, Kviteseid, Hjartdal og Siljan, som en del av oppfølgingen etter gjennomførte tilsyn med tvungen helsehjelp til pasienter i sykehjem i de respektive kommunene. Vi har innledet med en undervisningsdel og fortsatt med diskusjon rundt aktuelle problemstillinger.
- Opplæring med et liknende opplegg på St. Hansåsen sykehjem i Porsgrunn og på Gransherad bygdeheim i Notodden.
- Foredrag på pårørendeskole i Porsgrunn.
- Undervisning om regelverk og informasjon om tilsyn på møter i interkommunalt fagnettverk innen demensomsorgen i Telemark.

For øvrig har vi også i 2012 i stor utstrekning drevet råd og veiledning pr. telefon, og i form av skriftlige tilbakemeldinger på innsendte vedtak. I 2012 mottok vi 115 vedtak om tvungen helsehjelp. Ingen vedtak etter pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A ble påklaget i 2012.

Deler av helse- og omsorgstjenesten begynner å bli rutinerter når det gjelder vedtaksfetting og annet arbeid på dette feltet. Fortsatt er imidlertid en betydelig del av vedtakene vi mottar svært mangelfulle, noe som tilsier at kompetansen på dette området ikke er god nok. Det er også grunn til å merke seg at det fortsatt fattes svært få vedtak i spesialisthelsetjenesten. At det er behov for kompetanseheving på området, understøttes også av erfaringene vi har gjort i forbindelse med gjennomføringen av landsomfattende tilsyn med tvungen helsehjelp til pasienter i sykehjem i seks av fylkets kommuner i 2011/2012.

Resultatområde 83 Folkehelsearbeid

Folkehelse er et tema som har fått økende aktualitet i flere sammenhenger for fylkesmannen. Innsatsområder i alle avdelinger blir vurdert ut fra et folkehelseperspektiv. Det betyr at fylkesmannens ledergruppe og stadig flere medarbeidere forholder seg til folkehelseloven som ett av flere styringsverktøy.

83.1 Folkehelsearbeid generelt

Ny folkehelselov er omtalt i fylkesmannens Tilstandsrapport 2012. Vi har formidlet Folkehelseinstituttets oversikter (kommunale folkehelseprofiler) til kommunene gjennom møter/seminar, samt formidlet FHI's tilbud om opplæring i oversiktsarbeid til kommunene.

Kommunenes planstrategier, samt andre kommunale planer på høring, er vurdert og kommentert mtp. folkehelse. 14 av 18 Telemarkskommuner leverte planstrategi i 2012. Alle disse har en drøfting av folkehelseutfordringer. 3 av 18 kommuner har en "første generasjons folkehelseplan". Ingen av de øvrige har en særskilt uttalt folkehelsepolitikk i vedtatte kommuneplaner.

Vi bidrar i et nettverk med fylkeskommunen og kommunale folkehelsekoordinatorer, der faglige spørsmål diskuteres og det drives kompetansefremming. Vi var medarrangør av den årlige store folkehelsekonferansen for Telemark, der bl.a. rus og folkehelse var tema. Forelesninger om ny folkehelselov og statlig folkehelsepolitikk i flere fagfora.

83.2 Miljørettet helsevern

Fylkesmannen hadde kun en klage etter kap. 3 til behandling i 2012. Saksbehandlingstid ca 12 uker.

Vi har hatt samtale med utdanningsavdelingen om rådgivning og tilsyn ved skoler/barnehager, men det er ikke konkludert med nærmere samarbeid/ felles tiltak.

83.3 Ernæring, fysisk aktivitet, tobakk og seksuell helse

Fylkesmannen deltar i fylkeskommunens referansegruppe med 2 personer for tiltaket Helsefremmende barnehager og skoler. Spesielt ernæring og fysisk aktivitet har mange tiltak.

11 kommuner fikk tilskudd (sum 300.000kr) til lokale tiltak i handlingsplanen "Forebygging av uønsket svangerskap og abort". 7 kommuner fikk tilskudd (sum 365.000kr) til etablering av frisklivssentral (FLS). Temadager arrangert om FLS.

Vi har sendt skriftlig oppfordring til alle ungdomsskoler om å delta i FRI. Blant de skolene som har deltakende klasser trakk vi ut 4 x 5000kr til velferdstiltak på skolen. FRI annonseres i fylkeskommunens tiltakskatalog for helsefremmende barnehager og skoler.

Arrangert kurs om fysisk aktivitet for støttekontakter i 5 kommuner.

83.6 Smittevern

Fylkesmannen har ikke hatt kapasitet til å arrangere møter om smittevern i 2013. Vi har heller ikke maktet å ta annet initiativ på fagfeltet, men har fortløpende besvart de henvendelsene vi har fått fra helsetjenesten.

Resultatområde 84 Primærhelsetjeneste

84.1 Allmennlegetjenesten inkludert fastlegeordningen

Av kapasitetshensyn har det vært liten organisert aktivitet ovenfor allmennlegene.

Det har ikke vært henvendelser eller søknader om dispensasjon fra fastlegeordningen.

I 2012 har fylkesmannen videreformidlet til Helsedirektoratet søknader om ialt 8 nye legehjemler fra kommuner i Telemark.(1 i Bamble, 7 i Skien). Alle har fått fylkesmannens anbefaling og Helsedirektoratets innvilging.

Vi regner med søknad fra flere kommuner som følge av mer omfattende allmennlege oppgaver og flere funksjoner med skrøpeligere pasienter for sykehjemsleger

84.2 Turnustjeneste

Turnustjeneste for fysioterapeuter

Vi har arrangert 2 kurs a 2 dager i offentlig helsearbeid for turnusfysioterapeuter (og turnuskiropraktorer) i kommunehelsetjenesten, samt 1 kurs a 2 dager for veiledere av turnusfysioterapeuter. Sistnevnte sammen med Agderfylkene. Deltakerne for begge kurs kommer fra Buskerud, Vestfold, Telemark og Agderfylkene.

Turnusordningene for fysioterapeuter i Telemark synes å fungere godt.

Turnustjeneste for leger

Tunuslegeordninger for leger i kommunehelsetjenesten i Telemark har tiltrekkelig kapasitet og generelt god kvalitet.

Fylkesmannen i Telemark har gjennomført totalt 4 kurs av 2 dager, både i akuttmedisin og offentlig helsearbeid. Det siste kurset også for deltakere fra Buskerud og Vestfold. Kursene har gjennomgående holdt god kvalitet.

Det har vært gjennomført totalt 12 gruppesamlinger med opp til 100% oppmøte fra tunuslegene i kommunehelsetjenesten. Tilbakemeldingene er at fylkesveilederfunksjonen fungerer godt.

Turnusleger i kommunehelsetjenesten i Telemark får forskriftsfestet praksis på sykehjem. Dette er innarbeidet i arbeidsplanene deres.

Fylkesmannen har deltatt på møter og andre arenaer for diskusjon rundt videre utviklingen av turnustjenesten.

84.3 Klagesaksbehandling etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester og pasient- og brukerrettighetsloven

Fylkesmannens behandling av disse sakene inngår i det som er rapportert via RegRoT og NESTOR i årets løp som bestemt, jf. det som er rapportert for hhv. resultatområde 82.1 og 82.3.

Hendelsesbaserte tilsynssaker: Av 62 realitetsbehandlede saker (resultatområde 82.1) omfatter 12 saker vurderinger etter helse- og omsorgstjenesteloven, evt. tidligere gjeldende kommunehelsetjenesteloven.

Klager på helse- og omsorgstjenester ("rettighetsklager"): Av 146 realitetsbehandlede klagesaker (resultatområde 82.3) omfatter 126 saker vurderinger etter helse- og omsorgstjenesteloven, evt. tidligere kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven.

84.4 Helsetjenesten til innsatte i fengsel

Nedprioritert av embets- og avdelingsledelsen i 2012 av kapasitetsgrunner.

84.5 Helsetjenestetilbud til asylsøkere, flyktninger, familiegjennforente og direktebosatte overføringsflyktninger

Fylkesmannen har støttet opp under arbeidet mot kjønnslemlestelse . Forøvrig viser fylkesmannen til sitt brev til Helse- og omsorgsdepartementet, med kopi til Fornyings- og administrasjonsdepartementet, av 14.09.2012. Fylkesmannen har i 2012 nedprioritert øvrige oppdrag på dette området.

84.6 Helse- og omsorgstjenester i et flerkulturelt samfunn

Forøvrig viser fylkesmannen til sitt brev til Helse- og omsorgsdepartementet, med kopi til Fornyings- og administrasjonsdepartementet, av 14.09.2012. Fylkesmannen har i 2012 nedprioritert øvrige oppdrag på dette området.

84.7 Helsetjenestetilbud til personer utsatt for seksuelle overgrep eller vold i nære relasjoner

Fylkesmannens sosial - og helseavdeling har sammen med Regionalt senter mot vold og traumatisk stress og Bufetat region sør, arrangert en regional spisskompetansesamling for fagpersoner som arbeider i æresrelatert vold, herunder kvinnelig kjønnslemlestelse. Oppdraget er løst sammen med oppdrag fra BLD 45.3.

84.8 Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Fylkesmannen deltar i styringsgruppe for fylkeskommunens prosjekt "Bedre skolehelsetjeneste", der det er ansatt prosjektleder i halv stilling. Denne jobber tett ut mot alle kommunene for å fremme kvalitetsutvikling i skolehelsetjenesten. Vi var medarrangør i et dagsseminar for ledere av skolehelsetjenesten. Gjennom dette samarbeidet har vi bidratt til opplæring i internkontroll og avvikshåndtering.

Når det gjelder kapasiteten i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i kommunene har vi ingen indikasjon på endring. En bekymring i flere kommuner er at det er små muligheter for å skaffe vikarer når helsesøstre er

fraværende.

I prosjektet "Bedre skolehelsetjeneste" har nye faglige retningslinjer vedr. høyde og vektmålinger i 3. og 8.klasse, samt oppfølging av overvekt, blitt formidlet og kommunisert med kommunene.

84.9 Svangerskapsomsorgen

84.10 Kjønnslæstelse

Fylkesmannens sosial - og helseavdeling har sammen med Regionalt senter mot vold og traumatisk stress og Bufetat region sør, arrangert en regional spisskompetansesamling for fagpersoner som arbeider i æresrelatert vold, herunder kvinnelig kjønnslæstelse. Oppdraget er løst sammen med oppdrag fra BLD 45.3.

84.11 Tannhelse

Fylkesmannen har deltatt i folkehelsenettverket med regionale etater og kommunene. Tannhelsetjenesten har også deltatt her.

Resultatområde 85 Specialisthelsetjenesten

85.1 Abortloven

Fylkesmannen oppnevnte primærnemnd for svangerskapsavbrudd ved SykehusetTelemark for perioden 01.01.12 - 31.12.15 i brev av 07.11.11.

I 2012 ble det nødvendig å supplere varamedlem-lista, på bakgrunn av opplysninger fra Kvinneklinikken om at det kunne være vanskelig å oppfylle likestillingslovens bestemmelser om en mann og ei kvinne i primærnemnd. Jf. vårt brev av 17.04.12 til Hdir.

Hdir.brev av 15.08.12 om merknader til behandling i primærnemnd er videreformidlet til primærnemnds medlemmer og varamedlemmer. Praksis brakt i overensstemmelse med Hdir.'s anvisning.

85.2 Sterilisering

Det var ingen steriliseringssaker i Telemark i 2012.

85.3 Lov om transplantasjon

Ingen slike saker innkommet i Telemark i 2012

Antall saker

Embeter	Antall
FMTE	0
Sum	0

85.4 Tillatelse til å rekvirere sentralstimulerende legemidler

Totalt 385 saker behandlet, herav 2 saker som gjaldt generell rekvireringsrett

Tillatelser til å rekvirere sentralstimulerende legemidler. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
---------	--------------	------------------------------------

FMTE	385	6
Sum	385	

85.5 Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep

Kosmetisk plastikkirurgiske inngrep. Antall saker og gjennomsnittlig saksbehandlingstid

Embeter	Antall saker	Gjennomsnittlig saksbehandlingstid
FMTE		
Sum	0	

85.6 Godkjenning av private sykehus, privat medisinsk laboratorie- og røntgenvirksomhet

Det har i 2012 ikke vært noen forespørsel til Fylkesmannen om slik godkjenning.

85.7 Funksjonsprogram for nye offentlige sykehusbygg

Resultatområde 86 Omsorgstjenester

86.1 Omsorgsplan 2015

Hovedansvaret for arbeidet med Omsorgsplan 2015 i Telemark er tillagt sosial-og helseavdelingen hos Fylkesmannen. Det daglige arbeidet blir ledet av en helsefaglig person(sykepleier) i 60 % stilling, som drar inn kompetanse fra andre fagpersoner i avdelingen. Vår måte å jobbe med strategiene i Omsorgsplanen er å benytte de allerede eksisterende arenaer til implementere og spre erfaringer og kunnskap på. Vi har faste møter, og mye telefonkontakt med med Utviklingscenteret i Telemark, og har i 2012 gjennomført omsorgskonferanse der alle delplanene i Omsorgsplan 2015 var tema. Når det gjelder oversikt over at kommunene innarbeider omsorgsutfordringer i kommunale planverk, følger vi med på dette ved at folkehelsekoordinator er avdelingens person inn i Fylkesmannens plangruppe.

86.2 Demensplan 2015

På detet området har vi etablert samarbeid med Utviklingssettret. Tilsyn som Fylkesmannen gjennomførte i 2011 og 2012 og som påpekte avvik, har blitt blitt fellesprosjekt. Her er det etablert demensarbeidslag, utarbeidet funksjonsbeskrivelse for primærkontakt og arbeidslaget, rutiner for systematisk observasjon og hvordan dette dokumenteres i journal. I tillegg til å gi opplæringi kartlegging ved mistanke om kognitiv svikt. Som et ledd i dette er det inngått avtale med Høgskolen om etablering av 30 studiepoengs videreutdanning i demens og psykisk helse hos eldre. Dette med støtte fra Fylkesmannen, og gjøres tilgjengelig for deltakere fra hele Telemark.

Med støtte fra Fylkesmannen drifter Utviklingssettret et interkommunalt fagnettverk innen demensomsorgen. Her møter fylkesmannen på alle enttverkssamlingene. Hensikten e rå styrke det tverrfaglige samarbeidet inne fagområdet på tvers av kommunegrenser. Arbeidet e rforankret i Omsorgspalnen 2015 og Demensplanen 2015.

Utviklingssettret ved hjemmetjenesten har fått status som Demensfyrtårn. Det er det 3 av i Norge. Samhandling mellom hjemmetjenesten fastlege, pårørende og andre aktører er samarbeidspartnere er fokusområde for dette.

Vise til tallmaterriell på samtalegrupper, pårørendeskoler, dagplasser i fylke sammenlignet med andre fylker

86.3 Kompetanseløftet 2015

86.4 Investeringsstilskudd til sykehjem

Fylkesmannens rolle er ikke lenger slik at den skal prioritere hvilke kommuner som skal få tilskudd, Vi får informasjon fra Husbanken om prosjekter som planlegges, og de ber oss om å komme med uttalelse dersom vi har kommentarer til prosjektet, Muligheten er der, men er ikke prioritert dette året. Vi har forøvrig tett dialog med en del av de kommunene som har hatt spørsmål i forbindelse med planlegging av nye sykehjem /omsorgsboliger, og oppmuntrer kommunene til å planlegge utbygging i tråd med kommende nye behov, jfr. Samhandlingsreformen. Fylkesmannen har ikke deltatt på de møter som regionvis har vært avholdt av Husbanken.

86.5

86.5 Kvalitet i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannens Sosial- og helseavdeling har bidratt med råd og veiledning til kommuner når det gjelder kvalitetssikring og kvalitetsarbeid på sykehjem. Alle fagområdene i avdelingen (helse/omsorg, sosial og barnevern) har stort fokus på Internkontrollforskriften ved både tilsyn og rådgivning. Alle NAV-lederne har vært på konferanse hos oss i Statens Hus om internkontroll og kvalitetsarbeid. Vi har arrangert et eksternt møte for alle barnevernlederne om det samme. På møter og konferanser med omsorgstjenesten (hjemmesykepleie, sykehjem o.a.) framhever vi også dette. Bl.a. deltar vi sammen med Kunnskapscenteret i et prosjekt om legemiddelhåndtering på sykehjem i vårt fylke, et prosjekt som nå er ledd i Pasientsikkerhetskampanjen og som er en naturlig fortsettelse av et prosjekt vi selv satte i gang i Grenlandsområdet og som gjaldt det samme. Også overfor helseforetaket har vi tidvis bidratt med rådgivning og veiledning, bl.a. ved at vår kvalitetsrådgiver har gitt råd om internkommunikasjon og oppfølging av prøvesvar.

86.6 Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester/Lindrende behandling

Fylkesmannen har etablert samhandlingsarenaer med Utviklingssenteret i Telemark. Vi har faste møter, arrangerer felles omsorgsferanse årlig, og fylkesmannen har representant i fag- og samarbeidsrådet. Her møter representanter fra helseforetak, kommuner, senter for omsorgsforskning, høgskolen, KS, ulike fagforbund, samt representanter fra kommunen som Utviklingssentret ligger i. Hensikten med dette samarbeidet er å spre gode tiltak, og være pådrivere i forhold til kvalitet og kompetanseutvikling i tråd med våre embetsoppdrag, og nasjonale føringer. Utviklingssentret velger innsatsområder på bakgrunn av de føringene som foreligger, og i dialog med samarbeidspartnere.

Fylkesmannen møter i de nettverkene som er etablert i fylke. På den måten får vi være med å spre nyttig informasjon, og være med å observere hva som skjer på de ulike områdene i Omsorgsplanen.

I forhold til lindrende omsorg, ble det høsten 2011 startet et prosjekt "innføring av kartleggingsverktøyet MOBID -2 smerteskala til bruk for pasienter med kognitiv svikt i kommunehelsetjenesten i Telemark". Til å drifte dette prosjektet ble en kreftsykepleier engasjert i 20 % stilling. I tillegg til en ressursgruppe. Det ble utarbeidet et 3 times undervisningsopplegg der tema var: kommunikasjon og samhandling, medikamentell behandling og bruk av smertekartleggingsverktøyet MOBID-2. Foredrag ble holdt for alle kommuner i Telemark.

Fylkesmannen deltar også i det nasjonale læringsnettverket "Riktig legemiddelbruk i sykehjem. Fylkesmannen i Telemark gjennomførte et slikt læringsnettverk i 2010 som ble avsluttet i 2011. Dette nettverket oppnådde gode å bra resultater, og er forankret i daglig drift i de kommunene som deltok i dette nettverket. Denne erfaringen har påvirket deltakelsen i dette nasjonale nettverket som startet i 2012. Nå er det bare 4 av 18 kommuner som ikke deltar.

86.7 Økt forvaltningskompetanse. Saksbehandling i helse- og omsorgstjenesten

Fylkesmannen gjennomførte opplæring av saksbehandling i forhold til nye helselovene. I tillegg til at juristene hadde gjennomgang av de nye lovene, ble det tatt utg.pkt i det deltakerne syntes var nyttig og ønskelig. Fylkesmannen satte grense på 5-6 deltakere fra hver kommune.

86.8 Aktiv omsorg/Partnerskap med familie og lokalsamfunn

Vi har sammen med fylkeskommunen drevet tiltaket "Aktiv senior i Telemark" i folkehelseprogrammet. Gjennom dette og fylkesmannens egne omsorgskonferanser har vi bidratt til økt fokus på forebygging og egen mestring hos brukere av omsorgstjenester i kommunene. Vi deltar også i samarbeid med Sykehuset Telemark HF og tre større i et fallforebyggingstiltak. Hensikten er å tilby kompetanse til alle kommuner i fylket.

86.9 Rettssikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor enkelte personer med psykisk utviklingshemning

Fylkesmannen i Telemark gir fortløpende råd og veiledning til kommunene for å bedre rettssikkerheten for personer med utviklingshemning. Slik veiledning kan eksempelvis være foranlediget av konkrete henvendelser fra kommunene eller av Fylkesmannens gjennomgang av mottatte meldinger. Veiledning skjer også i forbindelse med overprøving av kommunenes vedtak om bruk av tvang, og gjennom oppfølging etter tilsyn.

Saksbehandlingstiden for overprøving av vedtak om bruk av tvang hos Fylkesmannen i Telemark har gått over 3 måneder.

86.10 IPLOS – individbasert pleie- og omsorgsstatistikk

Fylkesmannen påpeker i de sammenhenger det er naturlig at kommunens ledelse må benytte Iplos data og kvalitetsindikatorer som ett av flere styringsdata. Vi har hatt en opplæringsdag med Helsedirektoratet der bla. fokus på sumrapporter. Disse bli et av flere styringsverktøy for kommunens planlegging av tjenesten. Vi har ikke registrert noen særskilte utfordringer i 2012 annet enn at dataene ikke blir brukt på en hensiktsmessig måte.

Resultatområde 87 Psykisk helse

Rapportering fra resultatområdet framgår av foreliggende rapportering i det følgende for områdene (87.1 t.om. 87.10)

87.1 Tvungen undersøkelse

Ingen klager over kommunelege-vedtak om tvungen legeundersøkelse etter psykisk helsevernloven § 3-1, annet ledd i 2012

87.2 Behandling uten eget samtykke

Av 35 klager over vedtak om tvungen behandling med legemidler i psykisk helsevern i Telemark i 2012, ble det gitt medhold i 3 saker og delvis medhold i form av nedsatt virketid for vedtaket i 3 tilfeller.

87.3 Privat forpleining i det psykiske helsevernet

Det er ingen pasienter i privat forpleining i det psykiske helsevern i Telemark.

87.4 Godkjenning av institusjoner som skal ha ansvar for tvungent psykisk helsevern

I 2012 har det vært en sak oversendt Hdir., vårt brev av 07.02.12. (Hdir ref. 08/820 SYV),- b.a. bygning som fra tidligere hadde midlertidig godkjenning.

87.5 Vedtak om overføring

Ingen saker på dette området i Telemark i 2012

87.6 Forpleining, kontroll og tilsyn med pasienter i det psykiske helsevern

Fylkesmannen viser til brev av 05.11.12 vedr. oppnevning av medlemmer og varamedlemmer til Kontrollkommisjonen for psykisk helsevern i Telemark.

Fylkesmannen har arrangert i 2012 (i likhet med foregående år) møte mellom Kontrollkommisjonen, Psykiatridelen og fylkesmannen for gjensidige informasjoner og drøfting av prinsippaker.

Fylkesmannen var representert på Hdir.'s kontrollkommisjonskonferanse.

87.7 Videre utvikling av det psykiske helsearbeidet i kommunene

Samarbeidet med Selvhjelp Norge om å arrangere regional temadag om selvhjelp.

Arrangert tverrfaglig to-dagers konferanse for kommuneansatte om "barns beste - hva fremmer god helse?"

Sammenstilling og kvalitetssikring av kommunenes rapporter om det psykiske helsearbeidet IS-24/11 ble sendt Helsedirektoratet som e-mail 20.02.12.

Sammenstilt rapportering fra kommuner som mottok tilskudd til videreutdanning i tverrfaglig helsearbeid og psykososialt arbeid med barn og unge ble sendt Hdir. 30.03.12.

Sammenstilling av søknader om tilskudd til videreutdanning for 2012 sendt Hdir. 17.04.12. og 22.10.12.

Tildelt tilskudd(ialt kr. 1.312.600) til tverrfaglig videreutdanning i psykisk helsearbeid og psykososialt arbeid med barn og unge i juni og nov. -12, til ialt 5 kommuner (tilsammen 17 utdanningskandidater).

Deltakelse på konferanse om tvang, redusert og korrekt bruk av tvang 25.04.12

Deltakelse i Forum for psykisk helsearbeid i Telemark, årskonferanse med tema "Barndom i arv" 22.11.12

Deltakelse i Psykiatrisk samarbeidsforum(DPS - Porsgrunn kommune), 4 møter i året.

Arrangert samling for tidligere koordinatorene (oppdragsplanen 1999 -2008) og psyk.kontakter i kommunene, dele erfaringer om det psykiske helsearbeids kår etter 2008. Dato for samlingen 22.05.12.

Oppdatert oversikt over ledere av psykososiale kriseteam sist pr. nov.- 12. Oversendt dette til RVTS for informasjon direkte om oppfølging etter 22.07.11.

Videreformidlet til kommuner info fra RVTS om samlinger, opplæringstiltak "Påfyll".

Fylkesmannen selv tok initiativ til samling 23.03.12 et møte med ulike instanser (AUF, Støttegruppen i fylket, Politi, Nedre Telemark tingrett, kommuner), som forberedelse til overføringen av rettssaken fra Oslo tingrett etter 22.07.11 hendelsene.

Info om 22.07.11-rettssaken på hjemmesiden til Fylkesmannen i Telemark 30.03.12.

Tildeling av skjønnsmidler til kommuner i Telemark for psykososial oppfølging etter 22.07.11 i brev til KRD 20.04.12, 12 (av ialt 18) kommuner fikk tilskudd på bakgrunn av rapportert aktivitet og påregnet innsats videre.

Deltakelse i Regionalt samarbeidsforum innen rus og psykiatri (fylkesmennene i Vestfold, Buskerud, Anderfylkene og Telemark, sammen med KorusSør og Helseforetakene)- kurs/opplæring med kommunene som målgruppe,- jf. rapportering under punkt 88.2

87.8 Dispensasjon fra forskrift om faglig ansvarlig for vedtak i det psykiske helsevernet

4 saker i Telemark i 2012,- Hdir. løpende informert ved kopi av dispensasjonsbrev.

87.9 Godkjenning av psykiatriske poliklinikker

Fylkesmannen har sendt til Helfo (med kopi Helsedir.) halvårlige oversikter over godkjente psykiatriske og barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker og deres fagbemanning. (Brev av 20.01.12, 11.07.12 og 24.01.13)

87.10 Gjennomføring av tvungent psykisk helsevern for personer som ikke har bosted i riket

2 hjemhentinger fra utlandet dekket over kap 734 70 i 2012

1 anmodning om hjemhenting avslått,- oppfylte ikke kriteriene.

! hjemsending til utlandet dekket over kap 734 70

Antall saker

Embeter	Antall
FMTE	4
Sum	4

Resultatområde 88 Rusområdet

88.1 Alkoholoven

Klagesaker

Fylkesmannen mottok 4 klager i 2012. To klager gjaldt inndragning av skjenkebevilling, en gjaldt kommunens avslag på skjenkebevilling og en gjaldt kommunens avslag på utsatt iverksettelse i forbindelse med overdragelse av skjenkested. Fylkesmannen stadfestet kommunenes vedtak i alle sakene.

Kompetanse

Ved å delta på møter/ konferanser med Helsedirektoratet og andre samarbeidspartnere har vi styrket vår kompetanse på alkohollov-området. For å styrke kommunenes forvaltning av alkoholoven har vi arrangert kurs. Hos Fylkesmannen i Telemark har saksbehandlerne på rus-, folkehelse- og alkohollov-givningen deltatt i kursplanleggingen, sammen med fylkeskommunen, Kompetansesenter for rus – region Sør og politiet.

På bakgrunn av blant annet tilbakemeldinger fra kommunene om utfordringer og kompetansebehov, valgte vi å holde to forskjellige kurs. Vi samarbeidet med fylkeskommunen om Folkehelsekonferansen 2012 - "Ny medisin". Det må ny medisin til fordi den gamle ikke har gitt oss annet resultat enn det som er dagens utfordringer. Temaet på konferansen var å se oppvekst, psykisk helse, rus, kriminalitet og vold i sammenheng, spesielt i forhold til barn og unges oppvekstvilkår. Alkoholoven er et verktøy som kan brukes i det rusforebyggende arbeidet. Ved å samhandle med andre sektorer kan kommunene få en helhetlig rusmiddelpolitikk.

Temaene på Folkehelsekonferansen var bakteppe for det andre kurset om alkoholoven som Fylkesmannen arrangerte for kommunene. Målet for dette kurset var å øke kunnskapene om alkoholoven, men også å se sammenhengen mellom rus og folkehelse. Næringspolitiske hensyn står sterkt i forhold til andre hensyn. Ved å legge vekt på folkehelsehensyn ved tildeling av salgs- og skjenkebevillinger er det av betydning å se hvilke konsekvenser vedtak på bevillingssøknader kan medføre, særlig for barn og unge. Utfordringen for kommunene er å bruke alkoholovens virkemidler i forebyggende arbeid. De fleste kommunene deltok på kurset.

Skjenkebevillinger

4 passasjerskip hadde statlig skjenkebevilling i 2012. Vi innvilget en ny søknad om bevilling. En bevilling ble inndratt på grunn av manglende drift. Vi har fastsatt skjenkebevillingsgebyr for skipene, og oversendt kravene til Statens innkrevingsentral.

I 2012 ble det ikke foretatt kontroller av de statlige skjenkebevillingene som Fylkesmannen har gitt til skip.

Antall saker

Embeter	Antall
FMTE	4
Sum	4

88.2 Rusmiddelarbeid

14 av 18 kommuner mottok tilskudd til kommunalt rusarbeid i 2012. Dette var første året fylkesmannen hadde hovedansvar for ordningen. Midlene ble tildelte etter søknad innenfor en rammen gitt av Helsedirektoratet.

I tilknytning til ordningen gjennomførte fylkesmannen 16 tilskuddsbesøk i 11 ulike kommuner. Øvrige kommuner er fulgt opp pr. telefon eller via andre felles treff. Foruten tilskuddsbesøk har vi hatt møte med NAV-ledere i 16 kommuner hvor rus har vært et av temaene.

Alle tilskuddskommuner er forpliktet til å rapportere på bruken av midlene, gjennom revisorattestert regnskap og elektronisk rapportering (IS-8). Den elektroniske rapporteringen er todelt - en del omhandler tilskuddsmidlene og en del omfatter den totale bruken av ressuser til rusmiddelavhengige i den enkelte kommune. Samtlige Telemarks kommuner besvarte IS-8 innenfor fastsatt frist. Fylkesmannen har samholdt og kvalitetssikret kommunens rapporter.

For å styrke kommunens innsats innenfor de fem hovedmålene i opptrappingsplanen har fylkesmannen gjort følgende:

Avholdt faglig fora med deltakelse fra 2 x 6 kommuner, en brukerorganisasjoner og representanter fra spesialisthelsetjenesten. Følgende temaer har vært berørt:

- Samhandlingsreformen med blick på lokale forhold
- Folkehelse i et overordnet perspektiv og i et rusperspektiv
- Opplæring i kommunal helse- og omsorgstjenestelov
- Opplæring i pasient- og brukerrettighetsloven
- Ø-hjelp rus, informasjon fra Sykehuset Telemark
- Informasjon fra Borgestadklinikken om planlagte plasser etter lov om helse- og omsorgstjenester § 10-2
- Samarbeid rundt personer med ROP lidelser i kommune og spesialisthelsetjeneste
- Gjennomgang av heftet: Tillit, tid og tilgjengelighet
- Presentasjon av tiltaket Frisk Bris og tiltaket Notodden Modellen KRAFT
- Presentasjon av ROP-retningslinjene

Kompetansemidlene er blant annet brukt til gjennomføring av kurs for fremtidige treningskontakter - kompiskurs. Kurset var et samarbeid mellom idrettskretsen, turistforeningen og fylkesmannen. Tilbudet gikk til støttekontakter i Bamble, Drangedal, Vinje og Tokke.

Fylkesmannen har faste møter med Borgestadklinikken/KoRus hvor også representanter fra helseforetakene og fylkesmennene i Vestfold, Buskerud, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder deltar. Vi har utarbeidet felles kompetanseplan for de fem fylkene hvor de resterende kompetansemidlene ble benyttet.

I 2012 er følgende opplæringstiltak gjennomført:

- eldre og rus – en dag
- vold, rus og psykisk helse - en dag
- tvang og psyksisk helse – to dager - ble avlyst grunnet for få deltakere
- motiverende intervju – tre dager
- motiverende intervju for grupper - tre dager
- nettverkssamling – motiverende intervju – to dager

I tillegg har fem kommuner i Telemark - Notodden, Tokke, Drangedal, Tinn og Skien fått opplæring i Brukerplan og gjennomført kartlegging.

Telemark har en institusjon (Borgestadklinikken) i fylket som, på regionalt nivå, mottar pasienter på tvang i h.h.t lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 10-3. Fylket har ingen institusjoner som tar i mot pasienter etter § 10-2. I 2012 var det 15 personer innlagt etter § 10-3.

Utfordringsbildet i Telemark er ikke vesentlig endret fra 2011. Det er fortsatt lang ventetid på behandling i spesialisthelsetjenesten. Boligtilbudet til rusmiddelavhengige er ikke tilstrekkelig differansiert. Kommunene sliter med ressurstilgangen på rusfeltet, selvom opptrappingsplanen har gitt et reelt løft.

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
82 Tilsyn og klagesaksbeh. etter helsetj. loven	kr 2 877 626,26	kr 557 591,70
83 Folkehelsearbeid	kr 449 027,98	kr 0,00
84 og 85 Primærhelsetj. og Spesialhelsetj.	kr 1 574 289,40	kr 382 872,07
85 Spesialhelsetjenesten	kr 0,00	kr 0,00
86 og 75 Omsorgstj, Habilitering og Rehabilitering	kr 324 795,35	kr 230 146,24
87 og 88 Psykisk helse og Rusområdet	kr 203 791,87	kr 1 617 790,21
76 og 77 Kvalitet og samhandling og Andre oppdrag	kr 115 784,17	kr 0,00
Andre oppgaver under HOD	kr 1 005 648,98	kr 14 994,06
Sum:	kr 6 550 964,00	kr 2 803 394,00

Samferdselsdepartementet

Resultatområde 91 Oppdrag for Samferdselsdepartementet

91.1 Avkjørselssaker etter vegloven

91.2 Konesjon til anlegg og drift av taubaner

Utenriksdepartementet

Resultatområde 92 Oppdrag for Utenriksdepartementet

92.1 Apostiller

92.2 Forberedelse av saker om honorære konsuler

Kulturdepartementet

Resultatområde 95 Tros- og livssynssamfunn

Fylkesmannen utbetalte ca. 2,7 millioner kroner i statstilskudd til 36 registrerte og 1 uregistrert trossamfunn trossamfunn i Telemark. Tilskuddet er fordelt på 6 676 medlemmer. Dette er omtrent det samme som i 2011.

Det er 41 trossamfunn som er registrert hos Fylkesmannen i Telemark. Tre nye trossamfunn ble registrert, ett ble slettet. Ett trossamfunn fikk vigselfrett. Vi har innkalt forstandere til samtaler i forbindelse med forstandergodkjenninger. Vi har utført tilsyn i ett trossamfunn.

Vi mottok ingen klager på vedtak etter trossamfunnloven i 2012.

Noen trossamfunn har et forholdsmessig høyt antall dobbeltregistrerte medlemmer. Vi har bedt disse redegjøre for rutineene med inn- og utmeldinger.

Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet

Resultatområde 93 Oppdrag på det samiske området

93.1 Konsultasjonsprosedyrer mellom statlige myndigheter og Sametinget

93.2 Samiske språk

Resultatområde 96 Gravferdsloven

vi har innvilget 52 søknader om askespredning og avslått 1 søknad

Resultatområde 97 Lov om helligdager

Åpningstider for faste utsalgssteder

I 2012 registrerte vi 3 saker som skulle behandles etter helligdagsloven.

Vi mottok 2 søknader om dispensasjon for å holde søndagsåpent. Den ene søknaden ble avslått, den andre ble trukket før den ble ferdigbehandlet. Avslaget ble ikke påklaget.

En kommune søkte om fastsettelse av forskrift om *typiske turiststeder*. Vi innvilget søknaden og fastsatte en ny forskrift for Eidsto, Vrådal i Kviteseid kommune.

Forøvrig har vi gitt veiledning om regelverket til kommuner og privatpersoner.

Resultatområde 98 Oppdrag på det administrative området

98.0 Helhetlig og strategisk ledelse

Viser til kapittel 1

98.1 Rekruttere, videreutvikle og beholde medarbeidere

Antall ansatte pr 31.12.2012

Embetet hadde pr. 31.12.2012 103 ansatte, hvorav 96 faste og 7 midlertidige/engasjerte. Tilsammen utgjør dette 93,7 årsverk. 5 ansatte var i permisjon. For 4 av disse ble det satt inn vikarer.

Personer med innvandrerbakgrunn eller redusert funksjonsevne. Vi har fokus på å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn eller redusert funksjonsevne. Ledige stiller blir annonsert på nettstedet www.inkludi.no, som er et nettsted som primært er rettet mot arbeidsgivere som ser verdien av en flerkulturell arbeidsstat. Vi annonserer også på www.jobbressurs.no, som er et nettsted for personer med nedsatt funksjonsevne. I våre annonser har vi "spisset" "IA-setningen". Teksten nå er: "*Vi har som mål at vår arbeidsstyrke i størst mulig grad skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Vi ønsker å rekruttere personer med innvandrerbakgrunn og redusert funksjonsevne. Informer oss gjerne om dette*".

Vi har kontinuerlig inne personer med nedsatt funksjonsevne på arbeidstrening i regi av NAV. I 2012 har vi hatt 2 personer. Disse fortsetter også i 2013. Vi har meldt til NAV at vi er interessert i å etablere praksisplasser (jf PM 2012-17).

Sykefravær Embetet har som mål at sykefraværet skal være mindre enn 4% og 0% arbeidsrelatert fravær. Det totale sykefraværet i 2012 var på 5,8%. Korttidsfraværet (egenmeldt fravær) har vært stabilt lavt gjennom mange år, sjelden over 2%. I 2012 var det på 1,35%. Legemeldt fravær inntil 16 kalenderdager var 0,51%. Legemeldt fravær utover 16 kalenderdager var 3,46%. Det er i løpet av året meldt om et par arbeidsrelaterte fravær. Vi har i 2012 hatt flere ansatte som har vært langvarig sykmeldt pga alvorlig sykdom. Dette har vært med på å bidra til et høyere totalt sykefravær enn det har vært tidligere år. Vi har gode interne rutiner for oppfølging av sykefravær. Sykefraværet er tema i ledermøter, medbestemmelsesmøter med hovedtillitsvalgte og i AMU-møtene. Vi har i samarbeid med tillitsvalgte utarbeidet en handlingsplan for å redusere sykefraværet. I tillegg til de faste tiltakene som går over flere år (eksempel: pausetrim i arbeidstiden, årlig trimkalender m/premiering) vil vi nå ha fokus på hvilke ansvar som påhviler både ansatt og arbeidsgiver i oppfølging av sykefraværet. Vi har godt samarbeid med bedriftshelsetjenesten. Vi arrangerte sammen med dem i 2012 en helsedag med diverse aktiviteter, blant annet foredrag om livsstil og kosthold, kondisjonstest, helseundersøkelse. Det vil bli arrangert en helsedag årlig framover.

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Tilsatte med innvandrerbakgrunn

Embete	Antall 2011	% 2011	2012	% 2012
FMTE	3	2	2	1
Sum	3	2	2	1

98.2 Risikostyring

98.3 Medvirkning

Arbeidsmiljøutvalget (AMU) Har 4-5 planlagte møter i året. Epost sendes alle ansatte i forkant av møtene med

henstilling om å sende inn saker. AMU har fast meny punkt på intranettet Kanalen. Sakslister og referater legges ut der.

Medbestemmelsesmøte (MBM) Har faste, planlagte møter én gang i måneden med de hovedtillitsvalgte på virksomhetsnivå for å sikre medvirkning. MBM har fast meny punkt på intranettet Kanalen. Sakslister og referater legges ut der. Avdelingsvise MBM avholdes hvert kvartal. Det avholdes årlig opplæring i Hovedavtalen. Ellers har det ikke i 2012 var andre spesielle samlinger med fokus på samarbeid og medbestemmelse.

Ledermøter Avholdes hver 14.dag etter oppsatt plan. Sakslister og referater fra disse møtene legges ut på intranettet Kanalen.

Det utarbeides en årlig styringskalender for ovennevnte møter som blir lagt ut på intranettet Kanalen, og er under kontinuerlig oppdatering. Styringskalenderen inneholder dato for møtene og hvilke saker som skal opp når.

Avdelingsmøter Alle avdelinger har faste avdelingsmøter. Her refereres det også fra ledermøtene.

Allmøter Fast allmøte etter fylkesmannsmøtene. Resultatet av medarbeiderundersøkelsene presenteres i allmøtene. Ellers avholdes allmøter ved behov.

Elektronisk kvalitetssystem Alle ansatte oppfordres til å sende inn forslag til forbedringer og avviksmeldinger gjennom meldesystemet i kvalitetssystemet

98.4 Likestilling og likeverd

Det ble i 2012 nedsatt en gruppe som fikk oppdrag å komme med forslag til handlingsplan for likestilling og universell utforming. Gruppen har levert sitt forslag til embetsledelsen.

Lønn

		Kjønnsbalanse			Lønn	
		m%	k%	Totalt(N)	m (kr/%)	k (kr/%)
Totalt i virksomheten	2012	45	55	105	100	88
	2011	45	55	109	100	88
Embetsledelse/direktør	2012	58	42	7	100	94
	2011	57	43	7	100	94
Seksjonssjef/ass. direktør	2012	70	30	10	100	84
	2011	70	30	10	100	84
Saksbehandler I	2012	60	40	23	100	97
	2011	62	38	21	100	98
Saksbehandler II	2012	48	52	36	100	100
	2011	44	56	41	100	100
Kontorstillinger	2012	15	85	28	100	94
	2011	18	82	29	100	94
Fagarbeiderstillinger	2012	0	0	0	100	0
	2011	0	0	0	100	0
Unge arb.takere inkl lærlinger	2012	100	0	1	100	0
	2011	100	0	1	100	0

Deltid

		Deltid		Midlertidig		Foreldreperm.		Legemeldt fravær	
		M%	K%	M%	K%	M%	K%	M%	K%
Totalt i virksomheten	2012	19	31	5	6	24	76	6	5
	2011	10	17	6	5	5	95	4	4

Ansatte

2012	Ledere med personalansvar			Medarbeidere			Lønn	
	M%	K%	Totalt	M%	K%	Totalt	M%	K/M i %
FMTE	58	42	7	44	56	98	100	88

98.5 Føringer på IKT-området

GIS.

GISsamarbeidet mellom fylkesmannen i Buskerud, Telemark fylkeskommune og fylkesmannen i Telemark er velfungerende. Det er kompetansebyggende og ikke minst kostnadseffektivt ved at et sett administrativt arbeide dekker både fylkeskommunen og fylkesmannen.

Koblingen vi hadde mellom ePhorte og kartportalen ble som beskrevet i 2010 brutt og er fremdeles ikke løst. Dette er en problemstilling som nå håndteres av FAD.

Det er nå en satsing på å få til digital samhandling med kommunene når det gjelder planer til høring, samt at det arbeides med "Plandialog" i kartportalen. Plandialog er verktøyet i fylkesmannens kartportal og gjør direkte oppslag i kommunens planregister. Saksbehandler får tilgang til alle dokumenter kommunen har lagt i planregistret. Forutsetning er at kommunens planregister er tilrettelagt for web.

Se forøvrig resultatområde 26.2 om embetets GISbruk

Resultatområde 99 Partistøtteordningen

I 2012 ble det utbetalt kr 4 081 164,47 i støtte til politiske partier i Telemark. Summen gjelder kommunepartier, fylkespartier og fylkesungdomspartier.

Andre

Ressursrapportering

Resultatområde	Kapittel 1510	Fagdep.
91 Andre faglige oppg. på oppd. for statlige virk.	kr 513 423,93	kr 0,00
92 Andre faglige oppgaver for ikke-statlig virk.	kr 0,00	kr 0,00
95 Ressursbruk knyttet til adm/felles oppg./drift	kr 21 829 009,73	kr 0,00
Sum:	kr 22 342 433,00	kr 0,00